

Afgørelser – Reg. nr.: 05841.00

Fredningen vedrører: Holme Å

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 15-11-1978

Fredningsnævnet 09-12-1974

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET>

15/11-1978

År 1978. den 15. november, afsagde overfredningsnævnet følgende

k e n d e l s e

i sag nr. 2251/74 om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner.

Fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds afsagde den 9. december 1974 kendelse om fredning af en ca. 8 km lang strækning af Holme ådal - fra Baldersbæk til Tofterup - ialt 673 ha, tilhørende 54 ejere. I erstatning tilkendtes 467.168,16 kr. inclusive omkostninger på 8.000 kr.

I. Fredningens formål - sagens rejsning m.v.

Holme å er på den fredede strækning et ureguleret, stærkt snoet vandløb med ret betydelig strøm og gode fiskemuligheder. De tilstødende arealer er meget varierede og består bl.a. af småsøer, sumpe, enge, heder, krat, planter m.v., samt, i mindre udstrækning, af landbrugsarealer. Alt dette betinger områdets rige plante- og dyreliv. Til den uberørte ådal knytter sig endvidere betydelige landskabelige værdier.

Fredningen har derfor til formål - ud fra såvel naturhistoriske som rekreative hensyn - at skabe en særlig beskyttelse for ådalen. Det bemærkes herved, at Holme ådal udgør en meget væsentlig del - "hovedakslen" - i en af fredningsplanudvalget udpeget "Holme å naturpark" omkring Hovborg og Vorbasse, som bl.a. omfatter Baldersbæk, Kollund og Høllund - Søgård plantager samt Varde å-systemets to vigtigste åløb: Holme å og Ansager å (sidstnævnte ådal er fredet ved overfredningsnævnets kendelse af 22. februar 1971).

Fredningssagen blev rejst af fredningsplanudvalget for Ribe amt i februar 1973 for at hindre etablering af et ved Tofterupgård projekteret meget stort søfiskeanlæg, hvortil landvæsenskommissionen havde meddelt tilladelse. Inden sagsrejsningen var der i medfør af naturfredningslovens § 40 nedlagt forbud mod etablering af anlægget, som ministeriet fandt helt uacceptabelt i et kerneområde som Holme å.

Ved fredningsnævnets kendelse er ådalen tilstandsfredet, bl.a. med forbud mod yderligere tilplantning og opdyrkning samt mod regulering eller ændring af det naturlige vandløb. Endvidere er der åbnet muligheder for offentlig adgang i området ad et ret omfattende, skitseret stisystem, ligesom der er udlagt parkeringsarealer på ialt 8 steder ved de offentlige veje, som går i eller langs fredningen.

II. Anke.

Fredningsnævnets kendelse er forelagt overfredningsnævnet i henhold til naturfredningslovens § 25, og er endvidere anket af fredningsplanudvalget for Ribe amt samt af ialt 42 ejere, hvoraf langt de fleste er repræsenteret af De samvirkende danske Landboforeninger.

Fredningsplanudvalget har nedlagt påstand om, at den af fredningsnævnet meddelte delvise godkendelse af det ovenfor nævnte søfiskeanlæg ophæves samt om mindre ændringer vedrørende fredningens omfang og offentlighedens adgang i det fredede.

Landboforeningerne har for sine mandanter nedlagt påstand om en begrænsning af fredningens udstrækning og om flere ændringer i fredningsbestemmelserne, herunder om fri adgang til markvanding - hvilket efter nævnets kendelse er begrænset og kræver tilladelse fra de påtaleberettigede - om fri adgang til beplantning og landbrugsbyggeri, samt om ophævelse eller begrænsning af den offentlige adgang bl.a. af hensyn til vildtet. Herudover har foreningen nedlagt særskilte påstande vedrørende enkelte ejendommers forhold, herunder om udtagning af fredningen af landbrugsbygninger med tilhørende areal på 5 ejendomme, om tilladelse til opdyrkning af nogle hedearealer, flytning af parkeringsarealer samt opdæmning til en kunstig sø. Generelt kræver foreningen de tilkendte erstatninger betydeligt forhøjet.

Ejeren af matr.nr. 1 q m.fl., Tofterup, A/S Faldhøje Plantagevirksomhed, har påstået fredningskendelsen ændret således, at hele det projekterede søfiskeanlæg med et damareal på godt 4 ha tillades etableret, subsidiært et mindre anlæg med heraf afhængige erstatningskrav, således at et totalforbud kræves erstattet med 6 mill.kr.

Ejeren af ejendommen Baldersbæk, matr.nr. 1, Risbøl m.fl., Holger Petersens Fond, har nedlagt påstand om en reduktion af en udlagt parkerings- og rastepads, samt om en væsentlig forhøjelse af fredningserstatningen. Endvidere er rejst spørgsmål om beplantning på denne ejendom.

Ejerne af ejendommene matr.nr. 2 ø og 1 p, Hesselhogårde og 3 æ, Galstho, har krævet erstatningerne forhøjet, og ejeren af matr.nr. 3 b,

Tofterup, har ønsket tilladelse til opførelse af et fritidshus, subsidiært påstået højere erstatning.

III. Overfredningsnævnets beslutning.

Efter besigtigelse af det fredede og møde med parter og interesserede har overfredningsnævnet besluttet at stadfæste fredningsnævnets kendelse med følgende ændringer og bemærkninger:

Fredningens geografiske udstrækning.

Overfredningsnævnet har besluttet af fredningen at udtage et 51 ha stort opdyrket areal langs den nordlige fredningsgrænse mellem Tofterup og Skovsende. Herefter udgår del af følgende ejendomme: matr.nr. 1 a, 2 a, 3 a, 3 k og 3 b, alle af Tofterup og Skovsende byer.

Af matr.nr. 1 h, Sdr. Starup by, udtages af fredningen parkeringsplads med tilhørende sti, ialt 1250 m².

Om udtagning af landbrugsbygninger med byggefelt, henholdsvis udvidelse af byggefelt er - i anledning af påstandene herom - besluttet følgende:

På ejendommen matr.nr. 5 a, Hovborg by, udtages bygninger med byggefelt og på ejendommene matr.nr. 1 f, Sønder Starup, 3 a, Hesselhogårde og 2 a, Galstho by, udvides byggefeltet om eksisterende bygninger med ca. 1 ha på hver ejendom.

På følgende ejendomme bibeholdes landbrugsbygninger m.v. under fredningen på grund af bygningernes særlige placeringer inden for fredningsområdet: Matr.nr. 2 b, Hesselho, matr.nr. 2 e, smst., matr.nr. 2 a, smst. og matr.nr. 2 d, Tofterup, 1 a m.fl. Hesselhogårde.

Overfredningsnævnet kan iøvrigt tiltræde afgrænsningen af det fredede område, som herefter udgør 617 ha, og er afgrænset som vist på det kort, der hører til overfredningsnævnets kendelse.

Fredningens indhold.

Stier og P-pladser m.v.

Det i fredningsnævnets kendelse skitserede stisystem godkendes, dog således at stien på en strækning syd for åen - mellem Tofterupvej og Skovsendevejen - samt stisløjfen i Lille Klingdal på ejendommen matr.nr. 3 b, Tofterup, udgår. Det samlede stisystem udgør herefter ca. 21½ km, hvoraf eksisterende sti eller ny sti på udyrket areal udgør ca. 17 km, medens 4½ km er ny sti på eller langs dyrket areal. Stisystemet tænkes etableret over en årrække.

Endvidere er det besluttet at reducere den i nævnskendelsen udlagte parkeringsplads på matr.nr. 2 a, Galstho, til en holdebane på 150 m², samt parkerings- og rastepladsen ved Baldersbæk til 4.000 m² som påstået af ejeren.

De almindelige fredningsbestemmelser.

Overfredningsnævnet kan tiltræde de af fredningsnævnet fastsatte almindelige fredningsbestemmelser med enkelte mindre ændringer.

Vedr. landbrugsbyggeri.

Fredningskendelsens bestemmelse om landbrugsbyggeri, der er sædvanligt forekommende i lignende fredninger, har overfredningsnævnet besluttet at opretholde, hvorved bemærkes, at der kun er bibeholdt få landbrugsbygninger inden for fredningen.

Vedr. markvanding.

Fredningen tilsigter som nævnt at bevare vandløbet med dets dyre- og planteliv - og dets kvalitet som fiskevand - bedst muligt. Ifølge udtalelse fra Danmarks Hav- og Fiskeriundersøgelse vil en bevaring af disse værdier normalt være sikret, sålænge åen ikke berøves mere vand, end der altid efterlades halvdelen af medianminimum.

Medianminimum udgør efter de seneste oplysninger 700 l/sek. og 1000 l/sek. ved henholdsvis Hovborg og Skovsende (og ikke som nævnt i fredningsnævnets kendelse 225 l/sek.). Overfredningsnævnet henstiller derfor til amtsrådet som vandløbsmyndighed at ville administrere meddelelse af vandindvindingstilladelser i henhold til vandløbsloven således, at minimumsvandføringen i den fredede å stedse opfylder ovennævnte kriterium, således at der altid efterlades halvdelen af medianminimum.

Fredningsbestemmelsen er - med hensyn til maksimal vandindtagning - endvidere udformet i overensstemmelse med den af amtsrådet fulgte praksis vedrørende markvanding.

Det er herefter besluttet at ophæve fredningsnævnets bestemmelse om, at de påtaleberettigede skal godkende oppumpning til markvanding.

Påtaleret.

Overfredningsnævnet har besluttet at ophæve fredningskendelsens bestemmelse om påtaleret efter vedtagelse af ændret forretningsorden for fredningsnævnene, miljøministeriets bekendtgørelse nr. 343 af 15. juni 1977.

Fredningsbestemmelserne er herefter følgende:

=====

Holme å med tilstødende arealer fredes således, at tilstanden ikke må ændres - og således at området udelukkende skal kunne benyttes som hidtil - for at sikre vandløbet og landskabets nuværende karakter af eng-, hede-, krat-, landbrugs- og skovbrugsarealer, samt for at skaffe almenheden adgang til området ad et skitseret stisystem.

A. Bestemmelser vedrørende vandløbene.

1. Ændring af Holme å.

Ændring af åens nuværende (naturlige) løb - herunder udretning af slynger, bortgravning af strømsteder, uddybning, hævnning og sænkning af vandstanden - er ikke tilladt.

Fredningen er ikke til hinder for - under iagttagelse af vandløbslovgivningens regler - at indtage åens vand til kunstig vanding, dog således at der ialt højst oppumpes 1/3 af åens medianminimum (jfr. ovenfor).

2. Oprensning af vandløb.

Fredningen skal ikke være til hinder for almindelig grødeskæring og oprensning af vandløb i henhold til gældende regulativer. Ved ændring af regulativer må der optages forhandling med fredningsnævnet.

3. Vedligeholdelse af dræn og mindre vandløb m.v.

Fredningen skal ikke være til hinder for almindelig vedligeholdelse af eksisterende dræning, ligesom mindre vandløb og grøfter kan oprenses i samme omfang som hidtil.

Rørlægning af åbne grøfter og vandløb kan kun foretages med fredningsnævnets tilladelse, og kun såfremt der ikke herved sker en vandstands-sænkning.

4. Forurening.

Der må ikke i oprensningsøjemed tilføres åen kemiske midler til bekæmpelse eller regulering af vandløbenes plantevækst uden tilladelse fra fredningsnævnet.

5. Dambrug.

Anlæg af dambrug - herunder også brug, der forsynes med boringsvand, eller udvidelse af eksisterende - er ikke tilladt inden for det fredede område.

A. Bestemmelser vedrørende vandløbene.

1. Ændring af Holme å.

Ændring af åens nuværende (naturlige) løb - herunder udretning af slynger, bortgravning af strømsteder, uddybning, hævnning og sænkning af vandstanden - er ikke tilladt.

Fredningen er ikke til hinder for - under iagttagelse af vandløbslovgivningens regler - at indtage åens vand til kunstig vanding, dog således at der ialt højst oppumpes 1/3 af åens medianminimum (jfr. ovenfor).

2. Oprensning af vandløb.

Fredningen skal ikke være til hinder for almindelig grødeskæring og oprensning af vandløb i henhold til gældende regulativer. Ved ændring af regulativer må der optages forhandling med fredningsnævnet.

3. Vedligeholdelse af dræn og mindre vandløb m.v.

Fredningen skal ikke være til hinder for almindelig vedligeholdelse af eksisterende dræning, ligesom mindre vandløb og grøfter kan oprenses i samme omfang som hidtil.

Rørlægning af åbne grøfter og vandløb kan kun foretages med fredningsnævnets tilladelse, og kun såfremt der ikke herved sker en vandstands-sænkning.

4. Forurening.

Der må ikke i oprensningsøjemed tilføres åen kemiske midler til bekæmpelse eller regulering af vandløbenes plantevækst uden tilladelse fra fredningsnævnet.

5. Dambrug.

Anlæg af dambrug - herunder også brug, der forsynes med borningsvand, eller udvidelse af eksisterende - er ikke tilladt inden for det fredede område.

B. Bestemmelser vedrørende landskabet.

1. Naturtilstand.

Arealerne skal i princippet bevares i deres nuværende tilstand. Fredningen skal dog ikke hindre, at opdyrkede arealer overgår til overdrev

eller hede, samt at der foretages nødvendige gravearbejder til brug for militære installationer i det fredede område.

2. Land- og skovbrug.

De arealer, der benyttes til land- og skovbrug, må udnyttes som hidtil. Udvidelse af de opdyrkede arealer samt tilplantning af nye arealer er ikke tilladt.

3. Hegn.

Med undtagelse af nødvendige kreaturhegn må hegn ikke opsættes, plantes eller såes uden fredningsnævnets godkendelse. Udskiftning af eksisterende, levende hegn må dog finde sted - også med flerrækkede hegn.

4. Landskabspleje.

Fredningsplanudvalget er berettiget til uden udgift for ejerne og efter forudgående meddelelse
at fjerne selvsåede buske og træer,
at fjerne udsigtshindrende beplantning ved stier og veje, samt
at foretage anden form for pleje af udyrkede arealer, f.eks. afgræsning med
 henblik på bevarelse af eng- og lyngarealer som sådanne.

5. Plante- og dyrelivet.

Foranstaltninger, der kan virke skadelige på det naturlige plante- og dyreliv, er ikke tilladt, jfr. dog punkt 2.

6. Terrænændringer.

Terrænformerne må ikke ændres ved afgravning eller påfyldning. Undtaget herfra er dog gravning af sand, grus, ler og mergel til eget brug.

7. Affald.

Henkastning af affald og lignende materialer - herunder henstilling af gamle maskiner og blot enkelte ikke-indregistrerede biler - er ikke tilladt.

C. Bestemmelser vedrørende bebyggelser.

1. Bebyggelse generelt.

De fredede arealer må ikke yderligere bebygges.

2. Bygninger til land- og skovbrug samt fiskeri.

Fredningen er ikke til hinder for, at der til brug for allerede bestående land- og skovbrug samt fiskerivirksomheder opføres nybygninger i tilknytning til eksisterende bygninger eller foretages om- eller tilbygninger på disse på betingelse af, at byggeriet ikke påbegyndes, forinden planer (situationsplan og facadetegning med angivelse af materiale og farvevalg) for byggeriet er godkendt af fredningsnævnet.

Tilladelse til sådant nybyggeri samt om- og tilbygninger kan nægtes:

- a) såfremt det eksisterende helhedsindtryk herved ændres i væsentligt omfang og i uheldig retning, og der samtidig – uden at dette medfører væsentlig forøgede omkostninger – kan påpeges anden mulighed for placering og/eller ydre udformning, der funktionelt kan modsvare det af lodsejeren ønskede, eller
- b) såfremt det ønskede ikke tjener reelle erhvervsøkonomiske formål.

3. Helårs- og fritidshuse.

Om- og tilbygninger samt ændret anvendelse af de eksisterende, lovligt opførte helårs- og fritidshuse, må kun finde sted efter forud indhentet godkendelse fra fredningsnævnet, hvilket kan nægtes, såfremt det ansøgte er i strid med fredningens formål.

Landbrugsejendomme, som overgår til anden anvendelse, samt landbrugsejendommens beboelse henhører under denne bestemmelse.

4. Lettere byggeri m.v.

Opstilling af campingvogne, skurvogne, telte, skure, boder, badehuse, tårne, master, luftledninger eller andre skæmmende indretninger samt anbringelse af husbåde er ikke tilladt.

5. Camping.

Camping og teltslagning af privat besøgende hos lodsejerne må kun finde sted i nærheden af eksisterende bygninger og i så fald kun i egentlige haver, på gårdspladser eller på arealer, som er omgivet af beplantning, der skjuler campingvogn eller telt set fra det omgivende landskab.

D. Almenhedens adgang m.v.

Der tillægges almenheden adgang til færdsel til fods ad afmærkede stier, samt gives fredningsplanudvalget adgang til etablering af parkerings-

pladser, opsætning af anvisningstavler og publikumsinformation i princippet som vist på vedhæftede kort.

Fredningsplanudvalget sørger for anlæg og vedligeholdelse af stier, parkeringspladser og afmærkning. Grundejerne kan efter eget ønske indtages i det praktiske arbejde hermed.

Jagt- og fiskerirettigheder berøres ikke af fredningen.

Særlige bestemmelser:

Vedrørende enkelte ejendomme er besluttet følgende:

a. Matr.nr. 8 a, Nørre Starup. - Fredningen skal ikke være til hinder for rydning og opdyrkning af 1 ha skov i den sydlige del af ejendommen, således som det er tilladt af fredningsnævnet.

b. Matr.nr. 1 q, 1 r, 2 a, Tofterup, 2 d, Hesselhogårde og 10 b, Tofterup, A/S Faldhøje Plantagevirksomhed, - Det skal ikke være tilladt at etablere det af ejerne projekterede søfiskeanlæg - heller ikke i det af fredningsnævnet tilladte omfang - idet meget væsentlige grunde taler imod at etablere et søfiskeanlæg i den fredede Holme å-dal.

Fredningen er derimod ikke til hinder for den på del af matr.nr. 2 a, Tofterup, etablerede vildsvinedyrhave, hvortil overfredningsnævnet i skrivelse af 15. august 1975 har meddelt dispensation i medfør af naturfredningslovens § 55, stk. 5, for en femårig periode.

c. Matr.nr. 2 d, Tofterup, 1 a, 2 g og 4 a, Hesselhogårde. Det skal som af ejeren påstået være tilladt at plante hegn nord og vest for den på ejendommen værende gård, medens opdyrkning af et hedeareal på matr.nr. 1 a ikke skal være tilladt.

d. Matr.nr. 12 b m.fl., Tofterup, 2 z m.fl., Hesselhogårde, Hesselho dambrug. - Fredningen skal ikke være til hinder for, at der, såfremt ejeren måtte ønske det, ved fredningsplanudvalgets foranstaltning opsættes et ikke over 1 meter højt trådhegn mellem fiskedammen og stianlægget, dog ikke langs allerede eksisterende stier.

e. Matr.nr. 3 d, Tofterup. - Det skal ikke, som påstået af ejeren, være tilladt at opføre et fritidshus på denne ejendom.

f. Matr.nr. 3 b, Tofterup. - Fredningen skal ikke være til hinder for, at der, som ansøgt af ejeren, ved opdæmning af det private vandløb "Risbøl bæk" reetableres en kunstig sø i Langemosen med henblik på indtagning af vand til markvanding samt af hensyn til vildtet. Ved opstemningen op-

nås yderligere, at nogle syd for en vejdamning beliggende damme og tørvegrave sættes helt under vand.

Såfremt lovlig indtagning af vand til markvanding fra den opstemmede sø måtte ophøre, skal spørgsmålet om opstemningens bibeholdelse forelægges fredningsnævnet til afgørelse, idet naturfredningsrådet på længere sigt finder det ønskeligt, at "Risbøl bæk" med tilhørende væld tilbagegår til den tidligere tilstand uden indgreb i vandets løb.

Opstemningsprojektet er ifølge landvæsenskommissionskendelse af 15. juni 1977 godkendt for et tidsrum af 10 år.

Det skal ikke - som ønsket af ejeren - være tilladt at opdyrke 6 ha hede langs vejen til Hovborg.

g. Matr.nr. 1, Risbøl, 5 b, 5 c, Hovborg, 1 i, Hesselhogårde og 1 a, 1 e, 2 f, 3 c, 4 a, 5 b, Galstho by, ejendommen "Baldersbæk" Holger Petersens fond.

Fredningen skal ikke være til hinder for - som besluttet af fredningsnævnet:

at et areal af matr.nr. 1 i, Hesselhogårde, fortsat anvendes til lejlighedsvis start- og landingsplads for mindre private fly, hvortil forudsættes ikke at skulle opføres bygninger af nogen art,

at der i nærheden af den nu eksisterende bebyggelse "villa Baldersbæk" opføres et annex samt swimming pool og tennisbane under forudsætning af, at tegninger og beskrivelser herfor inden igangsættelse er godkendt af fredningsnævnet.

Det er over for ejerne tilkendegivet, at der ved etableringen af stianlæg m.v. skal forhandles med ejerne om evt. bistand fra disse med arbejdets udførelse.

Vedrørende beplantning er der under anken opnået enighed med ejerne om, at yderligere tilplantning på ejendommen skal være tilladt på nærmere angivne arealer på ialt 17 ha betinget af kantning med løvtræsbeplantning (ege) langs offentlige veje og stier og langs ådalen, at dyrkning af pyntegrønt kan foretages på 2 mindre arealer af matr.nr. 4 a, omgivet af 20 m brede egeplantninger, samt at eksisterende egetræsbevoksninger og andre løvtræsarealer, ialt ca. 25 ha, skal bibeholdes som sådanne.

h. Matr.nr. 2 b, Hesselhogårde - Fredningen skal ikke være til hinder for, at der som ønsket af ejeren opdyrkes et udyrket tilgroet areal ved ejendommens bygninger.

i. Matr.nr. 2 b, Galstho - Fredningen skal ikke være til hinder for opdyrkning af et 2 ha stort hedeareal i ejendommens nordøstlige hjørne, hvortil hedeselskabet har udarbejdet opdyrkningsprojekt.

Erstatninger.

Fredningserstatningerne er af overfredningsnævnet tilbudt forhøjet fra 500 kr. pr. ha - som tilkendt af fredningsnævnet - til 800 kr. pr. ha, bortset fra arealer, der overvejende udnyttes til rekreativt formål, eller er skov- eller fredskovarealer, hvor en takst på 300-500 kr. pr. ha er anvendt. Det fredede er beliggende i landzone.

For offentlig adgang ad eksisterende stier eller nye stier gennem udyrket område er erstatning tilbudt med 4 kr. pr. løbende m - fredningsnævnet tilkendte 2 kr. pr. løbende m - medens taksten på 8 kr. pr. løbende m ny sti på eller langs dyrket areal, samt 1,50 kr. pr. m² parkeringsareal tiltrædes. Det bemærkes herved, at ejendommen Baldersbæk ikke er anset for at være en offentlig stiftelse, hvis skove er omfattet af reglerne om almenhedens færdselsret i naturfredningslovens § 55, stk. 1, hvorfor erstatning for offentlig adgang er tilbudt som for andre ejendomme.

For fredningens hindring af søfiskeanlægget er ikke tilbudt nogen særskilt erstatning, idet anlæggets etablering efter den 1. september 1972, hvor reglerne i naturfredningslovens § 43 trådte i kraft, jfr. § 2, i lov nr. 284 af 7. juni 1972, krævede tilladelse fra fredningsplanudvalget. At der forinden havde været nedlagt forbud mod anlægget i medfør af naturfredningslovens § 40 antages - efter praksis i flere tilfælde - ikke at kunne tillægges betydning. Overfredningsnævnet har derfor ikke kunnet tiltræde, at der af fredningsnævnet er tilkendt en fredningserstatning til dækning af de til projektering af søfiskeanlægget m.v. forgæves afholdte udgifter på 24.783,16 kr., hvortil der ikke i naturfredningsloven findes nogen hjemmel. Da disse omkostninger før den 1. september 1972 har været afholdt i god tro med hensyn til muligheden for projektets gennemførlighed, er der ved miljøministeriets foranstaltning ydet ejeren en bilighedserstatning svarende til de afholdte udgifter.

Der er på ovennævnte grundlag opnået enighed om erstatningerne med alle ejere, bortset fra 4 - herunder A/S Faldhøje Plantagevirksomhed - for hvis vedkommende erstatningen er fastsat af taksationskommissionen vedrørende naturfredning ved kendelser af 14. maj og 30. juni 1976.

I omkostninger har overfredningsnævnet tilkendt advokat V. Revsbech, Esbjerg, der har repræsenteret A/S Faldhøje Plantagevirksomhed samt De samvirkende danske Landboforeninger hver 7.000 kr.

Den samlede erstatningsudgift i anledning af fredningen udgør herefter 566.360 kr., der - bortset fra omkostningsbeløbene på kr. 14.000 - forrentes med 10 % p.a. fra den 9. december 1974. Alle erstatningsbeløb er udbetalt.

Erstatningerne er efter reglerne i naturfredningslovens § 33 uddelt med 3/4 af staten og 1/4 af Ribe amtskommune.

H e r e f t e r b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds afsagte kendelse af 9. december 1974 om fredning af en strækning af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner stadfæstes med de af det foranstående følgende ændringer og således, at kendelsen hviler på følgende ejendomme (matr.nr.) - jfr. det til overfredningsnævnets kendelse hørende kort - og parceller udstykket herfra efter juli 1978:

Af Galstho by, Vester Starup sogn: Matr.nr. e 1 a, 1 i, 2 a, 2 b, 2 f, 3 a, 3 c, 4 a, 5 a, 5 b og 5 o.

Af Hesselhogårde, Vester Starup sogn: Matr.nr. e 1 a, 1 b, 1 c, 1 d, 1 i, 1 k, 1 m, 1 n, 1 o, 1 p, 1 q, 2 a, 2 b, 2 d, 2 e, 2 f, 2 g, 2 i, 2 m, 2 r, 2 y, 2 z, 2 æ, 2 ø, 3 a, 4 a, 4 b og 4 c.

Af Nr. Starup by, Vester Starup sogn: Matr.nr. e 2 a, 2 b, 3 a, 3 i, 3 s, 4 b e, 4 c i, 5 a, 5 b, 5 a c, 7 a, 8 a, 8 d, 9 b og 9 c.

Af Sdr. Starup by, Vester Starup sogn: Matr.nr. e 1 a, 1 f, 1 h, 1 l, 1 m, 1 n, 1 o, 1 p, 1 z, 1 ø, 2 t, 3 a d og 5 b.

Af Tofterup og Skovsende byer, Nr. Starup sogn: Matr.nr. e 1 a, 1 b, 1 c, 1 q, 1 r, 2 a, 2 d, 2 n, 3 a, 3 b, 3 c, 3 d, 3 e, 3 f, 3 g, 3 k, 10 b, 12 a, 12 b og 12 c.

Af Risbøl og Bollesbækgård, Hejnsvig sogn: Matr.nr. e 1, 5 a, 5 b, 5 c og 5 d.

Af Hovborg by, Lindknud sogn: Matr.nr. e 5 a, 5 b og 5 c.

De nævnte sogne er alle beliggende i Helle kommune, bortset fra Hejnsvig, der hører til Grindsted kommune og Lindknud, der er beliggende i Holsted kommune.

P. O. V.

G. Hermann

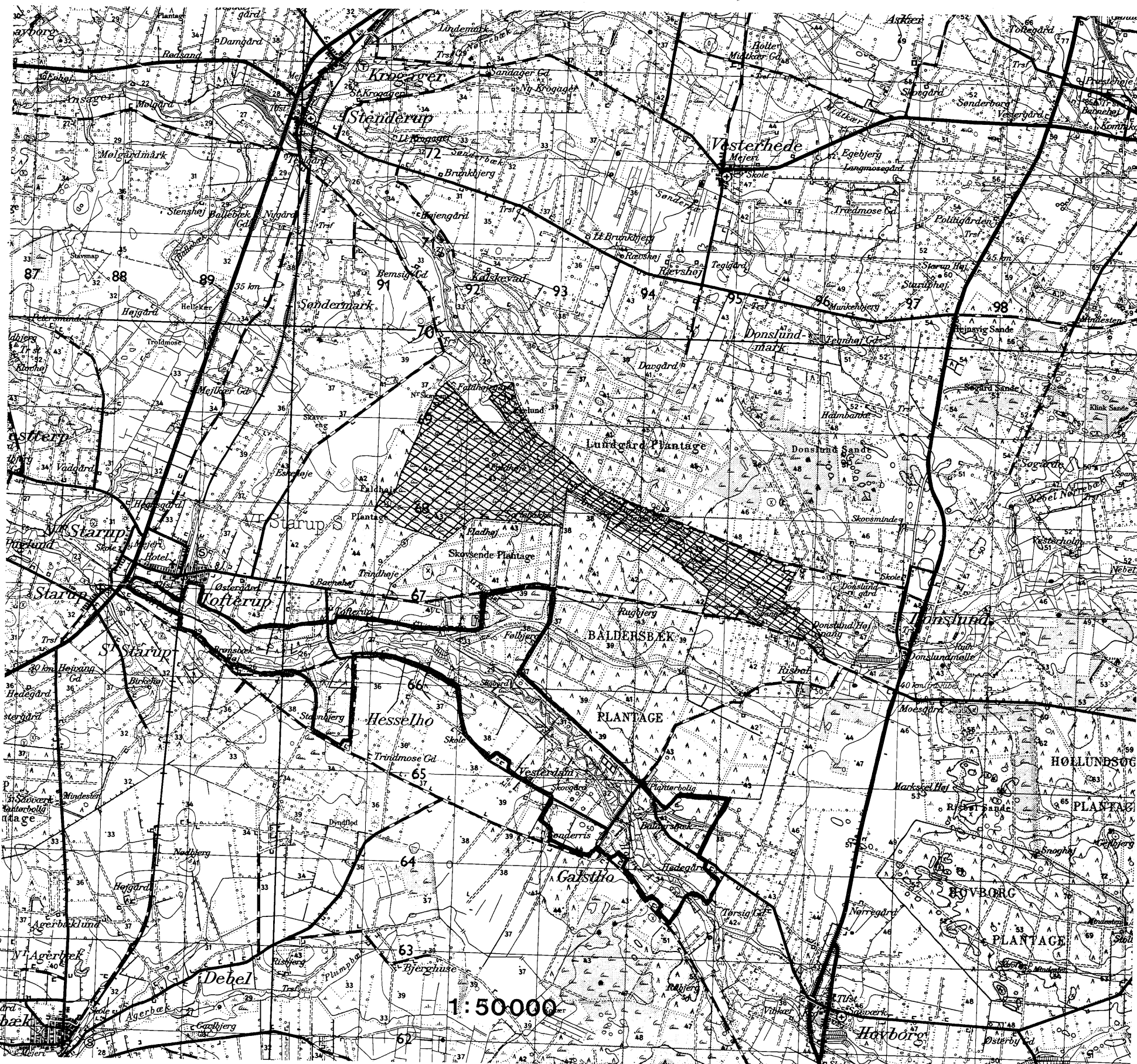
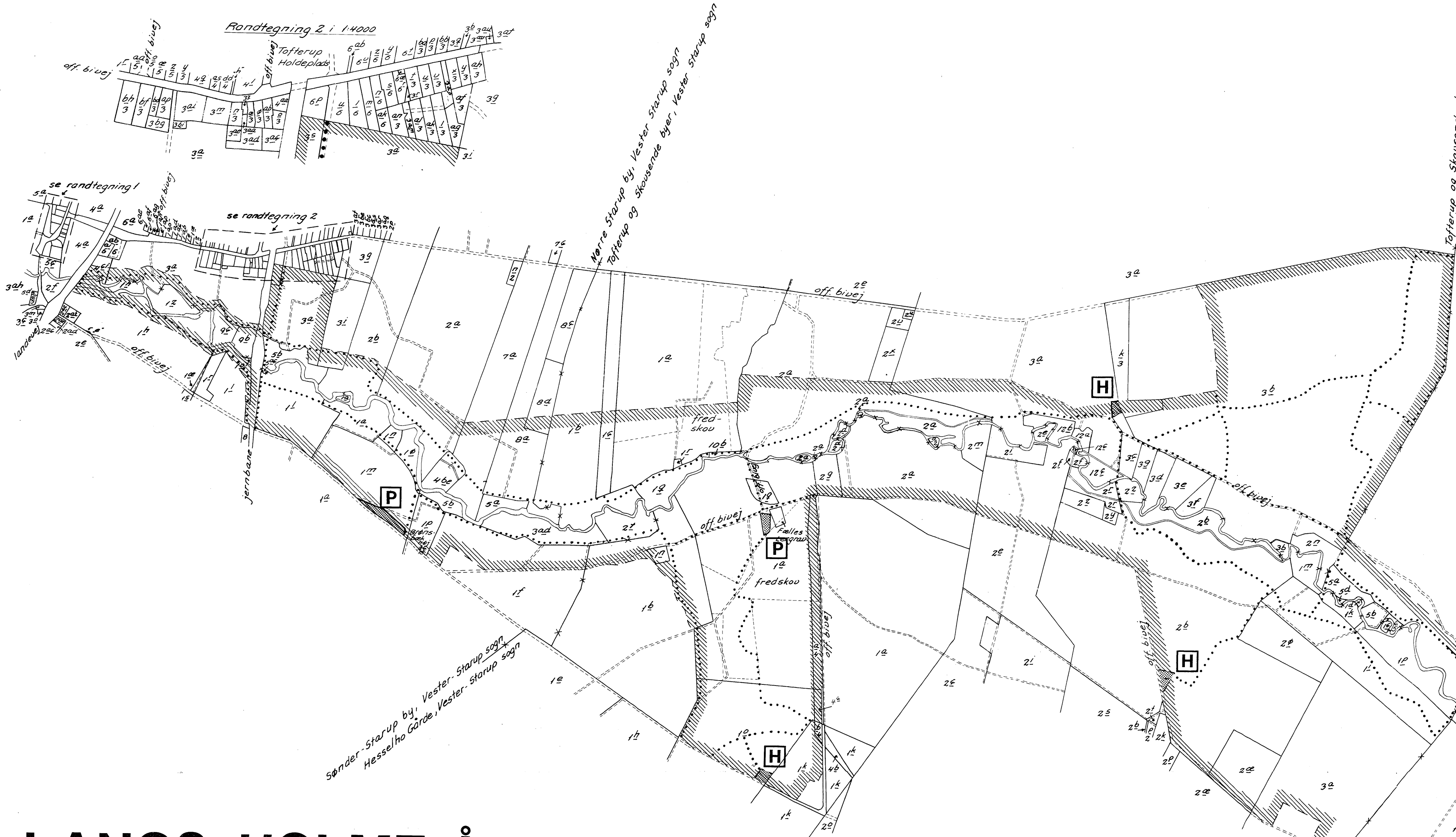
Oversigtskort i 1:10000
udfærdiget på grundlag af
matrikelkortets udvisende
pr. 26.10.1972

Holsted i nov. 1972
P. Rind Jensen
landinspektør

Landinspektørerne
Hans Jørgensen
P. Bent Jensen
Leif Jørgensen
6670 Holsted
j.nr. 7646

Randtegning 1 i 1:4000

Randtegning 2 i 1:4000

HOLME Å FREDNINGEN TIDL. FREDEDE AREALER

AREALER LANGS HOLME Å

GRINDSTED, HELLE OG HOLSTED

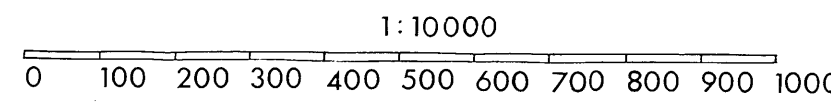
KOMMUNER.

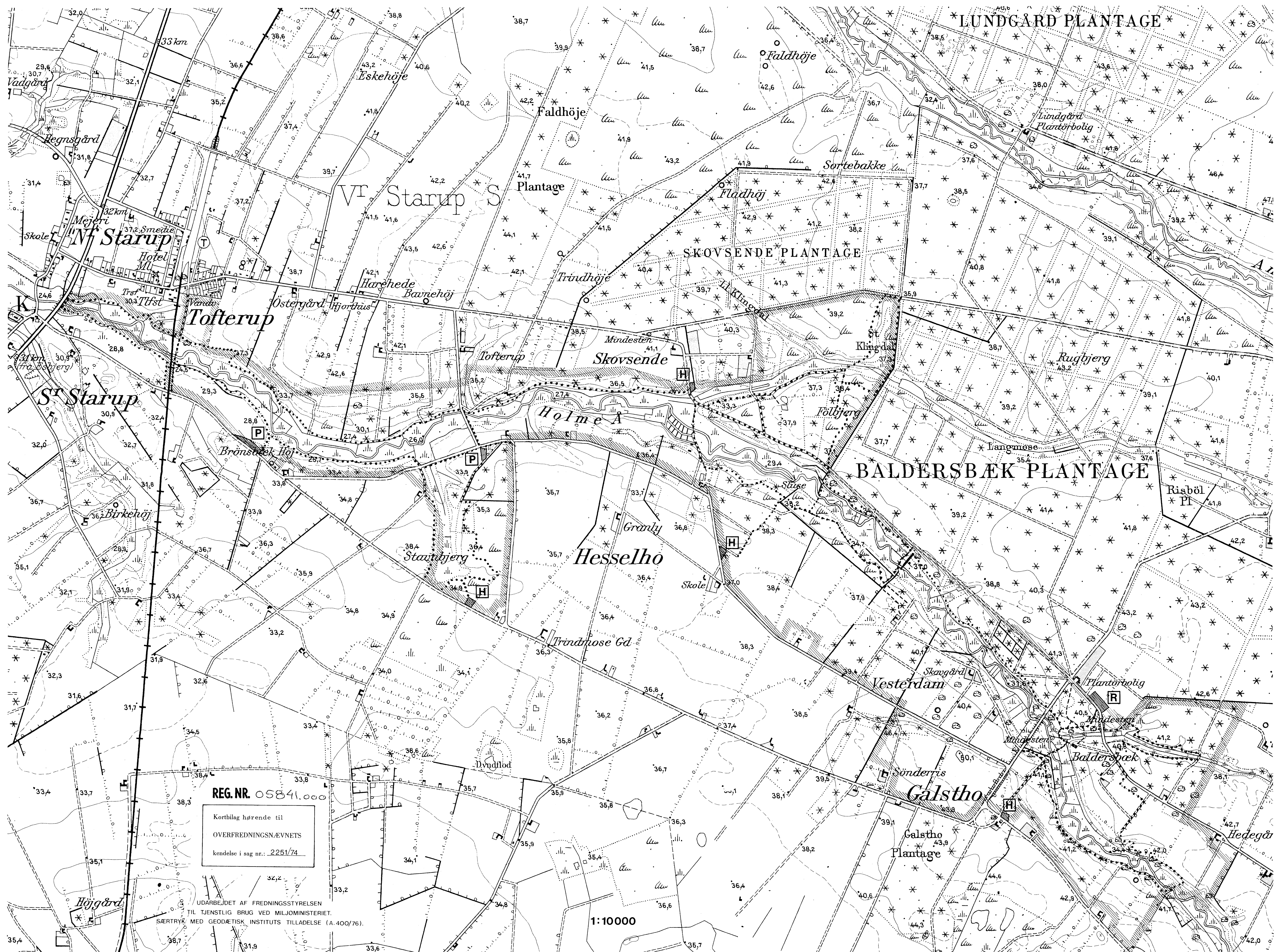
RIBE AMT

Kortbilag hørende til	Grundkort udarbejdet
OVERFREDNINGSNÆVNETS	Sted: FREDNINGSPLANUDVALGET
kendelse i sag nr.: 2251/74	FOR RIBE AMT
	Rettelser, tilføjelser m.v.
	af FREDNINGSSTYRELSEN

REG.NR. 05841.000

- Fredningsgrænse
- Placering af stier
- Placering af sideanlæg
- R Rasteplads (over 20 biler-med toilet)
- P Parkeringsplads (fra 5 til 20 biler)
- H Holdeplads (under 5 biler)

FREDNINGSNÆVNET>

9/12-74

U d s k r i f t
af
forhandlingsprotokollen for fredningsnævnet
for
Ribe amts fredningskreds
---oo0oo---

År 1974 den 9. december blev i

Sag J. nr. 72/1973:

Sag ang. fredning af en del af
Holme å med omliggende arealer
(fra Baldersbæk til Tofterup)

afsagt sålydende

V. Idarup soger

K E N D E L S E:

I. FREDNINGSSAGEN:

Ved brev af 15. februar 1973 til fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds rejste fredningsplanudvalget for Ribe amt fredningssag for en del af Holme å med omliggende arealer, nærmere angivet fra Baldersbæk til Tofterup. Fredningsforslaget omfattede ca. 750 ha langs en ca. 8 km lang strækning af Holme å, hvilke arealer ejes af 55 forskellige ejere.

Fredningsplanudvalgets begrundelse for at rejse sag om fredning af denne del af Holme å med omliggende arealer var, at Ministeriet for Kulturelle Anliggender efter anmodning fra fredningsplanudvalget den 23. februar 1972 i medfør af naturfredningslovens §40 nedlagde forbud mod etablering af et anlæg af karpe-dambrug i den nordlige del af ådalen ved Tofterupgård, hvortil Landvæsenskommissionen for Ribe amt ved kendelse af 18. januar 1972 havde meddelt tilladelse uanset indsigelser herimod fra fredningsplanudvalget, Danmarks Naturfredningsforening, flere sports-fiskerforeninger, samt mange lodsejere. De projekterede damme ønskedes anlagt på begge siden af den nord-sydgående offentlige bivej mellem Tofterup og Baldersbæk, hvor denne krydser Holme å.

I begæringen fra fredningsplanudvalget hedder det bl. a. om baggrunden for ønsket om fredning:

"Holmeådal udgør efter udvalgets opfattelse hovedaksen i naturparkområdet omkring Holme å og Hovborg og Vorbasse, som er udpeget i "Generel landskabsplan for Ribe amt", side 140 - 141, jfr. side 129-135. På grundlag af denne udpegning har udvalget sammen med de berørte kommuner igangsat en nærmere planlægning for området. Denne planlægning udføres gennem arkitektfirmaet Møller og Wichmann, Århus, og påregnes afsluttet i foråret 1973.

.....

Fredningsforslaget omfatter betydeligt mere end de arealer, hvor der er tilladt karpedambrug, idet udvalget er af den opfattelse, at der må sikres fredningsmæssig indseende med, hvad der foregår i dette område med hensyn til bebyggelse, beplantning og anden udnyttelse af landskabet. Endvidere har det været afgørende for udvalget at opnå mulighed for anlæg af stier og parkerings- og holdepladser samt mulighed for pleje af udyrkede arealer, herunder fjernelse af udsigtshindrende beplantning samt selvsåninger.

Der findes indenfor fredningsområdet meget varierede jordbunds- og fugtighedsforhold, hvilket betinger en meget varieret flora og derved også et rigt dyreliv. Der findes små søer, sumpe, enge, hede, krat, plantage o.s.v. Området byder derfor de naturinteresserede meget store oplevelsesmuligheder, men også områdets nyere kulturhistorie kan opleves i området ved Baldersbæk med omgivende park m.v.

I forbindelse med kulturministeriets behandling af sagen er der indhentet en udtalelse fra naturfredningsrådet og statens naturfrednings- og landskabskonsulent, hvoraf følgende citeres:

"Holme å udgør såvel naturhistorisk som landskabeligt et af de vigtigste elementer i det område, hvor der af fredningsplanudvalget for Ribe amt er fremsat forslag om etablering af naturparkområde betegnet "Naturpark Hovborg-Vorbasse". Åen er i parkområdet ureguleret, stærkt slyngende og løber i en smuk, markeret ådal. De omgivende enge er tuede og for det meste ukultiverede - mange steder har de karakter af vældenge.

Vandet i Holme å synes ret rent, og der sås ved besigtigelsen meget lidt til egentlige forureningsaflejringer til trods for den lave vandstand. Strømmen er de fleste steder så stærk, at

bunden holdes ren, idet der for det meste er fast sandbund. Mange steder, hvor strømmen er særlig stærk, forekommer større partier med stenbund, hvilket giver levemulighed for interessant, strømelskende fauna.

Det i nærværende sag omhandlede karpedambrug tænkes etableret på en smuk lokalitet øst for Tofterup. Da anlægget tilsyneladende skal være af betydeligt omfang, vil det forårsage en afgørende ændring af ådalens natur på dette sted. Man finder, at alene en sådan ændring taler imod en tilladelse til etablering af et dambrug i naturparkområdet.

Konklusionen på de anførte betragtninger må blive, at man fra rådets og konsulentens side anser det for væsentligt ved etableringen af "Naturpark-Hovborg-Vorbasse" at få gennemført den bedst mulige beskyttelse af naturparkens åløb, herunder ikke mindst Holme å, og friholdelse af åløbene for yderligere dambrug må være et af de første skridt, der tages i denne retning."".

Fredningsplanudvalgets endelige fredningspåstand går i hovedsagen ud på en tilstandsfredning af samtlige af påstanden omfattede arealer, men tillader udnyttelse som hidtil af arealer, der benyttedes til land- og skovbrug, samt i et vist omfang opførelse af bygninger til land- og skovbrug samt fiskeri. Frednings-
påstanden
omfatter endvidere bl. a. et projekteret stianlæg på begge sider af Holme å. Fredningsplanudvalget har under sagens behandling imødekommet en række af de ønsker, der af lodsejere og andre interesserede er fremført om ændringer af den oprindelige fredningspåstand.

Fredningsplanudvalgets påstand omfatter helt eller delvist følgende ejendomme:

I Starup sogn, Helle kommune:

Matr. nr. 1 a, 1 i, 2 a, 2 b, 2 f, 3 a, 3 c, 4 a, 5 a, 5 b og
5 o Galstho,

matr. nr. 1 a, 1 b, 1 c, 1 d, 1 i, 1 k, 1 m, 1 n, 1 o, 1 p, 1 q,
2 a, 2 b, 2 d, 2 e, 2 f, 2 g, 2 i, 2 m, 2 r, 2 y, 2 z, 2 æ, 2 ø,
3 a, 4 a, 4 b og 4 c Hesselho Gårde,

matr. nr. 2 a, 2 b, 3 a, 3 i, 3 s, 4 be, 4 ci, 5 a, 5 b, 5 ac,
7 a, 8 a, 8 d, 9 b og 9 c Nørre Starup by,

matr. nr. 1 a, 1 f, 1 h, 1 l, 1 m, 1 n, 1 o, 1 p, 1 z, 1 ø, 2 t,
3 ad og 5 b Sdr. Starup by,

matr. nr. 1 a, 1 b, 1 c, 1 q, 1 r, 2 a, 2 d, 2 n, 3 a, 3 b, 3 c,
3 d, 3 e, 3 f, 3 g, 3 k, 10 b, 12 a, 12 b og 12 c Tofterup og
Skovsende byer.

I Hejnsvig sogn, Grindsted kommune:

Matr. nr. 1, 5 a, 5 b, 5 c og 5 d Risbøl og Bollesbækgård.

I Lindknud sogn, Holsted kommune:

Matr. nr. 5 a, 5 b og 5 c Hovborg by.

Sagen har af fredningsnævnet været forelagt for Naturfred-
ningsrådet, der i brev af 25. juni 1974 bl. a. udtaler:

".....

Indledningsvis skal anføres, at rådet kan anbefale fred-
ningens gennemførelse, idet området omfattet af påstanden ef-
ter rådets opfattelse både er landskabeligt og videnskabeligt
særdeles værdifuldt. Hvad angår afgrænsningen, opfatter rådet
den af nærværende sag omfattede åstrækning som værende første
etape i en fredningsmæssig sikring af Holme åens løb gennem
hele den planlagte Holme å naturpark.....

....."

Fredningsnævnet består under denne sag af dommer Poul Buch, Varde, det amtsrådsvalgte medlem, gårdejer Erik Rosenstand, Lindbæksminde, Sdr. Farup, det lokale medlem for Grindsted kommune, gårdejer H. Toksvig Mørtensen, Sdr. Omme, det lokale medlem for Helle kommune, gårdejer A. Andreassen, Vesterbæk, og det lokale medlem for Holsted kommune, gårdejer Poul Kristensen, Sekjær, Holsted. I tiden indtil den 1. april 1974 har gårdejer Johs. Madsen, Nr. Holsted, deltaget i sagens behandling som lokalt medlem for Holsted kommune.

I henhold til forretningsordenen for fredningsnævn § 13, stk. 2 har hvert enkelt medlem, der er valgt af en primærkommune, deltaget i behandlingen af spørgsmål, som angår arealer inden for det påstået fredede område, der er beliggende i den primærkommune, hvori den pågældende er valgt.

Nævnet har behandlet sagen på behørigt indvarslede møder den 7. maj, den 24. og den 25. september, den 10. december 1973 samt den 11. marts og den 10. juni 1974. I forbindelse med møderne den 24. og den 25. september 1973 foretog nævnet indgående besigtigelse af de af fredningspåstanden omfattede ejendomme, hvorunder lodsejerne havde lejlighed til over for nævnet at påpege forhold af særlig betydning for de enkelte ejendomme ved frednings-sagens afgørelse.

Nævnet har derhos behandlet sagen internt på en række møder og har herunder også foretaget besigtigelser af området.

Nævnet har under sagen haft teknisk bistand af sekretariatet for Fredningsplanudvalget for Ribe amt.

Under sagens behandling er der over for fredningsnævnet fremsat indsigelser imod, at der foretages fredning i det af fredningsplanudvalget anførte omfang. Såfremt fredningen gennemføres som foreslået, har lodsejerne påstået sig tilkendt erstat-

ninger som nedenfor nærmere anført.

Fuldmægtig, cand. scient Hanne Signe Olsen, har for Danmarks Naturfredningsforening fremført, at foreningen i høj grad støtter fredningens gennemførelse.

Næstformanden for Varde Sportsfiskerforening, Kr. Møller Kristensen, har ligeledes anbefalet sagens gennemførelse.

Borgmester Aksel Hansen, Agerbæk, har for Helle kommune udtalt sig imod en fredning af arealer vest for jernbanen i Tofte-
rup by. En fredning på dette sted vil være uheldig for byens udvikling, og udnyttelsen af arealerne vil iøvrigt kunne reguleres i tilstrækkeligt omfang ved by- og landzonelovgivningen.

Amtsrådsmedlem, ekspeditionssekretær Walther Fievé, Esbjerg, har for Ribe amtsråd anført, at amtsrådet selvsagt er interesseret i gennemførelse af en fredning af arealer omkring Holme å. Disse arealer er dog efter amtsrådets opfattelse allerede beskyttet i vidt omfang af lovgivningen om by- og landzoner. Amtsrådet må tage forbehold såvel over for fredningens udstrækning som overfor etableringen af stier i området, i hvilken forbindelse man opfordrer nævnet til at søge etableret forbindelser imellem eksisterende veje og stier.

Konsulent Arne Christensen, Landsudvalget for Driftsøkonomi under De samvirkende danske Landboforeninger, der repræsenterer ca. 30 lodsejere under sagen, har dels foreslået området for fredningen begrænset, og dels foreslået en anden udformning af fredningsservitutten. Han har således bl. a. ønsket fredningen begrænset til selve ådalen, samt krævet arealet vest for jernbanen i Tofte-
rup udtaget af påstanden tilligemed arealer omkring eksisterende landbrugsbygninger til evt. udvidelse af disse. Endelig har han ønsket afgrænsningen af det sydlige om-

råde ændret. For de af landsudvalget repræsenterede lodsejere har konsulenten protesteret mod åbning af området for offentligheden ved etablering af stier og parkeringspladser og påstået fredningsplanudvalgets forslag hertil begrænset betydeligt samt placeringen af sådanne anlæg ændret vedrørende en række ejendomme.

Fredningsplanudvalget har i vidt omfang efterkommet de pågældende lodsejeres ændringspåstande, men har bl. a. ikke ønsket at opgive kravet om fredning af området vest for jernbanen i Tofterup, idet det må være væsentligt at etablere en forbindelse, hvorigennem stianlæggene kan føres fra de områder øst for jernbanen, der nu fredes, til de vest for diagonalvejen allerede tidligere fredede områder.

For Holger Petersens fond som ejer af matr. nr. 1 Risbøl og Bollesbækgård, Hejnsvig sogn m. fl. har advokat P. Weywadt, København, i brev af 3. maj 1973 bl. a. anført:

".....

Principielt kan man tilslutte sig den krævede fredning dog på betingelse af, at påstanden modificeres respektive udbygges i overensstemmelse med det nedenfor anførte

Et areal stort ca. 6,50 ha af det "Villa Baldersbæk" knyttede indre parkområde ønskes fortsat reserveret ejeren alene.

Herudover skal jeg til påstandens A 2 vedrørende oprensning af vandløb tillade mig at anføre, at ejeren ikke længere ser sig i stand til at overkomme den tiltrængte oprensning af damme ved parken som følge af disses hurtige tilgroning.

Såfremt oprensning nu eller senere måtte blive krævet

af fredningsmyndighederne, nedlægges selvstændig påstand på, at sådan oprensning iværksættes og betales af det offentlige.

Hvad angår fredningspåstandens B 2 om land- og skovbrug, skal bemærkes, at ejeren i overensstemmelse med hidtil gældende praksis har planlagt at tilplante de resterende landbrugsarealer, som alle er pålagt fredskovspligt, efterhånden som disse bliver uaktuelle som tjenestejorder.

Til fredningspåstandens B 4 angående landskabspleje skal anføres, at fjernelse af udsigtshindrende beplantning ved stier og veje vil medføre tab af nødvendige lævirkning på strækninger med bagvedliggende skovbevoksninger. I denne sammenhæng skal sydvendt skovkant nord for Holme å særlig fremhæves.

Hvad specielt angår matr. nr. 1 i Hesselho Gårde, der henligger som græs- og lyngareal, skal anføres, at ejeren ønsker ret til lejlighedsvis at benytte arealet som start- og landingsplads for mindre privatfly i overensstemmelse med tidligere stedfunden faktisk udnyttelse af arealet, der iøvrigt med passende mellemrum har været slået med henblik på bevaring og fornyelse af lyngen.

Med hensyn til det under B 6 i fredningspåstanden om terrænændringer anførte, foreslås af trafikale hensyn den på matr. nr. 2 f Galstho by planlagte parkeringsplads flyttet til en mere hensigtsmæssig lokalitet. Afgivelse af areal her- til må betragtes som egentlig afståelse.

Retten til sand- og grusgravning til eget brug ønskes bevaret på dette matr. nr. som hidtil.

Vedrørende C 1 bebyggelse generelt skal bemærkes, at

tilladelse til yderligere bebyggelse i tilknytning til "Villa Baldersbæk" ønskes meddelt herunder til opførelse af anneks, anlæg af swimmingpool og tennisbane.

D 1 almenhedens adgang. Til dette punkt anføres, at ejeren hidtil ved egne folk har vedligeholdt 3 spange over Holme å, 6.875 m sti incl. de hertil hørende 11 småbroer samt gennemført fornødne foranstaltninger til de øvrige arealers pleje, således at disse til enhver tid er blevet fundet i god stand.

Af beskæftigelsesmæssige hensyn ønsker ejeren fortsat at vedligeholde arealerne med egen arbejdskraft. Såfremt fredningen gennemføres, ønskes vedligeholdelsesarbejdet udført i entreprise.

I øvrigt foreslås fredningspåstanden udbygget med et generelt forbud mod militærøvelser samt med et forbud mod motor- og knallertkørsel på den meget sjældent benyttede offentlige bivej, der er sammenfaldende med en del af den nordlige grænse for det påståede fredede areal på matr. nr. 1 Risbøl og Bollesbækgård m.m., Hejnsvig sogn.

Ejeren finder motorkørsel på denne strækning uforenelig med den ønskede etablering af naturpark med bevaring af den meget varierede flora og det rige dyreliv for øje.

Hensynet til vildtet, som veksler fra skovtykningerne og ned i engen, betinger også nedlæggelse af omtalte forbud henset til den øgede publikumtilstrømning, den foreslåede fredning vil medføre.

....."

Advokat P. Weywadt har fremdeles i brev af 6. februar 1974 bl. a. anført:

".....

Man skal på det kraftigste protestere imod, at Fredningsplanudvalget ikke har villet imødekomme min klients andragende om reduction af stinettet og ændringer i dettes forløb over ejendommen.

I den seneste plan for stiforløbet er der endog tale om en udvidelse i forhold til det oprindeligt forudsatte.

Protesten er baseret på:

1. hensynet til beboerne på de 3 ejendomme beliggende syd for Holme Å
2. hensynet til råvildtet
3. at et lignende ønske som det af min klient fremsatte er imødekommet for så vidt angår lodsejer ad lb.nr.27

Ad 1: den planlagte sti tæt op ad gårdspladsen til de 3 ejendomme beliggende syd for Holme Å vil være til stor gene for beboerne på de pågældende ejendomme. Det må være rimeligt, at der tages hensyn til beboernes ønske om fortsat at leve i ugenerthed.

Ad 2: det turde være et formål i sig selv at søge at bevare den på ejendommen værende betydelige bestand af råvildt. Det skal understreges, at råvildtet gennem hele året selv skaffer sig den fornødne føde, samt at der ikke finder nogen form for fodring sted. Dyrene veksler mellem den relativt frodige ådal, hvor føden indtages, og baglandet, der udgøres af hedeplantage, hvor dyrene opholder sig uden at kunne skaffe sig egentlig føde.

Det er af meget stor betydning for bestandens bevarelse, navnlig i yngletiden og i de unge dyrs opvækstperiode, at dyrene kan færdes nogenlunde ugeneret mellem engene ved ådalen og baglandet.

I tilfælde af forstyrrelser i et omfang, som det planlagte stiforløb må forudsættes at medføre, vil den overvejende del af bestanden fortrække for stedse.

Man skal på det kraftigste imødegå tidligere fremsatte udtalelser om, at råvildtet er i stand til at tilpasse sig ændrede forhold. Dette er i hvert fald ikke tilfældet på en ejendom af denne beskaffenhed, hvor den samlede fødemængde er af relativ mindre omfang, og hvor fodring af dyrene ikke finder sted. Dyrebestanden på min klients ejendom lever i ordets egentlige forstand vildt, og en bevarelse af denne tilstand må efter min klients opfattelse være et formål i sig selv, som bør indgå i den samlede fredning af arealet.

Fredningsplanudvalget opfordres kraftigt til at søge ekspertbistand til bedømmelse af det her refererede hensyn til vildtet ved for eksempel at rette henvendelse til Vildtbio-logisk Station, Kalø, eller Jagtrådet under Landbrugsministeriet.

Det planlagte tætte stisystem på begge sider af ådalen bør reduceres betydeligt, og Udvalget opfordres til snarest at optage forhandling med min klient herom.

Ad 3: i betragtning af, at et ønske om ændring af stiforløbet har kunnet imødekommes for så vidt angår en anden lods-ejer, må det i hvert fald forekomme rimeligt, at en forhandling om reduction af stierne og disses placering for så vidt angår min klients ejendom, snarest optages.

Jeg vil ikke undlade at fremhæve, at min klients ovenfor anførte holdning ikke er udtryk for modstand mod at give publikum adgang til ejendommen.

Tværtimod har man lige siden plantagens oprettelse i 1891 accepteret almindelig færdsel på ejendommen. Min klient har derudover på eget initiativ anlagt parkeringsplads og stier samt opsat affaldskurve forskellige steder i området.

I betragtning af denne positive holdning, som min klient stedse har indtaget til områdets fredning, og henset til dennes betydelige omfang i henhold til påstanden, anmoder jeg indtrængende om, at min klients rimelige ønsker imødekommes....."

Direktør Laage Petersen, København har derhos mundtligt nærmere uddybet fondens påstande.

I anledning af det fra fondens side anførte om skadevirkningerne ved et øget publikumsbesøg i området har fredningsnævnet rettet forespørgsel desangående til Jagtrådet.

Jagtrådet har i brev af 11. juni 1974 svaret nævnet, at rådet kunne henholde sig til en af Vildbiologisk Station den 5. marts 1974 afgivet erklæring, hvori det hedder:

"....."

Som svar på den af Fredningsnævnet for Ribe Amts fredningskreds' af Jagtrådet fremsendte skrivelse skal man fra Stationens side udtale følgende:

1. Generelle bemærkninger

Da det i skrivelsen omtalte areal er en del af en større helhed "Holme Å Naturpark", bør sagen betragtes i relation til de omkringliggende landskaber. Området er med hensyn til dyreliv især interessant på grund af tilstedeværelsen af krondyrsbestande og udgør et af de centrale krondyrområder.

Dyrelivet i området vil i almindelighed kunne tåle et vist publikumsbesøg uden nævneværdige gener, men navnlig for krondyrsbestandenes vedkommende er det meget væsentligt, at

der ikke samtidig er uro overalt i området. Det må derfor anbefales, at stianlæg, holdepladser o.l. koncentrerer i visse områder.

Med hensyn til stianlæg må det endvidere anses for væsentligt, at stianlæg ikke anlægges således, at fouragerings- og opholdssteder for vildtet adskilles, og at stianlæg ikke anlægges paralleltløbende med så kort indbyrdes afstand, at de dyr, der måtte opholde sig i det mellemliggende område, kan føle sig klemte. En lang række dyrearter reagerer meget kraftigt, såfremt de får fornemmelsen af at have mennesker på begge sider af sig.

2. Bemærkninger til det aktuelle område

Området er mandag den 4. marts 1974 blevet besigtiget. I relation til ovennævnte betragtninger må man fra Stationens side påpege det hensigtsmæssige i en vis reduktion i det foreslåede stisystem, således at der i princippet kun er sti på åens ene side. Af hensyn til den naturlige sammenhæng mellem skovkanten nord for åløbet og de nedenfor værende engarealer må en stiføring, der i princippet følger åens sydside, anses for mest hensigtsmæssig. En stiføring som foreslået på vedlagte kortskitse (indtegnet med rødt) vil samtidig rumme den fordel, at publikum, der færdes på stien syd for åen, vil kunne betragte ådal og skovbryn, uden at der dukker andre mennesker op i billedet, ligesom det vil forøge muligheden for at kunne iagttage dyreliv på åens nordbred. Inden for det på samme kort med grønt indrammede område gør særlige forhold sig gældende. Området er i relation til dyreliv særdeles interessant, men samtidig attraktivt for publikum i almindelighed. En øget menneskelig aktivitet i området vil sikkert påvirke dyrelivet i negativ retning, men ud fra

det hensigtsmæssige i, at færdsel koncentrerer sig til visse områder, mod at man søger ikke at få folk ind overalt i hele naturparkområdet, vil det samlet for dyrelivet være positivt, selv om sådanne mindre områder i særlig grad udbygges med stisystemer.

Under hensyntagen til, at det er yderst vanskeligt på forhånd at udtale sig sikkert om, i hvilken udstrækning der vil vise sig at være behov for hele det oprindeligt foreslåede stisystem, finder man fra Stationens side, at det ville være hensigtsmæssigt, om man til at begynde med kun udbygger stisystemet som foreslået på vedlagte skitse, for så senere, når et evt. behov har meldt sig, påny at drøfte udbygningen af det stianlæg, Stationen ikke har medtaget på nævnte skitse.

....."

Naturfredningsrådet har angående stiføringens omfang anført følgende i et brev af 25. juni 1974 til nævnet:

".....

D. Adgangsforhold.

Med henblik på eventuelle konflikter mellem folks færdsel i det fredede område og freden for dyrelivet foretog rådet en besigtigelse marts d.å. sammen med bl.a. dr. Helmut Strandgaard, Vildbiologisk Station. Man var enige om, at det af hensyn til dyrelivet var ønskeligt, at stiføringerne blev holdt på den ene side af åen, og man udfærdigede vedlagte skitseforslag med en vis indskrænkning af fredningsplanudvalgets forslag til stiføringer. Det anses for særligt væsentligt, at hjortene i området ikke forstyrres på overgangen mellem træbevoksede områder og græsningsområderne i ådalen. Viser der sig senere behov for udvidelse af stisystemet, kan dette spørgsmål tages op igen på grundlag af

planudvalgets forslag.

....."

Skovfoged E. Buus, Baldersbæk, ^{og} ejeren af matr. nr. 3 a Galstho, landsretssagfører Sv. H. Jacobsen har på fredningsnævnets møder udtalt betænkelighed ved øget færdsel af mennesker i skovområderne, idet de frygtede, at vildtet ville fortrække i anledning heraf.

Landinspektør H. Præstholm, fredningsplanudvalgets sekretariat, har på nævnets møder henvist til, at urfugle og hjejler trives i bedste velgående i Kallesmørskområdet til trods for militærrets intensive aktivitet. Han har endvidere henvist til en udtalelse fra afdøde borgmester Jens Chr. Christensen, Blåbjerg, kommune, om, at selv den tyske besættelse ikke havde kunnet fordrive råvildtet fra Vestjylland.

For A/S Faldhøje Plantagevirksomhed, som ejer af matr. nr. 1 q Tofterup gd. m. fl., har advokat Viggo Revsbech, Esbjerg, i brev af 8. november 1973 nedlagt følgende påstand:

".....

PRINCIPALT:

At ingen del af matr. nre. 1 q, 1 r, 2 a og 10 b Tofterup og Skovsende byer, Starup sogn, eller matr. nr. 2 d Hesselhogårde fredes.

SUBSIDIÆRT:

At en mindre del end påstået fredes og fredes med tilladelse til, at det ved Ribe Amts Landvæsenskommission den 18/1-1972 afsagte kendelse tilladte søfiskeanlæg anlægges i helhed.

MERE SUBSIDIÆRT:

At det under subsidiære påstand nævnte søfiskeanlæg anlægges med ændringer og reduktioner, mod at der i det omfang

anlægget reduceres, betales en erstatning på afrundet kr. 140,00 for hvert m² damareal, der tillades anlagt mindre end 42.831 m², samt såfremt ingen del af søanlægget tillades, da tillige erstattet forgæves afholdte udgifter ved projektering og landvæsenskommission m.v. med kr. 20.783,16.

I overvejelse af mere subsidiære påstand er ejerne villige til at forhandle om at undlade anlæg af det ved fredningsnævnskendelse af 10/11-1969 ved Ansager Å tilladte søfiskeanlæg frafaldes anlagt.

Kan hverken principale, subsidiære eller mere subsidiære påstand tages til følge, påstås tilkendt en erstatning på kr. 6 mill.

Der påstås tillagt rente af erstatningsbeløbene samt tillagt sagsomkostninger.

Til nærmere begrundelse for de anførte påstande skal henvises til de fremlagte bilag ved møde i fredningsnævnet den 25/9-1973, og yderligere anføres til støtte for den principale påstand, at det savner begrundelse at frede arealet, der med en rent tilstandsfredning ikke vil frembyde noget rekreativt, medens der ved at undlade fredning vil blive anlagt søfiskeanlæg på den mine klienter tilhørende ejendom - et anlæg, der vil være et fortrinligt element i den naturpark, området grænser op til, og tilføre området, der er fattigt på søer, sådanne, og derved skabe basis for vildt, der iøvrigt ikke har tilfredsstillende muligheder i området, og som derfor ikke findes, medens anlægget ikke hindrer, at det vildt, der iøvrigt er i området, kan forblive, og søanlæggene vil derhos udgøre en attraktiv herlighedsværdi, som området savner. Ved en tilstandsfredning

vil området forblive et relativ kedeligt vildnis område, endog med fare for sammengroning, der ikke foreligger relevante muligheder for at hindre, og der vil derfor være meget begrænsede værdier i en fredning, og disse begrænsede værdier skal sammenholdes med de forannævnte herlighedsværdier og iøvrigt den samfundsværdi, der jfr. nedenstående opgørelse over udbytte ved driften af søfiskeanlægget, der går tabt.

Ved at følge den subsidiære påstand, vil man tilgodesee dette synspunkt, der såvel har samfundsmæssige som lodsejermæssige aspekter, og der vil i så fald alene blive krævet en arealerstatning for det areal, der ligger udenfor dambruget, og som fredes, og som efter påstanden ikke må anvendes til andet end rene landbrugsformål, endog med begrænsninger, og erstatning herfor påstås ansat til kr. 40.000,00, såfremt den subsidiære påstand iøvrigt kan følges.

Forsåvidt den mere subsidiære påstand angår er der under forhandlinger med fredningsplanudvalget den 31/7-1973 forelagt projekt, der indeholder den alternative mulighed, at projektet realiseres delvis og med mulighed for offentlighedens adgang gennem stianlæg nord for søanlæggene, og herunder alternative muligheder for, at en enkelt af søanlæggene anvendes til lystfiskerformål. Projektet blev i hovedtræk gennemgået for fredningsnævnet den 25/9-1973, og der blev såvel ved forhandlingerne med fredningsplanudvalg som ved forhandlinger med nævnet tilkendegivet, at man fra ejers side var indstillet på efter nærmere forhandling af afpasse projektet, så det tilgodeså såvel naturfredningsmæssige-, rekreative som erhvervs- og dermed samfundsinteresser, der forekommer mulige i området. I denne forbindelse bemærkes,

at anlægget fra ejernes side må forudsættes at have en vis udstrækning på mindst omkring halvdelen af det mulige søanlæg for at kunne realiseres og for at de udgifter, der er til stianlæg og andet, ikke på urimelig måde skal belastes et forholdsmæssigt for lille anlæg. Men afhængig af, hvilken udformning man fra nævnets side vil være indstillet på sådanne faciliteter anlagt sideløbende med anlæg helt eller delvis af søfiskeanlægget, vil detaljer herom kunne forhandles.

På grundlag af det for nævnet den 25/9-1973 fremlagte regnskabsmateriale fra det Mads Agesen tilhørende eksisterende åledambrug, er der foretaget beregninger over driften af et søfiskeanlæg bestående af 6 søer på ialt ca. 43.000 m², jfr. vedlagte 5 sider beregningsmateriale dateret den 26/10-1973, idet der i tilslutning til beregningen herudover er fremsat betragtninger, der sammen med betragtningerne i redegørelsen af 25/9-1973 fremhæver mulighederne, og hvortil henvises.

....."

Advokat Revsbech har i tilslutning til påstanden fremlagt et af landinspektør Dahl Christensen, Varde, udarbejdet projekt for etablering af 6 kunstigt anlagte søer med et samlet areal af 4 ha 2831 m² på virksomhedens ejendom, placeret i engen nord for Holme å og således, at de 2 af søerne tænkes etableret vest for broen, der fører bivejen Tofterup - Baldersbæk over Holme å, medens de sidste 4 søer tænkes anlagt øst for denne bro. Søanlægget, der agtes anvendt til opdræt af ål, vil ifølge de meddelte oplysninger forudsætte anlæg af ca. 1400 meter dæmning langs Holme å med en bredde på 6 meter og en højde på mellem 0,50 og 1 meter over nuværende terræn, samt anlæg af ca. 1500 meter

dæmning mod baglandet, foruden 2 meter brede dæmninger mellem søerne. Det fremlagte projekt svarer, bortset fra få og ubetydelige ændringer, til det projekt, der er tilladt ved den af landvæsenskommissionen for Ribe amt den 18. januar 1972 afsagte kendelse. Advokaten har yderligere fremlagt et fyldigt materiale, bestående af tidsskriftsartikler, avisudsnit, samt afskrifter af fagbøger m.v. til belysning af ålefiskeanlæggets drift og rentabilitet. Materialet omfatter tillige en kopi af et regnskab for en ca. 5000 m² stor åledam i Nordjylland. Regnskabet angår driftsperioden 1969 - 1971, hvor udgifterne udgjorde ialt 58.000 kr., samt salg i 1971 og 1972, hvorved ialt ca. 8.500 kg. ål solgtes for 196.995 kr.

Arkitekt hos Statens Naturfrednings- og Landskabskonsulent, Palle Jørgensen, København, har på et nævnsmøde afgivet en udførlig redegørelse for konsulentembedets stilling til det forelagte søprojekt og har herunder bl.a. udtalt:

".....

Efter sekretariatets opfattelse må det være meget betænkeligt at etablere et søfiskeanlæg som det projekterede i Holmeådal, hvor indvirkningen på landskabet ved projektets gennemførelse vil blive meget betydelig.

Generelt må det siges, at der ikke mangler dambrug i denne landsdel. Holme ådalen er dannet i løbet af de sidste 15.000 år, og åen udgør et meget karakteristisk meanderløb. Ådalen frembyder meget stor rekreativ interesse, og et anlæg som det projekterede af ca. 1½ km's længde og 50 m's bredde vil virke meget dominerende. Det må endvidere forudses, at åens vandspejl i gennemsnit vil forandres 25 %, således at der vil ske tilmudring og tilgroning af åbredderne, idet oversvømmelsesmulighederne vil blive forringede.

Man må således ved søernes etablering påregne, at landskabet fuldstændig ændrer karakter.

Der er foreløbigt intet som helst oplyst om, hvilken forurening tilstedeværelsen af ål i søerne vil bevirke for åløbet, og det forhold, at lodsejeren selv forudser en bidragspligt til oprensning, indicerer, at påstanden om, at der ikke vil ske forurening fra ålene næppe vil kunne holde.

Det må i det hele være upåkrævet at søge et landskab forbedret ved anlæggelse af kunstige søer, ikke mindst når de som i det foreliggende tilfælde kun skal dække den ene side af ådalen. Tværtimod bør det fortsat være således, at åen skal kunne ændre sit forløb naturligt og frit uden større kunstige hindringer herfor.

Sportsfiskeres interesse i fiskeri i åen kan på fuldt tilstrækkelig måde tilgodeses ved åens forløb i landskabet som nu, og etablering af et ørredfiskeri i større omfang må befrygtes at medføre for stor koncentration af faciliteter, som parkeringspladser, cafeterier og lignende på eet bestemt sted.

Da projektet herefter i det hele må anses for at være betænkeligt, må sekretariatet anbefale, at andragendet afslås. Vi har her i landet så få rene åløb tilbage, at Holme ådalen bør forblive uberørt.

....."

Naturfredningsrådet har i skrivelse af 23. januar 1974 bl. a. udtalt følgende vedrørende det påtænkte ålefiskeanlæg:

"....."

Ved det første møde i fredningssagen, 7. maj 1973 anbefalede rådets repræsentant fredningens gennemførelse, bl. a. med henvisning til de store naturvidenskabelige interesser,

der knytter sig til Holme åen og dens omgivelser indenfor området, som påstås fredet. Etablering af søanlægget vil være i modstrid med afsnit A 1 og A 4 i de foreslåede fredningsbestemmelser, hvorefter henholdsvis ændring af åens løb og vandstand samt anlæg af dambrug ikke skal være tilladt.

I en skrivelse af 25. april 1972 til Ministeriet for Kulturelle Anliggender fra Statens Naturfrednings- og Landskabskonsulent og Naturfredningsrådet, der er citeret i fredningsplanudvalgets rejsningsskrivelse, har man udtalt sig om et noget lignende projekt, et karpedambrug på matr. nr. 2 a m. fl. Tofterup og Skovsende byer. I udtalelsen anføres det, at Holme å såvel naturhistorisk som landskabeligt udgør et af de vigtigste elementer i det område, der af fredningsplanudvalget for Ribe amt tænkes udlagt som Holme å-naturpark

.. Efter rådets opfattelse kan de ovenfor refererede synspunkter vedrørende et karpedambrug også gøres gældende for nærværende projekt, og da det tillige vil være i strid med den nu rejste fredningssag for området, kan rådet ikke anbefale, at der gives tilladelse til dets gennemførelse.

....."

I brev af 16. januar 1974 fra Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser udtales det bl.a. om det projekterede søanlæg:

".....

Det nu foreliggende projekt, der er godkendt af landvæsenskommissionen ved kendelse af 18. januar 1972, medfører i modsætning til de to tidligere (1961 og 1965) af landvæsenskommissionen behandlede projekter (til ørreddambrug) kun ganske ubetydelige indgreb i selve åen. Vandforsyningen til de 6 damme sker fra Holme å på glatstrøm (d.v.s. uden opstemning) gennem en eksisterende grøft langs nordsiden af

dammene, og senere evt. ved oppumpning fra Holme å. Selve grøften skal formentlig sidesikres ved støbning i indløbet fra åen. Der er tænkt etableret et udløbsbygværk til åen fra vestenden af hver af dammene, og også disse udløb skal sikres ved støbning. Endelig vil åens sydbred ud for udløbsbygverkerne blive sikret med faskiner for at modvirke erosion af åbredden under damtømning.

Hele anlægget afgrænses mod åen af en 4 meter bred dæmning med top mellem 0,50 og 1 m over nuværende terrær.

Anlægget er i sin udformning i overensstemmelse med de principper, hvorefter karpedambrug anlægges overalt i udlandet, hvor denne dambrugsform er almindelig. Her i landet har karpedambrug været stærkt på retur i de senere år, og der er så vidt bekendt ikke anlagt nye karpedambrug i de sidste 30 år.

Oprindeligt blev det foreliggende projekt indbragt for landvæsenskommissionen som et karpedambrug, idet opdræt af ål og krebs nævntes som subsidiære driftsmuligheder. På sagens nuværende stadium lader det til, at anlægget nu primært tænkes anvendt til opdræt af ål, mens karpe- og krebsavl er subsidiære anvendelsesmuligheder.

Opdræt af ål i dambrug er her i landet en meget ny foreteelse. Tanken om at drive åleopdræt på rationel basis er vel herhjemme blevet aktuelle efter at oplysninger om den japanske åledambrugsindustri er nået ud til en videre kreds. Der er mange, der har forsøgt sig i det små, men de fleste har hurtigt givet op igen. Årsagen hertil har nok været, at problemerne er blevet grebet for traditionelt an, idet de fleste har troet, at man blot kunne overføre ørreddambrugets erfaringer til også at gælde åleopdræt. Enhver ny virksomhed

må regne med en række forsøgsår, hvor erfaringer skal indhøstes, for at en rentabel drift kan startes. Det er ikke enhver givet at lave forsøg, og de mange, der har givet op, har ikke ment sig i stand til at investere de nødvendige midler i sådanne forsøg. Der har endnu ikke fra officiel side været indledt rationelle forsøg med åleopdræt, og der har derfor ikke fra fiskerimyndighedernes side kunnet ydes de pågældende nogen hjælp.

De erfaringer, der her i landet foreligger fra denne specielle form for dambrugsdrift, er derfor meget sparsomme og som sagt ikke underbygget ved kontrollerede eksperimenter.

Man er bekendt med hr. Agesens åleopdrætsvirksomhed i Ballerum (i Thy), men man har aldrig haft lejlighed til at analysere driftsresultater og driftsformer i dette anlæg udover, hvad hr. Agesen selv har berettet. Man er derfor ude af stand til på blot nogenlunde sagligt grundlag at bedømme den driftskalkule, der er vedlagt hr. Claus Sørensens redøgørelse for sagen.

Med vort nuværende kendskab til ålens biologi kan det dog på rent teoretisk grundlag formodes, at åleopdræt i dambrug kan udvikle sig til en rentabel forretning, og så vidt det kan bedømmes er det foreliggende anlæg udformet på en sådan måde, at ålens miljøkrav i vidt omfang skulle være tilgodeset.

Det ligger i sagens natur, at man med de få erfaringer, der herhjemme haves med rationelt opdræt af ål i damme, jfr. det ovenfor sagte, ejheller har nogen mulighed for at bedømme, på hvilken måde og i hvilket omfang åledriften vil påvirke åen. Også i dette tilfælde nødsages man til betragtninger af ren teoretisk karakter.

Det er allerede under landvæsenskommissionens behandling af sagen af kommissionens fiskerisagkyhdige bemærket, dels: "Dersom dambruget skal producere ål, er der mulighed for en slamproduktion". (kendelsens side 4), dels "----- at krebs og karper fodres med vegetabilsk foder, mens ål skal skal have animalsk foder."

.....

Der er grund til at formode, at det foreliggende anlæg kun vil påvirke Holme å i ringe - om overhovedet nogen-grad. Vandgennemstrømningen i anlægget vil blive meget ringe (bl. a. fordi det er nødvendigt at kunne holde en tilpas høj temperatur i dammene). Foder, der ikke ædes straks, og opslemmede ekskretionsprodukter vil derfor kunne bundfældes i dammene uden at blive ført ud i åen. Uden tvivl vil foderrester, der bundfældes, blive ædt af ålene, hvorfor man ydermere kan regne med en bedre udnyttelse af tilført foder end i ørreddambruget, selv-om der benyttes samme slags foder (hakket skidtfisk). Skal anlægget drives med karper eller krebs, der fodres med vegetabilsk foder, vil påvirkningen af åen blive endnu ringere.

Også af de opløste ekskretionsprodukter vil formentlig kun mindre mængder tilføres åen, idet en del vil kunne omsættes i selve anlægget som følge af den ringe vandgennemstrømning. Den resterende mængde, der ender i åen, vil - åens rigelige vandføring taget i betragtning - næppe kunne mærkes overhovedet.

Det forekommer dog sandsynligt, at der i det foreliggende tilfælde kan opstå problemer med udskylning af slam, særlig i forbindelse med udfiskning. Der er

ikke af dambrugsejeren gjort rede for, hvorledes udfiskning er tænkt udført, men hvis udfiskning skal ske efter den i karpedambrug normalt anvendte praksis, hvor vandet trækkes af dammen og fiskene opsamles i den langs dæmningen forløbende grøft, vil større slammængder på grund af fiskenes livlige aktivitet blive skyllet ud i åen. Om forholdet vil være det samme ved udfiskning af ål, er man dog på grund af de førømtalte manglende erfaringer afskåret fra at udtale sig om.

Man kunne tænke sig, at en mindre ændring af anlægget kunne mindske risikoen for slamudskylning til åen i forbindelse med udfiskning. Hvis udfiskning kunne ske til den bagved anlægget liggende grøft kunne udskyllet slam aflejres her, eller evt. i et i forbindelse med grøften anlagt slambassin, der derefter kunne udtømmes ved oppumpning og spredning af slammet på omliggende arealer. En sådan ordning måtte naturligvis indebære, at man "vender anlægget om", således at også udfiskningsgrøften, der nu er placeret langs dæmningen mod åen, i stedet anlægges i dammenes nordre side.

....."

I fiskeribiolog, cand. mag. Knud Larsens brev af 29. marts 1974 til fredningsplanudvalget for Ribe amt hedder det bl. a.:

".....

at anføre, at jeg de sidste par år indgående har studeret åleopdræt i Vesteuropa og samtidig har holdt mig løbende underrettet om forløbet af tilsvarende opdræt i Japan - bemærke følgende.

Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser anfører i sin udtalelse af 16. januar d. å. sd. 2, at opdræt af ål er en meget ny foreteelse her i landet, og at man følgelig savner det nødvendige erfaringsmæssige grundlag for en eksakt bedømmelse af det her foreliggende projekt.

Jeg kan slutte mig hertil med den tilføjelse, at forholdet er det samme i hele Vesteuropa. Overalt befinder man sig her på det eksperimenterende stadium, og endnu ser det ikke ud til, at noget rationelt drevet åledambrug har givet overskud.

Når dette er sagt, skal det dog poenteres, at der er tale om åledambrug, der forsøges drevet lige så intenst som vore hjemlige ørreddambrug. Forholdet kan på grund af visse udgiftsbesparelser blive et andet ved en mindre intensiv driftsform som den, der her synes at være tale om, hvor ålene ikke søges fodret frem til salgbar størrelse inden for et antal måneder, men inden for et antal år derved, at der blot gives dem et tilskud af foder i den for væksten gunstige periode af året, når vandtemperaturen er tilstrækkelig høj.

Men for så vidt angår denne semi-intensive driftsform haves endnu færre erfaringer end, hvor det drejer sig om fuld intensiv eller fuld ekstensiv drift - idet jeg på linie med D.F. og H. ikke uden videre tør lægge de af Mads Agesen påstået opnåede resultater til grund for en rentabilitetsberegning.

.....

Trods det sparsomme erfaringsmateriale, der foreligger, har jeg dog visse personlige tvivl med hensyn til holdbarheden i den optimisme, som aktieselskabet

synes at nære. Min tvivl er dels baseret på et ret indgående kendskab til ålens økologi, herunder først og fremmest dens temperaturkrav, dels på øjensynlige fejlvurderinger fra aktieselskabets side for så vidt angår priser m.v., og endelig på personligt kendskab til de vanskeligheder, der er forbundet med udfiskning af ål fra damme som de her omhandlede.

Ålen er en varmtvandsfisk, og det er almindeligt kendt, at den trives dårligt, d.v.s. vokser langsomt, hvor ørreden, der er en koldt vandsfisk, trives godt. Man synes fra selskabets side i nogen grad at have været opmærksom herpå, men har regnet med, at lav vanddybde i dammene og en deraf følgende hurtig opvarmning vil bøde på, at det er ret køligt "ørredvand", der ledes til dem.

Imidlertid synes man ikke at have haft kendskab til, at fordampningen fra den relativt store vandoverflade i nogen grad vil modarbejde opvarmningen. Ej heller synes man i tilstrækkelig grad at have taget med i sine betragtninger, at opvarmningen under alle omstændigheder forudsætter solskin eller høj lufttemperatur og følgelig udebliver i perioder med kulde og gråvejr. Alvorligst forekommer det mig imidlertid, at en varmeudstråling om natten fra den i forhold til sin betydelige overflade ret beskedne vandmasse især først og sidst på sæsonen vil kunne give anledning til for åleopdrættet meget uheldige døgnsvingninger i vandtemperaturen. Endelig er vækstperioden for ål herhjemme i det store og hele ret kort. I den lavvandede Lyngby sø (1-2 m dybde) forekommer "brugelige" temperaturer således kun ca. $2\frac{1}{2}$ måneder og

"gode" temperaturer kun 2 måneder om året, jvfr. fig. 25, sd. 45 i min bog "Hvor står fisken?".

Fangst og salg af småål til udsætning forudsætter ministeriel dispensation fra ålens mindstemål, og sådan dispensation er kun givet til et meget begrænset antal personer. En af disse meddelte mig fornylig, at prisen på legalt leverede "sætteål", der gennem nogle år har været 25 kr/kg, i år ville blive 30 kr/kg, dog muligt stadig 25 kr. ved særligt store leverancer. Jeg nærer derfor stor tvivl om, at udsætningsmaterialet vil kunne erhverves for kr. 4,75/kg.

Salgsprisen på den færdige vare, kr. 28,00/kg, forekommer mig umiddelbart ret høj, men er på den anden side umulig at bedømme, da færdigvaren - alt efter, hvornår opdrættet sættes i drift, og hvorledes det forløber - formentlig først vil foreligge om 5-7 år. Selv på gunstigt salgstidspunkt i fjor (2½ uger før jul) opnåedes for prima ål i størrelsen 250-300 g kun 23-24 kr/kg. I denne forbindelse må man gøre sig klart, at udfiskning af ålene fra damme som de heromhandlede efter alt at dømme kun ville kunne foretages på i salgsmæssig henseende ugunstige årstider. Dette forhold kan dog opvejes gennem lagring, men ikke uden udgift og et vist tab, der må fradrages indtægten. - Ind i hele prisbilledet kommer endelig, at import af ål synes at tiltage, og at succes med opdræt i lande med klimatisk gunstigere forhold end hos os vil kunne få alvorlig indflydelse på prisdannelsen fremover.

Medmindre der er tale om en meget stor egenproduktion af åleføde i dammene, forekommer det mig for optimistisk

at regne med et foderforbrug på kun 7 kg vådfoder pr. produceret kilo ål. Selv i gennemkontrolleret intensiv drift regnes med gennemsnitlig 12-15 kg vådfoder pr. kilo produceret ål.

I betragtning af, at åleafkastningen - der stort set kan sættes lig produktionen - selv i vore bedste ålesøer kun er mellem 1 og 2 g (gram)/m²/år, og produktionen ved intensivt, fuldt kontrolleret opdræt i bedste fald er af størrelsesordenen 0,6-0,7 kg/m²/2½ måned, vil det næppe være forkert at skønne produktionen ved det heromhandlede semi-intensive opdræt til højest 0,2 kg/m²/år.

Med en produktion af denne størrelse samt med en sætteål-pris på 25 kr., en foderkoefficient på 10-12 og en arbejdsløn på mindst 60.000 kr./år ser jeg ikke, at opdrættet kan blive rentabelt, i særdeleshed ikke, da der ikke ses at være taget hensyn til undslipning, sygdomsangreb, vinterdødelighed og det i henseende til rentabiliteten meget vigtige forhold, at formentlig kun 10-20% af de fangede ål vil have nået en størrelse, der betinger toppris. Resten vil være at finde i kategorierne "non growers", små- mellem- og store mellemål, for hvilke tre sidste der i fjor før jul betaltes henholdsvis 11, 13 og 18 kr/kg, mens den første kategori er uden værdi.

For så vidt angår den forurening, der kan forventes fra et anlæg som det beskrevne, har jeg intet at føje til det af Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser anførte udover, at der næppe - såfremt større slamudledninger undgås - vil ske skade på åens fiskebestand.

....."

I en af direktør Claus Sørensen fremlagt afskrift af fiskeribiolog Knud Larsens manuskript fra begyndelsen af 1969 til en bog om bl. a. åleopdræt i Danmark hedder det efter omtalen af nogle stedfundne forsøg:

".....
allerede dette første resultat har utvetydigt vist, at det må kunne lade sig gøre på lønnende vis at opdrætte ål i tømmelige damme, når blot sagen gribes rigtigt an, og der tages behørigt hensyn til ålens krav om lunt vand, føderigelighed og gode muligheder for skjul.

....."
Danmarks Sportsfiskerforbund, Vandløbsplejeudvalget har i skrivelse af 27. maj 1974 til fredningsplanudvalget for Ribe amt bl. a. anført:

".....
1. Forbundet mener ikke at den rentabilitering som projektet opererer med holder stik. Forsåvidt det for forbundet ligger oplyst, skal der såfremt forrentning forventes opnået være radighed over betydelige mængder af opvarmet vand.

....."
Direktør Claus Sørensen, Esbjerg, har for A/S Faldhøje Plantagevirksomhed udarbejdet en kommentar til fiskeribiolog Knud Larsens omtalte brev af 29. marts 1974. I kommentaren, der er dateret den 6. juni 1974, anføres bl. a.:

".....
Som vi tidligere har understreget skal projektet ikke etableres som et "direkte formet produktionsbrug for ål", men af hensyn til naturen som en række søer der

på en naturlig måde glider ind i landskabet og skal "befolkes" med ål. I de klimatiske gunstige måneder øges ålenes vækst ved tilskud af foder. Ellers skal søerne biologisk set hvile i sig selv med god bundvegetation og naturlig fødeproduktion. Regnskabet fra M. Agesen viser at denne driftsform er særdeles givtig og velegnet til danske forhold. Det må i den forbindelse nævnes at faciliteterne på Faldhøje tilmed er bedre end hos Agesen.

Knud Larsens bemærkninger om, at vi ser for optimistisk på søanlæggets muligheder for åleopdræt, er uanset hans kendskab til ålens økologi forkerte. Hans vurderinger beror på en anden driftsform. Vore tal fra M. Agesen er korrekte og fra en gennemprøvet driftsform.

Udfiskning af søerne skal ske med undersøiske kasterusser som tidligere beskrevet. Vi har intet ønske om at tømme søerne fuldstændig. Det er betydningsløst om der stadig bliver nogle få ål tilbage.

Kun den sø der udpeges til "hjertet" i Danmarks Fiskeri- & Havundersøgelses forsøg vil blive tømt fuldstændigt med pumpe og med garanti helt uden slamproblemer for Holme å.

.....

Der findes i Danmark utallige søer og vandløb som giver gode livsvilkår for ål ".....
er det en uomstødelig kendsgerning, at når ål trives godt i naturen vil de også kunne befinde sig godt i kunstige søer. At ål in natura trives i Holme å fremgår blandt andet af, at der i vidt omfang sportsfiskes ål og f. eks. af, at vort pumpeindtag fra åen til markvanding under-

tiden kan tilstoppes af små ål.

Der er derfor tale om en driftsform, der udnytter de gunstige naturlige perioder for opdræt af ål på et sted, hvor ål i forvejen findes. Der er derfor ingen grund til at hæfte sig særlig meget ved det afsnit i brevet, hvor der tales om opvarmning i solskin og ikke i gråvejrs samt udstråling om natten.....

.....

Vi er bekendt med, at Knud Larsen siden da og siden sin fratræden fra stillingen i Danmarks Fiskeri- & Havundersøgelser har været optaget af sammen med såvidt os bekendt 3 andre privatpersoner på privat kommerciel basis ved Gudenåen at udvikle ålebrug.

.....

Vi må dernæst på denne baggrund anse Knud Larsen for inhabil til at udtale sig i fredningssagen.....

Der er således ikke blot de tidligere påviste reale grunde til, at de fra Knud Larsen fremkomne udtalelser ikke kan anvendes ved nærværende sags afgørelse for nævnet, men også afgørende og betænkelige formelle grunde, og vi skal derfor i det hele afvise, at der tillægges disse udtalelser betydning ved sagens afgørelse. Vi skal dog som følge af, at der i Knud Larsens skrivelse er nævnt nogle priser på ål, som uafhængig af de nævnte synspunkter kunne være rigtige anføre følgende: For få dage siden kunne sætteål købes for 13,- til 15,- kr. pr. kg. Der gik ca. 20 ål på et kg. På samme tid var noteringen 65,- kr/kg for store ål solgt til Tyskland. Knud Larsen hævder at sætteål koster ca. 30,- kr/kg medens salgsprisen for færdige ål er 28,- kr/kg. Hvor tal-

lene stammer fra vides ikke, men ukorrekte er de.

.....

Gennem en lang række undersøgelser forud for beslutningen om at iværksætte søprojektet med ål er det godtgjort at de påtænkte søer vil opfylde kravene til en rentabel produktion. Der er kun ringe sandsynlighed for, at ålene søger bort fra søerne. Vi påregner en tæthed på op til 1 kg ål pr. kvm. og vil fodre een gang i døgnet.

Dertil kommer at søerne selv vil kunne producere en stor del føde som larver, snegle m.m.. Søerne skal ikke være overdækkede, men en god vegetation vil skabe mange skjulesteder for ålene. En dybde fra 0,6 m. til 1,5 m vil være passende og bevirke, at ålene selv i strenge frostperioder kan gå i hi uden risiko. Ved udfiskning sorteres de store fra, medens de små vender tilbage til søerne.

Der skal kun fodres eet sted i søen. Overfodring vil derfor let kunne konstateres og hindres.

....."

Sekretær i Naturfredningsrådet, mag. scient Claus Helweg Ovesen, har på et nævnsmøde fremhævet, at Naturfredningsrådet allerede i 1972 frarådede søprojektets gennemførelse under henvisning til § 43 i den dagældende naturfredningslov, der nu er suppleret af § 47 a. Han har betegnet søanlægget som et fremmedelement, der ikke kan akcepteres i et kerneområde som Holmeådal. Selvom projektet er ændret til et åledambrug, vil der dog kunne blive tale om betydelig forurening ved udfiskning og damrensning. Hvis det drejede sig om et andet vandløb end Holmeå, kunne projektet muligvis passere.

Borgmester Aksel Hansen, Helle kommune, har over for nævnet anført, at Helle kommune går ind for åledambruget, fordi det efter kommunalbestyrelsens opfattelse ikke vil skæmme landskabet, der ved søanlægget kan blive betydelig mere attraktivt end nu, hvor ådalen henligger i et morads. Borgmesteren har endvidere oplyst, at de 5 i en oprettet naturparkbestyrelse repræsenterede kommuner alle mener, at åledambruget ikke vil skæmme landskabet, men vil påkalde stor publikumsinteresse. Hertil kommer fordelene ved, at det offentlige ikke skal betale noget for søanlæggets etablering.

Amtsrådsmedlem Walther Fievé har på et nævnsmøde oplyst, at det er Ribe amtsråds opfattelse, at nævnet efter omstændighederne burde give tilladelse til gennemførelse af planerne om et søfiskeanlæg, bl. a. under hensyn til, at forureningen fra et sådant anlæg ikke kan blive til gene af betydning. Tilladelsen bør dog begrænses til et bestemt åremål af for eksempel 5-7 år, således at den bortfalder, såfremt den ikke er gennemført inden denne frist.

Gårdejer Hans Christiansen, Tofterup, har gjort gældende, at Helle kommune ved at anbefale søprojektet har undladt at tage hensyn til de lodsejere, der har arealer i nærheden af de planlagte søer. Ejerne af disse ejendomme vil ved tøbrudsoversvømmelser blive udsat for alvorlige problemer, når et kommende søanlæg kun tillader smeltevand at passere i den sydlige del af ådalen.

Stiftamtmand M. Edelberg har fremhævet, at årsagen til, at der af Ministeriet for Kulturelle Anliggender blev nedlagt forbud mod planerne om søfiskeanlægget var, at man ville forhindre en ensidig sødannelse, der med sine dæmninger ville

virke som et "korset", eller som en unaturlig stramning af vandløbets frie løb.

Fredningsplanudvalget har modsat sig, at nogen del af åledambrugsprojektet gennemføres.

Under fredningssagens behandling har flere landmænd, hvis ejendomme er omfattet af fredningspåstanden, rejst spørgsmålet, om fredningen vil være til hinder for oppumpning af vand fra Holme å til markvanding, idet det har vist sig vanskeligt at skaffe tilstrækkeligt med vand fra boringer i området. Fredningsplanudvalget har i den anledning anmodet Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser om en udtalelse om de eventuelle virkninger, som en oppumpning af vand fra åen i større stil vil kunne medføre. Udvalget har herved anført, at der lovligt er etableret 3-5 oppumpningsanlæg, som hver skønnes at oppumpe max. 10-15 l/sek., hvilket skal ses i relation til åens beregnede minimumsvandføring på ca. 225 l/sek..

Danmarks Fiskeri- og havundersøgelser har i sit svar til fredningsplanudvalget bl. a. anført:

".....

Normalt vil myndighederne (i de fleste tilfælde landvæsenskommissionen) tillade, at indtil halvdelen af åens medianminimum anvendes til dette formål (markvanding). I øjeblikket skulle der således være i hvert fald 35 l/sek.. til rådighed for kommende markvandingstilladelser. Den oppumpning på 10 l/sek., som landvæsenskommissionen har tilladt dambruget på et senere tidspunkt at anvende til dammenes vandforsyning, vil ikke få indflydelse på dette forhold, idet den vandmængde, der pumpes op i dammene, jo i modsætning til, hvad der er tilfældet med markvanding, føres ubeskåret tilbage til åen igen.

Så længe der ikke berøves åen mere vand end at der altid efterlades halvdelen af medianminimum, vil der næppe ske skade på åens flora eller fauna.

....."

Efter den endelige påstand kræves der tilladelse fra de påtaleberettigede til vandindtagning fra åen til markvanding.

Landsudvalget (De samvirkende danske landboforeninger) har taget forbehold om erstatning til de interesserede lodsejere, for så vidt der vil blive stillet sådanne krav til pumpeanlæggene, at markvanding derved bliver urentabel.

II. FREDNINGENS OMFANG:

Efter indgående overvejelser og interne forhandlinger har nævnet enstemmigt truffet beslutning om, at den foreslåede fredning bør gennemføres i den udstrækning, som fremgår af fredningsplanudvalgets endelige påstand dateret 19. februar 1974 med tilhørende skematisk oversigt og 2 kort. Fredningsnævnet har dog vedtaget den begrænsning i fredningens omfang, at der vest for jernbanen i Tofterup alene fredes de arealer nord og syd for Holme å, som ligger inden for de projekterede stier. Herudover skal en planlagt parkeringsplads for 10-12 automobiler kunne etableres i det sydøstlige hjørne af matr. nr. 1 h Sønder Starup, Starup sogn, tilhørende Lenhard H. Nielsen (lodsejer nr. 32).

Nævnet har endvidere enstemmigt besluttet at følge fredningsplanudvalgets endelige påstand om etablering af et stisystem, men med visse begrænsninger, herunder at den projekterede sti fra Baldersbækbroen forbi 3 ejendomme vest herfor udgår. Det bemærkes herved, at denne begrænsning ikke berører

adgangen fra stianlægget nord for Holme å til en spang over åen ved ejendommen "Skovgård".

Nævnet har ved sin således trufne beslutning i overensstemmelse med naturfredningslovens § 1 lagt vægt på, at de fredede arealer omkring Holme å er af en sådan landskabelig værdi, at de har en væsentlig betydning for almenheden, ligesom det, set i sammenhæng med planerne for den kommende naturpark i området, er af væsentlig betydning for befolkningens friluftsliv, at der åbnes adgang for almenheden til at færdes i større omfang end tilsikret ved den gældende naturfredningslov.

Ved sin godkendelse af det omfattende stisystem har nævnet navnlig lagt vægt på, at de fredede arealer må antages at blive kerneområdet i naturparken, hvorfor det er af særlig stor betydning, at der her skabes muligheder for, at publikum kan færdes til fods og opleve naturen i og omkring Holme ådalen.

Nævnet har derimod ikke ment, at de af Naturfredningsrådet, Vildtbiologisk Station og enkelte lodsejere fremførte betænkeligheder med hensyn til forventede uheldige følger af en kommende trafik ad det projekterede stianlæg kunne være afgørende for nævnets stilling til spørgsmålet om stiprojektets udstrækning.

Under hensyn til, at der ved kendelsen alene tillades færdsel til fods og kun ad stier og veje, at sådan færdsel hovedsagelig må påregnes at finde sted i formiddags- og eftermiddagstimerne, samt at der inden for det fredede område findes betydelige skovområder, hvor vildtet kan skjule sig, vil et stianlæg som det ved denne kendelse godkendte efter nævnets opfattelse næppe få væsentlig indflydelse på vildtbestanden i det fredede område.

Nævnet har tillige taget i betragtning, at fredningsplanudvalgets sekretariat har oplyst, at det er udvalgets hensigt, at stianlægget og de projekterede parkeringspladser m.v. ikke skal etableres på een gang, men successivt i det omfang, hvori der er midler hertil og behov herfor.

Om stianlæggenes og parkeringspladsernes etablering har sekretariatet oplyst følgende:

".....

Parkeringspladser m.v. vil blive omgivet af afskærmende og lægivende beplantning, hvor en sådan ikke allerede findes. Efter behov vil selve parkeringsarealet blive belagt med grusmateriale (stabil-grus). Der vil blive opsat orienteringskort og eventuelt borde og bænke.

Stierne er i princippet en passagemulighed gennem landskabet og vil derfor oftest kun være et smalt "fodtrådt" spor. Hvor brugen viser sig at være mere intensiv, vil der være behov for et bredere færdselsareal. Stierne vil blive afmærket og "banet" efter behov og under hensyntagen til områdets naturværdier. Ved passage af kreaturhegn vil der blive opsat møller eller lignende efter aftale med lodsejerne. Kun hvor bundforholdene nødvendiggør det, bliver der tale om mindre anlægsarbejder (f. eks. spange).

....."

Vedrørende spørgsmålet om oppumpningsrettigheder for lodsejerne må nævnet i overensstemmelse med Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelses foran refererede erklæring anse det for nødvendigt, at der ved oppumpning ikke indtages større vandmængder end indtil ialt halvdelen af åens normale vandføring. Nævnet må herefter tiltræde fredningsplanudvalgets

påstand om, at oppumpning af vand til markvanding ud over godkendelse af den vedkommende vandløbsinstans skal godkendes af de påtaleberettigede i henhold til nærværende kendelse.

Iøvrigt henvises til de nedenfor anførte bemærkninger vedrørende de enkelte lodsejeres ansøgninger om tilladelse til oppumpning.

III. FREDNINGENS INDHOLD:

Med hensyn til fredningens nærmere indhold fastsættes følgende generelle bestemmelser, med de i nedennævnte lodsejerfortegnelse anførte begrænsninger:

A. Bestemmelser vedr. vandløbene.

1. Ændring af Holme å.

Ændring af åens nuværende (naturlige) løb - herunder udretning af slynger, bortgravning af strømsteder, uddybning, hævning og sænkning af vandstanden - er ikke tilladt.

Oppumpning af vand til markvanding samt faskinsikring og lignende indgreb kan kun finde sted efter godkendelse af de påtaleberettigede.

2. Oprensning af vandløb.

Fredningen skal ikke være til hinder for almindelig grødeskæring og oprensning af vandløb i henhold til gældende regulativer. Ved ændring af regulativer må der optages forhandling med de påtaleberettigede.

3. Forurening.

Der må ikke i oprensningsøjemed tilføres åen kemiske midler til bekæmpelse eller regulering af vandløbenes plantevækst uden tilladelse fra de påtaleberettigede.

4. Dambrug.

Anlæg af dambrug - herunder også brug, der forsynes med boringsvand, eller udvidelse af eksisterende - er ikke tilladt inden for det fredede område.

B. Bestemmelser vedr. landskabet.

1. Naturtilstand.

Arealerne skal i princippet bevares i deres nuværende tilstand. Fredningen skal dog ikke hindre, at opdyrkede arealer overgår til overdrev eller hede, samt at der foretages nødvendige gravearbejder til brug for militære installationer i det fredede område.

2. Land- og skovbrug.

De arealer, der benyttes til land- og skovbrug, må udnyttes som hidtil. Udvidelse af de opdyrkede arealer samt tilplantning af nye arealer er ikke tilladt.

3. Hegn.

Med undtagelse af nødvendige kreaturhegn må hegn ikke opsættes, plantes eller såes uden de påtaleberettigedes godkendelse. Udskiftning af eksisterende, levende hegn må dog finde sted.

4. Landskabspleje.

Fredningsplanudvalget er berettiget til uden udgift for ejerne og efter forudgående meddelelse,
at fjerne selvsåede buske og træer,
at fjerne udsigtshindrende beplantning ved stier og veje, samt
at foretage anden form for pleje af udyrkede arealer, f. eks. afgræsning med henblik på bevarelse af eng- og lyngarealer som sådanne.

5. Plante- og dyrelivet.

Foranstaltninger, der kan virke skadelige på det naturlige plante- og dyreliv, er ikke tilladt, jfr. dog punkt 2.

6. Terrænændringer.

Terrænformerne må ikke ændres ved afgravning eller påfyldning. Undtaget herfra er dog gravning af sand, grus, ler og mergel til eget brug samt, hvad der er nødvendigt for almindelig udgrøftning og oprensning. Jfr. dog naturfredningslovens § 47 a.

7. Affald.

Henkastning af affald og lignende materialer - herunder henstilling af gamle maskiner og blot enkelte ikke-indregistrerede biler - er ikke tilladt.

C. Bestemmelser vedr. bebyggelser.

1. Bebyggelse generelt.

De fredede arealer må ikke yderligere bebygges.

2. Bygninger til land- og skovbrug samt fiskeri.

Fredningen er ikke til hinder for, at der i tilknytning til allerede bestående land- og skovbrug samt fiskeri opføres nybygninger eller foretages om- eller tilbygninger på eksisterende bygninger på betingelse af, at byggeriet ikke påbegyndes, forinden planer (situationsplan og facadetegning med angivelse af materiale og farvevalg) for byggeriet er godkendt af de påtaleberettigede.

De påtaleberettigede kan nægte tilladelse til nybyggeri samt om- og tilbygninger:

- a) såfremt det eksisterende helhedsindtryk herved ændres i væsentligt omfang og i uheldig retning, og der samtidig, uden at dette medfører væsentlig forøgede omkostninger, kan

påpeges anden mulighed for placering og/eller ydre udformning, der funktionelt kan modsvare det af lodsejeren ønskede, eller

b) såfremt det ønskede ikke tjener reelle erhvervsøkonomiske formål.

3. Helårs- og fritidshuse.

Om- og tilbygninger samt ændret anvendelse af de eksisterende, lovligt opførte helårs- og fritidshuse, må kun finde sted efter forud indhentet godkendelse fra de påtaleberettigede.

Landbrugsejendomme, som overgår til anden anvendelse, samt landbrugsejendommens beboelse henhører under denne bestemmelse.

4. Lettere byggeri m.v.

Opstilling af campingvogne, skurvogne, telte, skure, boder, badehuse, tårne, master, luftledninger eller andre skæmmende indretninger samt anbringelse af husbåde er ikke tilladt.

5. Camping.

Camping og teltslagning af privat besøgende hos lodsejerne må kun finde sted i nærheden af eksisterende bygninger og i så fald kun i egentlige haver, på gårdspladser eller på arealer, som er omgivet af beplantning, der skjuler campingvogn eller telt set fra det omgivende landskab.

D. Adgang og påtaleret.

1) Almenhedens adgang.

Der tillægges almenheden adgang til færdsel til fods ad afmærkede stier, samt gives fredningsplanudvalget adgang til etablering af parkeringspladser, opsætning af

anvisningstavler og publikumsinformation i princippet som vist på vedhæftede kort.

Fredningsplanudvalget sørger for anlæg og vedligeholdelse af stier, parkeringspladser og afmærkning. Grundejerne kan efter eget ønske inddrages i det praktiske arbejde hermed.

2) Jagt- og fiskerirettigheder berøres ikke af fredningen.

3) Påtaleret.

Påtaleret har fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds og fredningsplanudvalget for Ribe amt.

IV. SÆRLIGE FORHOLD VEDRØRENDE ENKELTE EJENDOMME:

Lodsejer nr. 1: Ejner Nielsen (matr. nr. 4 ci Nr. Starup.

Denne ejer har principalt påstået, at hans ejendom fritages for fredningen, subsidiært at han ved kendelsen tillægges ret til at foretage byggeri til sin erhvervsvirksomhed (autoforhandling og servicestation) under lignende betingelser, som gælder for landbrugets driftsbygninger.

Fredningsnævnet kan ikke tage ejerens principale påstand til følge, men fredningen begrænses til kun at omfatte arealet mellem den projekterede sti og ejendommens sydskel.

Lodsejer nr. 4: Otto Verner Ehmsen, Sdr. Starup (matr. nr. 9 b Nr. Starup).

Denne lodsejer har fremsat ønske om at etablere et markvandingsanlæg med vandindvinding fra Holme å på et endnu ikke fastlagt sted øst for jernbanen.

Fredningsplanudvalget har henvist lodsejeren til at forelægge spørgsmålet for en landvæsensret.

Fredningsnævnet bestemmer under henvisning til det af Danmarks Fiskeri- & Havundersøgelser ovenfor side 36 an-

førte, at tilladelse til vandindtagning fra åen til markvanding tillige skal indhentes fra de påtaleberettigede i henhold til nærværende kendelse.

Lodsejer nr. 10: Otto Alfred Madsen, Nr. Starup (matr. nr. 2 a Nr. Starup).

Denne lodsejer har søgt om nævnets tilladelse til anbringelse af el-master på en strækning på ca. 350 m i å-dalen fra et eksisterende transformatorårn til et eksisterende pumpehus, som han ejer sammen med Gunnar Christensen, Tofterup mark.

Fredningsnævnet kan ikke godkende anbringelsen af de omhandlede master, men må henvise lodsejeren til at anvende jordkabel.

Lodsejer nr. 13: Arne Sejr Sørensen, Nr. Starup (matr. nr. 8 a Nr. Starup).

Denne lodsejer har fremsat ønske om at måtte rydde 1 ha skov i den sydlige del af ejendommen, og at opdyrke dette areal. Han har oplyst, at arealet ikke er undergivet fredskovspligt og at det er tilplantet med ca. 10 år gamle hvidgraner, hvis nederste grene er visne.

Fredningsplanudvalget har intet haft at indvende imod, at denne beplantning fældes.

Fredningsnævnet kan for sit vedkommende tiltræde, at skovbevoksningen fjernes, og at arealet opdyrkes.

Lodsejer nr. 15: Karsten Klinkby, nu Svend Aage Knudsen, (matr. nr. 1 b og 1 c Tofterup og Skovsende).

Denne lodsejer har påstået fredningsgrænsen flyttet 200 m mod syd på hans ejendom, for at han kan rydde fredskov med henblik på opdyrkning, idet han har planer om at udvide sin besætning og derfor har brug for yderligere jord

til dyrkning af foderafgrøder.

Fredningsplanudvalget har ikke kunnet anbefale, at det omtalte areal udtages af fredningspåstanden.

Lodsejeren har endvidere ansøgt om godkendelse af, at han rydder en bevoksning med store træer, hovedsagelig lærke-træer, på sin ejendom.

Fredningsnævnet har besluttet ikke at tillade, at fredningsgrænsen flyttes, eller at den omtalte skovbevoksning ryddes, hvorved bemærkes, at der er tinglyst fredskovspligt på ejendommen.

Lodsejer nr. 17, og 18: A/S Faldhøje Plantagevirksomhed (matr. nr. 1 q, 1 r, 2 a Tofterup, 2 d Hesselhogårde og 10 b Tofte-rup).

Denne lodsejer har påstået ret til at anlægge et åledam-brug. (Se påstanden side 16).

Fredningsplanudvalget har modsat sig lodsejerens planer i deres helhed.

Fredningsnævnet har på grundlag af det for nævnet forelagte materiale, der er omtalt foran i nærværende kendelse, fundet, at det næppe kan antages, at der ved driften af et åledambrug som det projekterede vil være forbundet nogen risi-ko af betydning for en sådan forurening af vandet i Holme å, at åledambruget helt bør forbydes ved nærværende kendelse.

Nævnet er derimod ved sine besigtigelser af området for den ønskede etablering af åledambruget og med støtte i de fremkomne indlæg fra Naturfredningsrådet og Statens Naturfred-nings- og landskabskonsulent nået til den overbevisning, at en gennemførelse af projektet i dets helhed vil kompromittere landskabet så væsentligt, at dette ikke vil kunne forenes med

en fredning af området.

Fredningsnævnet har i henhold hertil enstemmigt vedtaget, at lodsejerens andragende om fredningsnævnets godkendelse af, at der på matr. nr. 2 a Tofterup, Starup sogn, anlægges et åledambrug i overensstemmelse med de fremsendte tegninger m.v., kun kan imødekommes for så vidt angår den østligste del af søprojektet og således, at kun 2 østligst beliggende søer tillades etableret i foreslået omfang, medens den vest for disse beliggende sø kun kan tillades udført således, at den mod syd afgrænses af en ret linie, udgående fra skovhjørnet syd for bygningerne på ejendommen Faldhøje, matr. nr. 2 a Tofterupgård, til et punkt beliggende umiddelbart øst herfor, hvor Holme å begynder at løbe mod sydvest. Med hensyn til det således tilladte søprojekts udstrækning henvises der til det nærværende kendelse vedhæftede kort (plan A).

Nævnets således meddelte tilladelse, der udelukkende angår anvendelse af det omtalte dambrug til opdræt af ål, begrænses til at gælde i en periode på 5 år fra datoen fra afsigelsen af nærværende kendelse, således at tilladelsen bortfalder, såfremt anlægget af dambruget ikke er afsluttet forinden udløbet af denne frist.

Lodsejeren har derhos principalt påstået, at ingen del af ejendommen fredes, subsidiært at en mindre del end påstået fredes.

Fredningsnævnet har ikke fundet grundlag for at ændre grænserne for fredningspåstanden vedrørende denne lods ejers ejendom, som er beliggende meget centralt i det område, der tilsigtes fredet ved nærværende kendelse.

Lodsejer nr. 19 Peder Hans Christiansen, Hesselhogård,
(matr. nr. 2 d Tofterup, 1 a 2 g og 4 a Hesselhogård.)

Denne lodsejer har ønsket en af fredningsplanudvalget udpeget holdeplads på matr. nr. 1 a Hesselhogård flyttet 200 m længere mod vest, hvor den vil være placeret mindre generende for hans beboelseshus. Han har endvidere søgt om tilladelse til at opdyrke et hedeareal og har reserveret sig ret til tørvegravning. Endelig har han ønsket den over hans ejendom projekterede stis forløb ændret.

Fredningsplanudvalget har modsat sig, at den planlagte parkeringsplads flyttes, da den af udvalget udpegede placering er meget hensigtsmæssig som beliggende op til den asfaltvej, der går syd om fredningsområdet. Fredningsplanudvalget har reduceret fredningspåstanden vedrørende denne ejendom med 33,7 ha landbrugsareal. Udvalget kan ikke anbefale, at der meddeles lodsejeren tilladelse til at opdyrke hede, hvorimod man intet har at indvende imod, at lodsejeren planter hegn nord og vest for sin gård.

Fredningsnævnet har efter foretagne besigtigelser besluttet at godkende det af fredningsplanudvalget udpegede sted for parkeringspladsen på matr. nr. 1 a Hesselhogård som det bedst egnede til formålet. Fredningsnævnet kan ikke tillade, at der foretages opdyrkning af hedearealet som ønsket af lodsejeren, hvorimod nævnet intet har at indvende imod, at der af lodsejeren plantes hegn nord og vest for den på ejendommen værende gård.

Lodsejer nr. 20: A/S Skovsende-Starup Plantage (matr. nr. 3 a og 12 a Tofterup).

Denne lodsejer har påstået en projekteret holdeplads på matr. nr. 3 a Tofterup flyttet til østsiden af vejen, og

har anmodet om nævnets godkendelse af en ombygning af driftsbygningerne.

Fredningsplanudvalget har godkendt den ønskede forlægning af parkeringspladsen og ombygningen.

Fredningsnævnet kan godkende, at parkeringspladsen flyttes som ønsket. Fredningsnævnet har under sagens behandling godkendt den ansøgte ombygning af driftsbygninger og opførelsen af et maskinhus.

Lodsejer nr. 21 og 23: H.O.Jøker (Hesselho dambrug).

Denne lodsejer har forbeholdt sig ret til at etablere flere borerer efter vand på sin ejendom til brug for dambruget. Lodsejeren har iøvrigt ønsket at modsætte sig, at der etableres stier i nærheden af dambruget.

Fredningsplanudvalget vil ikke modsætte sig de planlagte borerer efter vand, såfremt vedkommende myndighed tillader disse. Udvalget fastholder den projekterede stiføring af hensyn til formålet med fredningen. Der henvises til en eksisterende skolesti over denne ejendom, som indebærer, at der i forvejen er passage over denne.

Fredningsnævnet vil ikke modsætte sig, at der etableres flere borerer efter vand på denne ejendom, såfremt vedkommende myndigheds tilladelse hertil opnås. Fredningsnævnet finder det af hensyn til helheden i de planlagte stianlæg påkrævet, at de nævnte anlæg også opretholdes over denne ejendom. Såfremt lodsejeren måtte ønske det, vil nævnet ikke modsætte sig opsætning ved fredningsplanudvalgets foranstaltning af et ikke over 1 meter højt trådhegn mellem stianlægget og fiskedammen. Dette gælder dog ikke langs allerede eksisterende stier.

Lodsejer nr. 27: Gudrun Melchior Hansen m. fl. (matr. nr. 3 b Tofterup).

Denne lodsejer har ansøgt fredningsnævnet om tilladelse til at retablere en kunstig sø i "Langmosen", beliggende på matr. nr. 3 b Tofterup, der gennemstrømmes af det private vandløb "Risbøl bæk". Lodsejerens hensigt med retableringen er at forsyne matr. nr. 3 a og 3 b med overfladevand til markvanding, samt at opnå, at de øst for en eksisterende vejdæmning beliggende damme og tørvegrave sættes helt ^{gang} under vand. Det er af lodsejeren oplyst, at opstemning første/er etableret på stedet i 1952.

Naturfredningsrådet har i skrivelse af 25. juni 1974 udtalt, at rådet ikke vil modsætte sig en retablering af en kunstig sø på matr. nr. 3 b Tofterup, da området i sin nuværende tilstand findes at være stærkt præget af det gamle opstemningsanlæg. Rådet ser dog gerne, at Risbøl bæk med tilhørende væld på længere sigt tilbagegår til den tidligere tilstand uden indgreb i vandets løb, hvilket kunne ske, når den nu ønskede opstemning ikke længere opretholdes.

Fredningsplanudvalget har udtalt, at ønsket om opstemning af vand i en bækdal på denne ejendom formentlig kan tiltrædes under forudsætning af, at forholdene i forbindelse med en prøveopstemning først gøres til genstand for en undersøgelse af fredningsplanudvalget.

Fredningsnævnet kan for sit vedkommende godkende, at der på matr. nr. 3 b Tofterup, etableres en kunstig sø efter de af lodsejeren foreslåede retningslinier, men nævnet må forbeholde sig ret til at tage sin stilling til spørgsmålet op til fornyet overvejelse, når en prøveopstemning er foretaget. Lodsejeren har endvidere fremsat et forslag til ændret

stiføring over ejendommen.

Fredningsplanudvalget har godkendt lodsejerens forslag hertil, men har dog bemærket, at udvalget ikke vil kunne frafalde den projekterede sti i Lille Klingdal.

Naturfredningsrådet har anført, at man kunne tiltræde, at fredningsplanudvalgets forslag til stiføring på hele denne lodsejers ejendom opretholdes.

Nævnet har efter foretagen besigtigelse besluttet at godkende den af lodsejeren foreslåede plan til stiføring med enkelte af fredningsplanudvalget ønskede ændringer, herunder en stiføring i Lille Klingdal.

Lodsejeren har endelig fremsat ønske om tilladelse til at opdyrke 6 ha hede, beliggende langs vejen til Hovborg, ligesom han har ønsket en projekteret holdeplads ved denne vej på matr. nr. 3 b Tofterup, nedlagt.

Fredningsplanudvalget har modsat sig, at det meget karakteristiske hedeareal på matr. nr. 3 b opdyrkes, hvorimod udvalget har efterkommet lodsejerens ønske om, at den projekterede holdeplads opgives.

Fredningsnævnet finder det stridende imod den tilsigtede fredning at meddele tilladelse til den ønskede opdyrkning af hedearealet, hvorfor lodsejerens ønske herom ikke kan tages til følge.

Lodsejer nr. 30: Holger Petersens Fond, adresse: Advokat P. Weywadt, København, (matr. nr. 1 Risbøl og Bollesbrügård, Hejlsvig sogn, 5 b og 5 c Hovborg by, Lindknud sogn, 1 i Hesselhogårde, 1 a, 1 e, 2 f, 3 c, 4 a, 5 b Galstho by, Nr. Starup sogn.

Advokat P. Weywadt, København, har for denne lodsejer redegjort for påstanden ved det foran side 8 refererede brev af 3. maj 1973, hvortil der henvises.

Der henvises til det foran i nærværende kendelse side 38 og 39 anførte om nævnets stilling til spørgsmålet om stiføring i skovområderne inden for fredningens område.

Nævnet skal til lodsejerens påstand bemærke, at det fastlagte stiforløb er planlagt etableret i en sådan afstand fra "Villa Baldersbæk", at der ikke skønnes at opstå gener for villaens beboere, der fortsat vil have et betragteligt areal til rådighed som privat område.

Ud over det anførte har lodsejeren fremsat ønske om, at en projekteret parkeringsplads på et areal ud for vejen mod Tofterup opgives, mod at en eksisterende parkeringsplads ved søerne neden for Baldersbæk udvides til begge sider.

Fredningsplanudvalget har imødekommet lodsejerens ønske om flytning af parkeringspladsen.

Det ses ikke at ligge inden for fredningsnævnets beføjelser at fritage lodsejeren for evt. forpligtelser med hensyn til oprensning af vandløb i henhold til gældende bestemmelser herom.

Spørgsmålet om, hvorvidt der skal finde tilplantning sted af arealer, hvorpå der hviler fredskovspligt, må efter nævnets opfattelse afgøres efter forhandling med Miljøministeriet, fredningsplanudvalget og fredningsnævnet, efterhånden som dette bliver aktuelt.

Fredningsnævnet finder, at det visse steder kan være påkrævet, at udsigtshindrende beplantning ved stier og veje fjernes. Der vil herved være at tage nødvendige forstlige

hensyn. Fredningsnævnet kan tiltræde, at et areal af matr. nr. 1 i Hesselhogård fortsat anvendes til lejlighedsvis start- og landingsplads for mindre privatfly under forudsætning af, at dette ikke giver anledning til, at der opføres bygninger af nogen art på arealet.

Fredningsnævnet finder det ikke stridende mod den tilsigtede fredning, at der i en kortere afstand fra den nu eksisterende bebyggelse "Villa Baldersbæk" kan ske en yderligere bebyggelse med et anneks, samt anlæg af swimmingpool og tennisbane under forudsætning af, at tegninger og beskrivelse for sådanne anlæg forelægges nævnet til godkendelse i god tid, forinden det pågældende byggeri m.v. igangsættes.

Det bemærkes, at organiseringen af arbejdet med at udføre de ved fredningskendelsen tilladte stianlæg, parkeringspladser m.v., tilkommer fredningsplanudvalget, der kan forhandle med lodsejerne ombistand fra disse til arbejdets udførelse.

Det bemærkes endvidere, at det ligger uden for fredningsnævnets beføjelser at træffe bestemmelse om indskrænkning af motorkørsel på offentlige biveje.

Lodsejer nr. 32: Lenhard H. Nielsen, Sdr. Starup,
(matr. nr. 1 h Sdr. Starup).

Denne lodsejer har ønsket en på hans ejendom projekteret parkeringsplads erstattet af en parkeringsplads ved østskellet af matr. nr. 1 m Sdr. Starup, under henvisning til, at en parkeringsplads i nærheden af hans beboelsesbygning vil være meget generende for ham.

Fredningsnævnet har efter foretagen besigtigelse besluttet at flytte den projekterede parkeringsplads til

det sydøstligste hjørne af matr. nr. 1 h Sdr. Starup, med stiforbindelse mod nord til det egentlige stisystem langs åen.

Efter at lodsejeren havde været indkaldt til supplerende forhandling om den ændrede placering af parkeringspladsen, har han ligeledes modsat sig denne placering. Nævnet har imidlertid besluttet at fastholde den sidst valgte placering som den bedst egnede.

Lodsejer nr. 33: Kr. Hansen, Brønsbækgård, 7200 Grindsted, (matr. nr. 1 z og 1 f Sdr. Starup).

Denne lodsejer har fremsat ønske om fortsat at kunne benytte sit kreaturvandingssted ved åen, uanset etablering af stier mellem åen og markerne.

Fredningsplanudvalget har oplyst, at dette ønske kan imødekommes.

Fredningsplanudvalget har frafaldet påstanden om fredning f.s.v. angår et landbrugsareal på 6,6 ha. syd for en grusvej på lodsejerens ejendom.

Lodsejer nr. 41: Aage Nis Juhl Andersen, Hesselho, (matr. nr. 1 d Hesselhogård).

Denne lodsejer har påstået landbrugsejendommens agermark udtaget af fredningen.

Fredningsplanudvalget har imødekommet lodsejerens ønske, hvorved 20,8 ha landbrugsareal er udgået af fredningspåstanden. Vedrørende denne ejendom påstås herefter alene ca. 5 ha. engareal fredet.

Lodsejer nr. 42: F.D.F. Agerbækkredsen ved Henning Nielsen, 6753 Agerbæk, (matr. nr. 1 n Hesselhogård).

Denne lodsejer har ønsket, at en projekteret holdeplads på ejendommen opgives.

Fredningsplanudvalget har imødekommet ønsket.

Lodsejer nr. 44: Gunnar A. Iversen, Galstho, 7200 Grindsted,
(matr. nr. 1 k og 4 b Hesselhogårde).

Denne lodsejer har påstået matr. nr. 1 k og 4 b Hesselhogårde fritaget for fredningen. Lodsejeren har endvidere ønsket sine landbrugsbygninger med et passende areal til udvidelse af disse holdt uden for fredningen.

Fredningsplanudvalget har tildels imødekommet lods-ejerens ønsker, idet arealer øst for og omkring landbrugsbygningerne udgår af påstanden, der herefter alene omfatter ca. 3,5 ha. af denne ejendom.

Fredningsnævnet tiltræder fredningens gennemførelse i det således begrænsede omfang.

Lodsejer nr. 45: Christian Pedersen, Hesselho, 7200
Grindsted, (matr. nr. 2 a Hesselhogårde).

Denne lodsejer har påstået matr. nr. 2 a udtaget af fredningspåstanden, ligesom han har ønsket sine landbrugsbygninger sammen med et passende areal til udvidelse af disse holdt uden for fredningen.

Fredningsplanudvalget har tildels imødekommet lods-ejerens ønsker, idet et landbrugsareal på 3,5 ha. udgår af fredningspåstanden, der herefter alene omfatter ca. 10,7 ha. af denne lodsejers ejendom.

Fredningsnævnet tiltræder fredningens gennemførelse i det således begrænsede omfang.

Lodsejer nr. 48: Bent Jensen, Hesselho, 7200 Grindsted,
(matr. nr. 2 b Hesselhogårde).

Denne lodsejer har ønsket tilladelse til at opdyrke et udyrket tilgroet areal øst for ejendommens bygninger, ligesom han har ønsket en projekteret holdeplads flyttet

samt stiforløbet ændret.

Fredningsplanudvalget har ikke kunnet anbefale, at der meddeles ejeren tilladelse til opdyrkning af det omhandlede areal, men har imødekommet lodsejerens to øvrige ønsker.

Fredningsnævnet har fundet det stridende imod den tilsigtede fredning, at der meddeles lodsejeren tilladelse til at foretage den ønskede opdyrkning af et udyrket areal øst for ejendommens bygninger, hvorfor lodsejerens påstand herom ikke kan tages til følge.

Lodsejer nr. 53: Kr. F. Sørensen, Hesselho, 7200 Grindsted, (matr. nr. 3 a Hesselhogårde).

Denne lodsejer har ønsket at få tillagt ret til at opføre et nyt stuehus til sin ejendom, idet det eksisterende stuehus er gammelt og for lille.

Fredningsplanudvalget har ændret fredningsgrænsen, der herefter er draget uden om lodsejerens bygninger.

Lodsejer nr. 55: Th. Thomsen, Galstho, 7200 Grindsted, (matr. nr. 5 a Galstho).

Denne lodsejer har ønsket at få tillagt ret til at opføre et nyt stuehus til sin ejendom.

Fredningsplanudvalget har herefter ladet mellem 1 og 2 ha. af denne ejendom udgå af fredningspåstanden.

Lodsejer nr. 56: Sven H. Jacobsen, Danmarksgade 21, 6700 Esbjerg, (matr. nr. 3 a Galstho).

Denne lodsejer har ønsket en oprindelig på matr. nr. 2 f umiddelbart nord for ejendommen projekteret parkeringsplads flyttet.

Den omtalte parkeringsplads er af fredningsplanud-

valget flyttet til matr. nr. 2 a og er reduceret til en mindre holdeplads, jfr. neden for ad lodsejer nr. 57.

Lodsejer nr. 57: Jens Børge Andreasen, Galstho, 7200 Grindsted, (matr. nr. 2 a Galstho).

Denne lodsejer har anmodet om, at fredningsgrænsen drages uden om hans bygninger, og at en mindre holdeplads flyttes ud til den offentlige vej.

Fredningsplanudvalget har imødekommet ønsket om at flytte fredningsgrænsen, men fastholder, at den nye placering af holdepladsen er den bedst egnede.

Fredningsnævnet har efter foretagen besigtigelse besluttet at opretholde den af fredningsplanudvalget ønskede placering af holdepladsen som den mest velegnede, hvorfor den af udvalget ønskede holdeplads med den nødvendige kørevej hertil vil være at etablere.

Lodsejer nr. 58: Niels Alfred Hansen, 6782 Hovborg, (matr. nr. 2 b Galstho).

Denne lodsejer har ønsket fredningsgrænsen flyttet uden om ejendommens bygninger.

Fredningsplanudvalget har imødekommet dette ønske.

Lodsejeren har endvidere ansøgt om tilladelse til at opdyrke 2 ha. hede i ejendommens nordøstlige hjørne, ned mod Holme å. Han har fremlagt et af hedeselskabet udarbejdet opdyrkningsprojekt, dateret 5. oktober 1970.

Lodsejeren har henvist til, at arealet vil give ejendommen et stykke velbeliggende tillægsjord, samt at en stor del af ejendommens areal er fraskåret ejendommens bygninger af en offentlig vej.

Fredningsplanudvalget har gjort indsigelse imod ønsket om at opdyrke det nævnte areal.

Fredningsnævnet har efter foretagen besigtigelse besluttet at tage fredningsplanudvalgets indsigelse til følge, idet det findes stridende mod hensigten med fredningen at tillade, at det omhandlede areal opdyrkes.

ERSTATNINGER:

Landsudvalget for Driftsøkonomi under De Samvirkende Danske Landboforeninger har meddelt fredningsnævnet, at udvalget under nærværende sag repræsenterer følgende lodsejere: 1 - 4, 6, 8 - 11, 13 - 16, 19 - 20, 22, 26, 27, 29, 31 - 33, 35 - 38, 41, 44 - 48, 50, 53, 55, 57 og 58.

Udvalget har i skrivelse af 3. august 1973 for de af landboforeningerne repræsenterede lodsejere fremsat følgende generelle erstatningskrav:

1. For arealer uden for byggelinier	2.500 kr./ha.
2. " " inden for byggelinier	2.000 kr./ha.
3. " fredskovspligtige arealer	1.000 kr./ha.
4. " etablering af stier	10 kr./lb.m.
5. " " af sideanlæg	1,50 kr./m ²
+ ulempeerstatning	5.000 kr./anlæg
6. For dyrkbar hede yderligere	3.000 kr./ha.

Om disse krav hedder det i fornævnte skrivelse:

"ad 1 - 3. Disse erstatningskrav er begrundet i de stærke bånd, fredningsservitutten lægger på lodsejernes frie råden over deres ejendomme. Som de mest restriktive bestemmelser må nævnes punkt A 1, der forbyder fremtidige ændringer af Holme å, punkt B 2, der fratager landmændene retten til at udvide de dyrkede arealer samt til tilplantning af for landbrug mindre

egnede arealer, samt afsnit C angående byggeri, dette afsnits bestemmelser er meget generende, idet de griber ind i landmændenes investeringsmuligheder. Bestemmelserne er så meget mere følelige, som de fleste af de berørte ejendommers bygninger ligger inden for fredningsgrænsen.

ad 4. Erstatningskravet for stier er motiveret i, at stierne beslaglægger areal, samt påfører ejerne gener. Det omfattende stisystem vil bl. a. bevirke en forringelse af jagten i området.

ad 5. Sideanlæggene påstås erstattet med 1,50 kr. pr. m² beslaglagt areal, uanset om arealet erhverves eller ej. Ulempeerstatning påstås tilkendt for de gener, der bliver en følge af sideanlæggenes etablering.

Såfremt lodsejernes ønsker om ændrede placeringer af sti- og sideanlæg ikke imødekommes forlanges for lb.nr. 27, S. Melchior Hansen 200.000 kr. og for lb. nr. 48, Bent Jensen 20.000 kr. i ulempeerstatning.

ad 6. For de tidligere under særpåstande omtalte hedearealer (tilhørende lb. nr. 19, 27 og 48), nedlægges påstand om yderligere erstatning på 3.000 kr.pr. ha, såfremt arealerne ikke tillades opdyrket. Med de forbedrede prisforhold for landbruget er planer om opdyrkning blevet aktualiseret, og de pågældende arealer kunne med beskedne omkostninger opdyrkes, hvorved de ville opnå en betydelig højere værdi, end den de har henliggende som hede."

Erstatningspåstandene for de enkelte ejendomme er anført nedenfor i fortegnelsen over lodsejere.

Ved fastsættelsen af erstatningerne til lodsejerne for den området pålagte fredning med de ovenfor nævnte rådighedsindskrænkninger har fredningsnævnet lagt vægt på, at der efter fredningspåstanden er mulighed for at fortsætte den landbrugsmæssige udnyttelse af jorden i det væsentlige i samme omfang som hidtil sket.

Nævnet har endvidere taget i betragtning, at det fredede område ligger i landzone, og at det efter alt foreliggende ikke kan forventes, at der inden for en overskuelig fremtid vil blive givet tilladelse til udstykning med henblik på byggeri i området.

Nævnet har herefter fundet, at en almindelig arealerstatning for den pålagte fredning passende kan fastsættes til 500,00 kr. pr. ha.

Nævnet har endvidere vedtaget, at der bør tilkendes erstatning til de lodsejere, på hvis ejendomme der ifølge kendelsen skal være adgang for offentligheden til fods ad stier, som er indtegnet på det til nærværende kendelse hørende kort over det fredede område. Nævnet har fastsat erstatningen for stier, der følger eksisterende private stier og veje, til 2,- kr. pr. lb. m., uanset om stien fører over opdyrket eller uopdyrket jord. For stiadgang ad egentlig offentlige veje, skovveje og skolestier gives ikke erstatning. Erstatningen for stier, hvortil der først ved kendelsen stiftes ret for offentlighedens færdsel, fastsættes til 2,- kr. pr. lb. m. over uopdyrket jord og 8,- kr. pr. lb. m. over opdyrket jord. Erstatningerne er fastsat på grundlag af de af fredningsplanudvalget meddelte oplysninger om stilængder m.v. og er afrundede.

Nævnet har endelig besluttet at tilkende ejere af arealer, som ved kendelsen er udpeget til parkerings-, raste-, eller holdepladser en arealerstatning på 1,50 kr. pr. m².

Der tilkendes herefter følgende erstatninger:

Lodsejer nr. 1: Ejner Nielsen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	11.000 kr.
Sti- og sideanlæg	<u>900 "</u>
I alt	11.900 kr.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning samt erstatning for stianlæg samlet ansat til	<u>800 kr.</u>
---	----------------

Lodsejer nr. 2: Lambert Lauridsen.

Erstatningskrav:

Øst for jernbanen:

Cirka 2,5 ha uden for byggelinier	6.250 kr.
Cirka 2,5 ha inden for byggelinier	5.000 kr.

Vest for jernbanen:

Cirka 7,8 ha á 20.000 kr.	156.000 kr.
850 m sti á 10,00 kr.	8.500 kr.
For etablering af rasteplads	<u>55.000 kr.</u>
I alt	<u>230.750 kr.</u>

Erstatningspåstanden for arealet vest for jernbanen er begrundet i arealets beliggenhed umiddelbart op til et boligområde. Såfremt den projekterede rasteplads placeres umiddelbart øst for jernbanen, vil lodsejeren nedsætte sit krav herfor med 33.000 kr.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	3.400 kr.
Stianlæg (påstand om rasteplads frafaldet)	<u>6.060 kr.</u>
I alt	<u><u>9.460 kr.</u></u>

Lodsejer nr. 3: Marius Larsen.

Erstatningskrav: 5.300 kr.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	1.080 kr.
Stianlæg	<u>800 kr.</u>
I alt	<u><u>1.880 kr.</u></u>

Lodsejer nr. 4: Otto Verner Ehmsen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	36.000 kr.
Sti- og sideanlæg	<u>12.000 "</u>
I alt	<u><u>48.000 kr.</u></u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	6.860 kr.
Stianlæg	2.720 "
Sideanlæg	<u>4.500 "</u>
I alt	<u><u>14.080 kr.</u></u>

Lodsejer nr. 5: Julius Andresen.

Intet konkret erstatningskrav.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	<u>120 kr.</u>
I alt	<u><u>120 kr.</u></u>

Lodsejer nr. 6: Emil Lauridsen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning 2.800 kr.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning 700 kr.

I alt 700 kr.

Lodsejer nr. 7: Hans Hansen.

Intet konkret erstatningskrav.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning 25 kr.

I alt 25 kr.

Det er oplyst, at ejendommen ved utinglyst overdragelsesdokument er afhændet til Varde Sportsfiskerforening.

Erstatningen kan ikke udbetales, forinden foreningen har dokumenteret at have tinglyst adkomst til arealet.

Lodsejer nr. 8: Johannes Mikkelsen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning 5.300 kr.

Sti- og sideanlæg 2.600 kr.

I alt 7.900 kr.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning 1.325 kr.

Stianlæg 2.080 kr.

I alt 3.405 kr.
=====

Lodsejer nr. 9: Erik L. Møller.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	900 kr.
Sti- og sideanlæg	<u>1.000 "</u>
I alt	<u>1.900 kr.</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	225 kr.
Stianlæg	<u>800 kr.</u>
I alt	<u>1.025 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 10: Otto Alfred Madsen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	9.060 kr.
Sti- og sideanlæg	<u>3.500 "</u>
I alt	<u>12.560 kr.</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	2.265 kr.
Stianlæg	<u>2.800 "</u>
I alt	<u>5.065 kr.</u> =====

Der tillægges ikke erstatning for evt. for-
dyrelse ved fremføring af el til pumpehus, idet lods-
ejeren må påregne, at tilladelse til dette i medfør
af naturfredningslovens § 47 a, vil blive gjort betinget
af, at el fremføres til pumpehuset ved jordkabel.

Lodsejer nr. 11: Peder Thomsen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	7.400 kr.
Sti- og sideanlæg	<u>1.000 "</u>
I alt	<u>8.400 kr.</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	1.850 kr.
Stianlæg	<u>800 "</u>
I alt	<u>2.650 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 12: Niels Kr. Nielsen.

Der er ikke fremsat erstatningskrav.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	<u>410 kr.</u>
I alt,	<u>410 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 13: Arne S. Sørensen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	10.460 kr.
Sti- og sideanlæg	1.800 kr.
Erstatning for evt. forbud mod ryd- ning og opdyrkning af plantagelod	<u>20.000 kr.</u>
I alt	<u>32.260 kr.</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	2.615 kr.
Stianlæg	<u>900 kr.</u>
I alt	<u>3.515 kr.</u> =====

Fredningsnævnet har tiltrådt, at skovbevoks-
ningen fjernes, og arealet opdyrkes.

Lodsejer nr. 14: Peder I. Pedersen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	<u>3.240 kr.</u>
-----------------	------------------

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	<u>810 kr.</u>
I alt	<u>810 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 15: Svend Aage Knudsen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	12.900 kr.
Sti- og sideanlæg	<u>4.000 kr.</u>
I alt	<u>16.900 kr.</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	5.025 kr.
Stianlæg	<u>800 kr.</u>
I alt	<u>5.825 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 16: Iver Thovtrup.

Erstatningskrav: 29.700 kr.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	<u>9.300 kr.</u>
I alt	<u>9.300 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 17 og 18: A/S Faldhøje Plantagevirksomhed.

Erstatningskravet er begrundet med, at søfiskeanlægget ifølge fremlagte bilag årligt vil kunne give en nettofortjeneste på kr. 666.828,56 kr. I skrivelse af 8. november 1973 anfører advokat Viggo Revsbech, Esbjerg, for lodsejeren bl. a. følgende:

".....

Tillades der derfor ingen del af søanlægget, vil erstatningsbeløbet skulle afkaste dette (kr. 666.828,56), og med det nuværende renteniveau og gennemsnitlig

renteniveau indenfor de senere år vil der skulle
en kapital til på ca. 9 gange det anførte beløb
eller

kr. 6.001.467,04

Arealerstatning iøvrigt

" 70.000,00

I alt

kr. 6.071.467,04

Som det fremgår heraf, er erstatningskravet
for 6 søprojekters ranglende anlæg eller 42.831 m²
kr. 6.001.467,04, hvilket giver en erstatning af-
rundet på ca. kr. 140,00 pr. m² sø, der ikke an-
lægges, og det foranstående krav kan således redu-
ceres afhængig af, hvor store søanlæg, frednings-
nævnet tillader, forudsat at der tillades anlæg af
en passende størrelse - mindst omkring halvdelen -
multipliceret med 140,00 kr. pr. m².

Dette forudsætter projektet gennemført også
delvis efter tegning mærket CS 808, således at de
søanlæg, der tillades, tillades anlagt i sammenhæng.
Det kan ikke afvises, at der også, selvom der fore-
tages ændring, fortsat kan holdes proportional re-
duktion af erstatningskravet 140,00 kr. pr. m²
sø, der ikke anlægges, også selvom der anlægges en
mindre del end halvdelen, og man er derfor fra eje-
rens side som fremført villige til at gå i yderli-
gere forhandlinger om anlæggene og disses udførel-
se, som man på indeværende tidspunkt har afholdt
betydelige direkte udgifter til projektering af,
og derhos fra ejernes side og i selskabets ansatte
ofret betydelige antal timer på.

De forgæves afholdte udgifter, hvis
ingen anlæg anlægges, opgøres således:

Landvæsenskommissionen, jfr. ved-

lagte bilag kr. 4.623,91

Landinspektør Dahl Christensen,

jfr. vedlagte giroindbetalings-

kort " 8.159,25

Egne projekteringsudgifter gennem

egen ingeniør m.v. " 8.000,00

I alt kr. 20.783,16"

Erstatningen er af fredningsnævnet fastsat således:

Arealerstatning 8.460 kr.

Stianlæg 2.700 "

I alt 11.160 kr.
=====

Fredningsnævnet har ikke i de fremkomne
oplysninger fundet tilstrækkelig dokumentation
for at antage, at en rentabel produktion af ål
kan iværksættes i det projekterede søanlæg. Fred-
ningsnævnet har herefter vedtaget ikke at yde
særlig erstatning for de søområder, der ikke
tillades etableret. Derimod er der ydet almindelig
arealerstatning for fredning af disse områder.

Fredningsnævnet har endelig vedtaget at
tilkende lodsejeren erstatning for de af denne
afholdte forberedende udgifter til projektering
m.v. vedrørende søanlægget, idet en væsentlig del

af forarbejderne til søanlægget efter det foreliggende er udført, forinden fredningssagen blev rejst. Der tilkendes herefter de opgjorte

kr. 20.783,16

samt herudover " 4.000,00

til dækning af advokatombkostninger i forbindelse med sagens behandling i fredningsnævnet.

Lodsejer nr. 19: Peder Hans Christiansen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning 143.300 kr.

Sti- og sideanlæg 18.575 "

Erstatning for forbud mod opdyrking af hede

36.000 "

I alt

197.875 kr.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning 16.485 kr.

Stianlæg 3.000 "

Sideanlæg 3.450 "

I alt

22.935 kr.

=====

Det bemærkes, at lodsejerens erstatningskrav er afgivet i forhold til den oprindelige fredningspåstand, som vedrørende denne ejendom senere er blevet begrænset med 33,7 ha.

Lodsejer nr. 20: A/S Skovsende-Starup Plantage.

Erstatningskrav:

Arealerstatning 45.900 kr.

Sti- og sideanlæg 11.700 "

I alt

57.600 kr.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	14.500 kr.
Stianlæg	520 "
Sideanlæg	<u>1.500 "</u>
I alt	<u>16.520 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 21: Hans Ove Nissen Jøker og

I/S H. Nissen Jøker & Co.

Intet konkret erstatningskrav. Lodsejeren har i brev af 27. september 1973 gjort opmærksom på, at det vil være meget generende med uvedkommende personers færdsel så nær fiskeriet, som de projekterede stier vil medføre.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	2.370 kr.
Stianlæg	<u>0 "</u>
I alt	<u>2.370 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 22: Jeppe Madsen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	<u>6.000 kr.</u>
-----------------	------------------

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	<u>1.445 kr.</u>
I alt	<u>1.445 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 23: I/S H. Nissen Jøker & Co.

Som ovenfor under 21.

Erstatningerne vedrørende lodsejer nr. 21 og 23 kan ikke udbetales, forinden adkomstforholdene er behørigt dokumenteret.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	1.600 kr.
Stianlæg	<u>2.520 "</u>
I alt	4.120 kr. =====

Lodsejer nr. 24: Varde Sportsfiskerforening.

Intet konkret erstatningskrav.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	395 kr.
Stianlæg	<u>0 "</u>
I alt	395 kr. =====

Lodsejer nr. 25: K.E. Jensen.

Intet konkret erstatningskrav.

Erstatningen fastsættes til

Arealerstatning	<u>615 kr.</u>
I alt	615 kr. =====

Lodsejer nr. 26: Strange Ebbesen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	<u>5.200 kr.</u>
-----------------	------------------

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	<u>1.290 kr.</u>
I alt	1.290 kr. =====

Lodsejer nr. 27: Gudrun Melchior Hansen, Svend

Melchior Hansen og fru Kirsten Melchior Hansen

hver for 1/3.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	172.760 kr.
Sti og sideanlæg	200.000 "
Forbud mod opdyrkning af hedeareal	<u>18.000 "</u>
I alt	<u>390.760 kr.</u>

Det bemærkes, at fredningsnævnet ved kendelsen har imødekommet lodsejernes ønske om flytning af den på denne ejendom projekterede holdeplads, ligesom nævnet ved kendelsen i vidt omfang har efterkommet lodsejernes ønsker med hensyn til placering af stiføringen. Nævnet har ikke fundet grundlag for at tilkende lodsejerne særlig erstatning i anledning af, at det ikke tillades lodsejerne at opdyrke et hedeareal på ca. 6 ha, idet der ikke er forelagt nævnet aktuelle planer om en sådan opdyrkning.

I anledning af lodsejernes krav om erstatning for eventuel fordyrelse ved fremføring af el til ejendommen fra en vest for denne planlagt transformerstation bemærkes, at nævnet efter omstændighederne ikke vil modsætte sig fremføring af el ved luftledninger under forudsætning af, at nævnet forinden luftledningernes og elmasternes etablering får forelagt projekt hertil til godkendelse af anlæggets endelige placering.

Erstatningen fastsættes herefter til:

Arealerstatning	43.190 kr.
Stianlæg	<u>7.960 "</u>
I alt	<u>51.150 kr.</u>

Lodsejer nr. 28: Ifølge tingbogen: Ane Kirstine Christiansen, født Nielsen, der oplyses at være død i 1929. Nuværende ejer formentlig: H. Diemer.
Intet konkret erstatningskrav.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	<u>25 kr.</u>
I alt	<u>25 kr.</u> =====

Erstatningen vil ikke kunne udbetales, forinden tinglyst adkomst dokumenteres.

Lodsejer nr. 29: Harald Diemer.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	<u>1.500 kr.</u>
-----------------	------------------

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	<u>365 kr.</u>
I alt	<u>365 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 30: Holger Petersens fond.

Erstatningskrav:

Advokat P. Weywadt, København, har på lodsejerens vegne ved brev af 3. maj 1973 krævet de med fredningen forbundne ulemper erstattet med 1.500 kr.

pr. ha, eller	<u>278.655 kr.</u>
---------------	--------------------

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	93.235 kr.
Stianlæg	18.210 "
Sideanlæg	<u>6.000 "</u>
I alt	<u>117.445 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 31: Søren Andreas Hansen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	32.600 kr.
Sti- og sideanlæg	<u>3.500 "</u>
I alt	<u>36.100 kr.</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	7.900 kr.
Stianlæg	<u>1.300 "</u>
I alt	9.200 kr. =====

Lodsejer nr. 32: Lenhard H. Nielsen.

Erstatningskrav:

Landsudvalget har i brev af 3. august 1973 for denne lodsejer krævet en samlet erstatning på

200.000 kr.

"ikke mindst på grund af den meget generende placering af p-pladsen umiddelbart op til ejendommens bygninger".

Ved nærværende kendelse er det bestemt, at den omtalte parkeringsplads skal flyttes til det sydøstligste hjørne af matr. nr. 1 h Sdr. Starup, eller længst muligt væk fra lodsejerens bygninger på dette matr. nr.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	1.080 kr.
Stianlæg	5.340 "
Sideanlæg	1.200 "
På grund af særlige ulemper tillægges der denne lodsejer yderligere	<u>1.000 "</u>
I alt	<u>8.620 kr.</u>

Lodsejer nr. 33: Kr. Hansen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	33.640 kr.
Sti- og sideanlæg	<u>2.000 "</u>
I alt	<u>35.640 kr.</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	4.240 kr.
Stianlæg	<u>1.600 "</u>
I alt	<u>5.840 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 34: H. Lunde.

Denne lodsejers ejendom udgår af fredningspåstanden.

Lodsejer nr. 35: Gunnar Lund Hansen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	4.500 kr.
Sti- og sideanlæg	<u>2.300 "</u>
I alt	<u>6.800 kr.</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	1.100 kr.
Stianlæg	<u>450 "</u>
I alt	<u>1.550 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 36: Leo S. Johansen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	3.000 kr.
Sti- og sideanlæg	<u>2.600 "</u>
I alt	<u>5.600 kr.</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	770 kr.
Stianlæg	<u>520 "</u>
I alt	<u>1.290 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 37: Jens Madsen Høiberg.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	<u>1.500 kr.</u>
Erstatningen fastsættes til:	
Arealerstatning	<u>270 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 38: Hans Sigvald Hansen og
Helene Marie Hansen i lige sameje.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	3.500 kr.
Sti- og sideanlæg	<u>1.250 "</u>
I alt	<u>4.750 kr.</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	865 kr.
Stianlæg	<u>730 "</u>
I alt	<u>1.595 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 39: Erik Lauridsen.

Denne lodsejer har ved brev af 10. august 1973 anmodet fredningsnævnet om at fastsætte erstatningen til ham efter de samme principper, hvorefter der tilkendes erstatning til de øvrige lodsejere.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	1.460 kr.
Stianlæg	<u>1.880 "</u>
I alt	<u>3.340 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 40: Verner Sørensen.

Intet konkret erstatningskrav.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	865 kr.
Stianlæg	<u>360 "</u>
I alt	1.225 kr. =====

Det bemærkes, at et betinget skøde til Erling Kristensen, lyst foreløbigt med frist til udstykning, er slettet efter fristens udløb.

Lodsejer nr. 41: Aage Nis Juhl Andersen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	62.300 kr.
Sti- og sideanlæg	<u>4.000 "</u>
I alt	<u>66.300 kr.</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	2.915 kr.
Stianlæg	<u>460 "</u>
I alt	3.375 kr. =====

Det bemærkes, at denne lodsejers erstatningskrav er fastsat på grundlag af den oprindelige fredningspåstand, der senere er reduceret med ca. 20 ha landbrugsareal, hvorefter fredningspåstanden vedrørende denne ejendom angår ca. 5,8 ha.

Lodsejer nr. 42: F.D.F. Agerbækkredsen.

Henning Nielsen, Agerbæk, har for denne lodsejer ved brev af 10. august 1973 begrundet et erstatningskrav således: "Hvis det er meningen, at der skal være raste- og holdeplads på vores grund, matrikelbetegnelse 1 i Hesselhogård, mener vi, at

grunden bliver for lille til vore formål, og vi ser os nødsaget til at købe en anden grund, og erstatningskravene bliver da 50.000 kr. Bliver vi fri for raste- og holdeplads, bliver kravet 10.000 kr."

Det bemærkes, at den omtalte holdeplads er udgået af fredningspåstanden.

Erstatningen fastsættes herefter til:

Arealerstatning	165 kr.
-----------------------	---------

=====

Lodsejer nr. 43: M. Christiansen.

Intet konkret erstatningskrav.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	6.305 kr.
-----------------	-----------

Stianlæg	1.920 "
----------	---------

Sideanlæg	<u>2.400 "</u>
-----------	----------------

I alt	10.625 kr.
-------------	------------

=====

Lodsejer nr. 44: Gunnar A. Iversen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	17.700 kr.
-----------------	------------

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	1.785 kr.
-----------------	-----------

Stianlæg	<u>70 "</u>
----------	-------------

I alt	1.855 kr.
-------------	-----------

=====

Lodsejer nr. 45: Kristian Pedersen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	30.000 kr.
-----------------	------------

Sti- og sideanlæg	<u>6.000 "</u>
-------------------	----------------

I alt	<u>36.000 kr.</u>
-------	-------------------

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	5.385 kr.
Stianlæg	<u>3.240 "</u>
I alt	8.625 kr. =====

Lodsejer nr. 46: Johs. Dalgas Jensen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	5.270 kr.
Sti- og sideanlæg	<u>2.750 "</u>
I alt	<u>8.020 kr.</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	1.320 kr.
Stianlæg	<u>550 "</u>
I alt	1.870 kr. =====

Lodsejer nr. 47: Karlo Stokbæk.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	16.850 kr.
Sti- og sideanlæg	1.000 "

Særlig arealerstatning vedrørende et areal på ca. 1 ha, beliggende umiddelbart neden for et eksisterende dambrug (lb. nr. 21). Arealet angives af lodsejeren som særdeles velegnet til udvidelse af dambruget, der oplyses at have været interesseret i køb af arealet

I alt	<u>20.000 "</u> <u>37.850 kr.</u>
-------	--------------------------------------

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	3.905 kr.
Stianlæg	<u>800 "</u>
I alt	<u>4.705 kr.</u> =====

Det bemærkes, at nævnet ikke efter de forelagte oplysninger har fundet det tilstrækkeligt godt-gjort, at et areal på ca. 1 ha af denne ejendom er af en sådan beliggenhed og beskaffenhed, at det berettiger til et særskilt erstatningskrav.

Lodsejer nr. 48: Bent Jensen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	97.300 kr.
Sti- og sideanlæg	30.500 "
Særligt erstatningskrav, såfremt et med fyrretrær tilplantet areal be-liggende øst for gården ikke tillad-des opdyrket ved kendelsen.	<u>15.000 "</u>
I alt	<u>142.800 kr.</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	20.675 kr.
Stianlæg	3.820 "
Sideanlæg	<u>1.800 "</u>
I alt	<u>26.295 kr.</u> =====

Nævnet har fundet, at det vil stride mod hensigten med den ved kendelsen tilsigtede fredning, om lodsejeren fik tilladelse til at opdyrke et øst for ejendommens bygninger beliggende tilplantet areal. Da der ikke er oplyst at have været aktu-elle planer om en sådan opdyrkning forud for fred-

ningssagens rejsning, ses der ikke grundlag for at yde erstatning til lodsejeren i anledning af, at denne afskæres fra opdyrkning ved denne kendelse.

Lodsejer nr. 49: Ejner Theilgaard.

Erstatningskrav:

Advokat Finn Theilgaard, Esbjerg, har på lods-
ejerens vegne opgjort dennes erstatningskrav
således:

"Fredet areal 7.3760 ha á kr. 3.000	22.128 kr.
Ændring af sti fra privat til offent- lig, 60 m á kr. 100	<u>6.000 "</u>
Samlet erstatningskrav	<u>28.128 kr."</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	3.690 kr.
Stianlæg	<u>120 "</u>
I alt	<u><u>3.810 kr.</u></u>

Lodsejer nr. 50: Martin Broch.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	<u>9.500 kr.</u>
Erstatningen fastsættes til:	
Arealerstatning	<u>1.900 kr.</u> =====

Lodsejer nr. 51: Anna K. Madsen.

Intet konkret erstatningskrav.

Erstatningen fastsættes til:	25 kr. =====
------------------------------	-----------------

Lodsejer nr. 52: Hans Kurt Hansen.

Intet konkret erstatningskrav.

Erstatningen fastsættes til:	60 kr. =====
------------------------------	-----------------

Lodsejer nr. 53: Kr. F. Sørensen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning 47.880 kr.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning 10.925 kr.
=====

Lodsejer nr. 54: Lars Hansen.

Intet konkret erstatningskrav.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning 1.755 kr.
=====

Lodsejer nr. 55: Thorvald Thomsen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning 30.000 kr.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning 6.050 kr.
=====

Lodsejer nr. 56: Sven H. Jacobsen.

Denne lodsejer har i brev af 10. august 1973
opgjort og begrundet sit erstatningskrav således:

"Fredet areal 18,5000 ha
å 3.000 kr. 55.500 kr.

Ved beregningen af erstatningen er der
lagt vægt på, at fredningen omfatter største-
parten af ejendommens areal på ialt 26.3780 ha.
Dette medfører væsentlige gener i landbrugs-
driften, forringer eller ødelægger hele jag-
ten i området i forbindelse med de op ad om-
rådet lagte offentlige stier og parkerings-
pladser, og at fiskeriet i Holme å vil blive
stærkt forringet, da der ikke kan føres

effektiv kontrol med offentlighedens færden i området.

Som fredningen er planlagt, er der reelt kun tale om en ekspropriation for at give offentligheden adgang til områderne.

Frafaldes kravet om parkeringsareal ved ejendommens nordgrænse ved Baldersbæk - Galstho vejen, samt stiføringen langs Holme å, og på matr. nr. 3 a's engparceller, vil jeg være villig til at drøfte en nedsættelse eller eventuel bortfald af erstatningen for fredningen iøvrigt, da jeg ikke vil stille mig afvisende over for naturbevarende fredning, selv på bekostning af landbrugsmæssige gener."

Fredningsnævnet har ikke fundet, at de ved kendelsen pålagte fredningsbestemmelser medfører væsentlige gener for landbrugsdriften, således som; anført af lodsejeren, ligesom nævnet ikke kan anerkende, at jagten i området skulle blive forringet eller helt ødelagt som følge af de projekterede stier og parkeringspladser. Under alle omstændigheder kan det ikke antages, at der ved disse foranstaltninger er påført denne lodsejer ulemper, som kan berettige til et erstatningskrav, så meget mere som den af fredningsplanudvalget påståede stiføring på matr. nr. 3o nord for denne lodsejers ejendom er blevet begrænset ved nævnets kendelse, ligesom den ved Baldersbækvejen oprindeligt projekterede parkeringsplads er flyttet hen i nærheden af eksisterende bebyggelse. Det kan ikke anerkendes, at

der ved det i kendelsen godkendte projekt til sti-
anlæg påføres denne lodsejer et til erstatning be-
rettigende tab som følge af, at fiskemulighederne
i Holme å skulle blive forringet ved uvedkommendes
fiskeri.

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	9.250 kr.
	=====

Lodsejer nr. 57: Jens Børge Andreassen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	37.030 kr.
Sti- og sideanlæg	<u>4.750 "</u>
I alt	<u>41.780 kr.</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	8.265 kr.
Stianlæg	2.380 "
Sideanlæg med ca. 200 m ² tilkørsels- vej over lodsejerens ejendom	<u>1.650 "</u>
I alt	12.295 kr.
	=====

Lodsejer nr. 58: Niels Alfred Hansen.

Erstatningskrav:

Arealerstatning	37.330 kr.
Sti- og sideanlæg	4.000 "
Særlig erstatning for eventuelt for- bud mod opdyrkning af ca. 2 ha hede	<u>8.000 "</u>
I alt	<u>49.330 kr.</u>

Erstatningen fastsættes til:

Arealerstatning	7.725 kr.
Stianlæg	2.240 "

Nævnet har besluttet herudover at yde lodsejeren erstatning for det ved kendelsen fastsatte forbud mod opdyrkning, da lodsejeren har haft begrundet forventning om at kunne opdyrke en del af det areal, for hvilket der var udarbejdet projekt. Erstatningen herfor fastsættes til

3.000 kr.

I alt 12.965 kr.
=====

Ud over de anførte erstatninger har fredningsnævnet besluttet at tillægge de lodsejere, der har været repræsenteret under sagens behandling af Landsudvalget for Driftsøkonomi under De Samvirkende Danske Landboforeninger, et samlet beløb på 4.000 kr., der vil være at udbetale til Landsudvalget.

I alt udgør de samlede erstatninger

kr. 467.168,16.

Det bemærkes, at erstatningerne er udregnet på grundlag af det nærværende kendelse vedhæftede kort, for så vidt angår arealer og løbende meter sti og fredningsplanudvalgets oplysninger om sideanlæggenes størrelse.

Det bemærkes endvidere, at der ikke ved kendelsen er sket afståelse af nogen del af en ejendom. Da ud over lodsejerne alene en enkelt pant-haver (ad lodsejer nr. 57) har gjort erstatningskrav gældende, og da der ikke ved nærværende kendelse ses at være påført denne panthaver noget

økonomisk tab, vil samtlige tilkendte erstatninger være at udbetale til de foran anførte ejere, dog med forbehold om de nævnte dokumentationer for adkomst med mere.

Erstatningerne vil være at forrente med 1% over den af Danmarks Nationalbank fastsatte disconto pr. dato.

Ifølge bekendtgørelse af lov om naturfredning nr. 445 af 1. oktober 1972 § 33 udredes erstatningen med 3/4 af Statskassen, medens 1/4 udredes af Ribe amtskommune.

TINGLYSNING M.M.

Kendelsen vil være at tinglyse på de nedennævnte ejendomme med prioritet forud for al pantegæld og andre rettigheder af privatretlig oprindelse, medens der med hensyn til offentligretlige rettigheder, som for eksempel landbrugsnoteringer m.v. henvises til tingbogen.

Påtaleret tillægges fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds og fredningsplanudvalget for Ribe amt, hver for sig eller i forening.

T h i b e s t e m m e s :

Følgende ejendomme fredes som ovenfor bestemt:

Matr. nr.e: 1 a, 1 i, 2 a, 2 b, 2 f, 3 a, 3 c, 4 a, 5 a, 5 b og 5 o Galstho,
matr. nr.e: 1 a, 1 b, 1 c, 1 d, 1 i, 1 k, 1 m, 1 n, 1 o, 1 p, 1 q, 2 a, 2 b, 2 d, 2 e, 2 f, 2 g, 2 i, 2 m, 2 r, 2 y, 2 z, 2 æ, 2 ø, 3 a, 4 a, 4 b og 4 c Hesselho Gårde,
matr. nr.e: 2 a, 2 b, 3 a, 3 i, 3 s, 4 be, 4 ci, 5 a, 5 b, 5 ac,

7 a, 8 a, 8 d, 9 b og 9 c Nørre Starup by,
matr. nr.e: 1 a, 1 f, 1 h, 1 l, 1 m, 1 n, 1 o, 1 p, 1 z, 1 ø,
2 t, 3 ad og 5 b Sdr. Starup by,
matr. nr.e: 1 a, 1 b, 1 c, 1 q, 1 r, 2 a, 2 d, 2 n, 3 a, 3 b,
3 c, 3 d, 3 e, 3 f, 3 g, 3 k, 10 b, 12 a, 12 b og 12 c Tofterup
og Skovsende byer, alle af Starup sogn,
matr. nr.e: 1, 5 a, 5 b, 5 c og 5 d Risbøl og Bollesbækgård,
Hejnsvig sogn, samt
matr. nr.e: 5 a, 5 b og 5 c Høvborg by, Lindknud sogn.

I erstatning udbetales de oven for fastsatte beløb,
i alt kr. 467.168,16 med renter 1% over den af Danmarks
Nationalbank fastsatte disconto pr. dato.

Af erstatningen udredes 3/4 af Statskassen og 1/4 af
Ribe amtskommune.

I medfør af naturfredningslovens § 25 vil kendelsen være
at forelægge for Overfredningsnævnet. Denne forelæggelse med-
fører ingen ankebehandling, hvorfor den, der ønsker kendelsen
ændret, må påanke kendelsen til Overfredningsnævnet, Nyropsgade
22, 1602 København V.

Ankefristen er 4 uger regnet fra tidspunktet for kendel-
sens forkyndelse for hvert enkelt interesseret.

H. Toksvig Mortensen

Poul Kristensen

A. Andreassen.

Erik Rosenstand

Poul Buch

/C.H. Theut
sekretær

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds,

Varde, den 20. DEC. 1974

P. n. v.
C.H. Theut
sekretær

VEDRØRENDE OVERSIGTSSKEMA.

Til de enkelte kolonner bemærkes følgende:

Kol. 1 Løbenummer: Løbenummeret referer til ejeren. Der kan således være opført flere matrikelnumre under samme løbenummer.

Kol. 3 Matrikulære betegnelser: De store bogstaver efter matrikelnumret angiver ejerlavet. De anvendte bogstaver står for følgende ejerlav:

NS = Nr. Starup by, Nr. Starup sogn, Helle kommune

TS = Tofterup og Skovsende byer, Nr. Starup sogn, Helle kommune

SS = Sdr. Starup by, Nr. Starup sogn, Helle kommune

HG = Hesselho Gårde, Nr. Starup sogn, Helle kommune

G = Galsthø by, Nr. Starup sogn, Helle kommune

RB = Risbøl og Bollesbækgård m.m., Hejnsvig sogn, Grindsted komm.

H = Hovborg by, Lindknud sogn, Holsted kommune.

Kol. 4 Total areal: Her angives det totale areal for det enkelte matrikelnummer, der berøres af fredningen.

Kol. 5 Areal under fredning: Her angives det areal af det enkelte matrikelnummer, som er omfattet af fredningen.

Kol. 6 Stier: Her er foretaget en opdeling i fire kategorier:

a) Stier, der følger offentlige veje, eksisterende skolestier eller skovveje, hvortil der efter gældende lov er almindelig færdselsret for gående.

b) Stier, der følger markveje og stier, hvortil der ikke er offentlig adgang, samt stier over udyrkede arealer.

c) Stier, der passerer over dyrkede arealer, herunder græsningsarealer samt eksisterende dambrug.

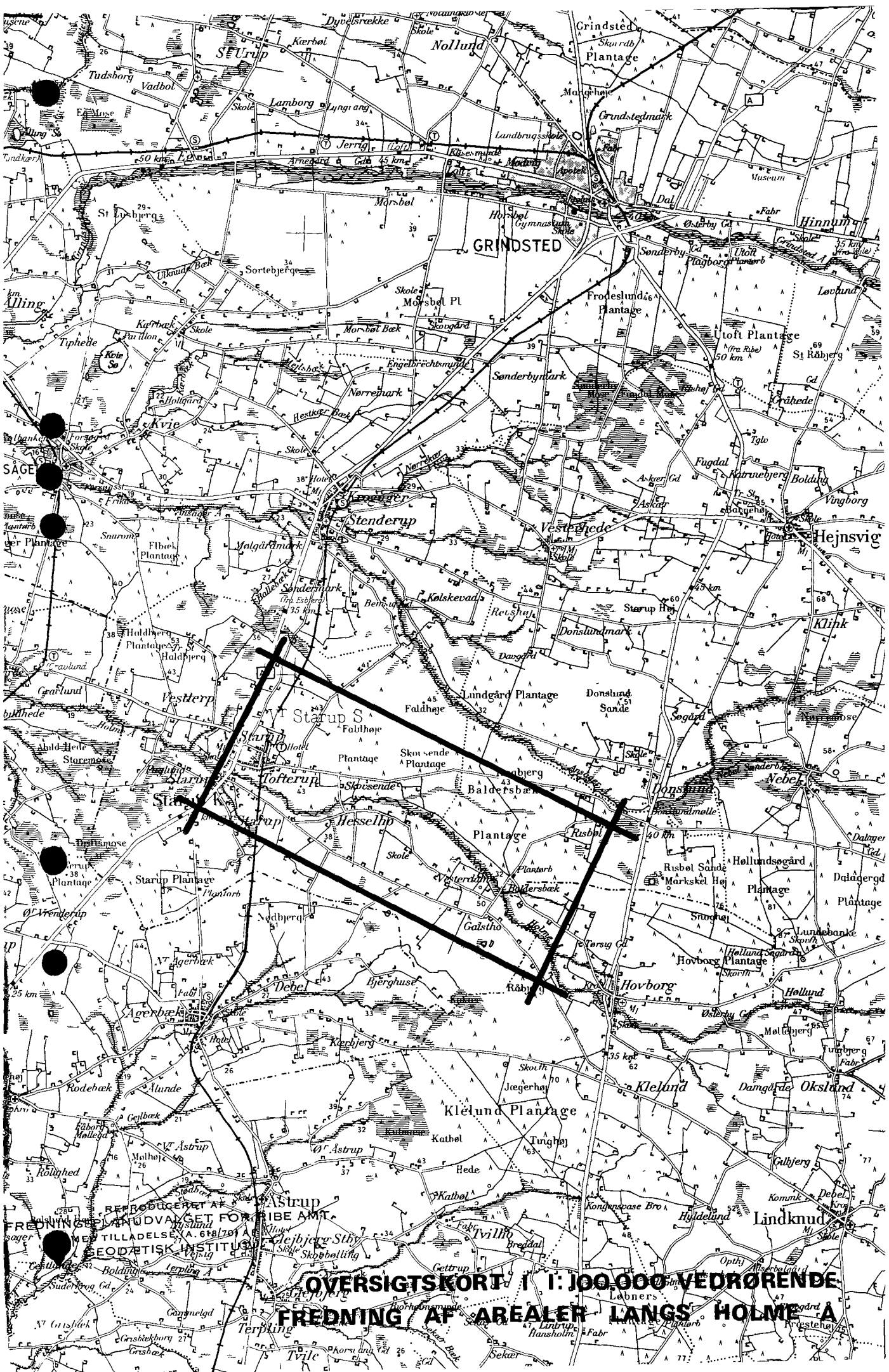
d) Samlet stilængde.

Kol 7 Samlet erstatning: Her er foretaget sammentælling af erstatning vedrørende areal, stier og sideanlæg (parkeringspladser m.v.).

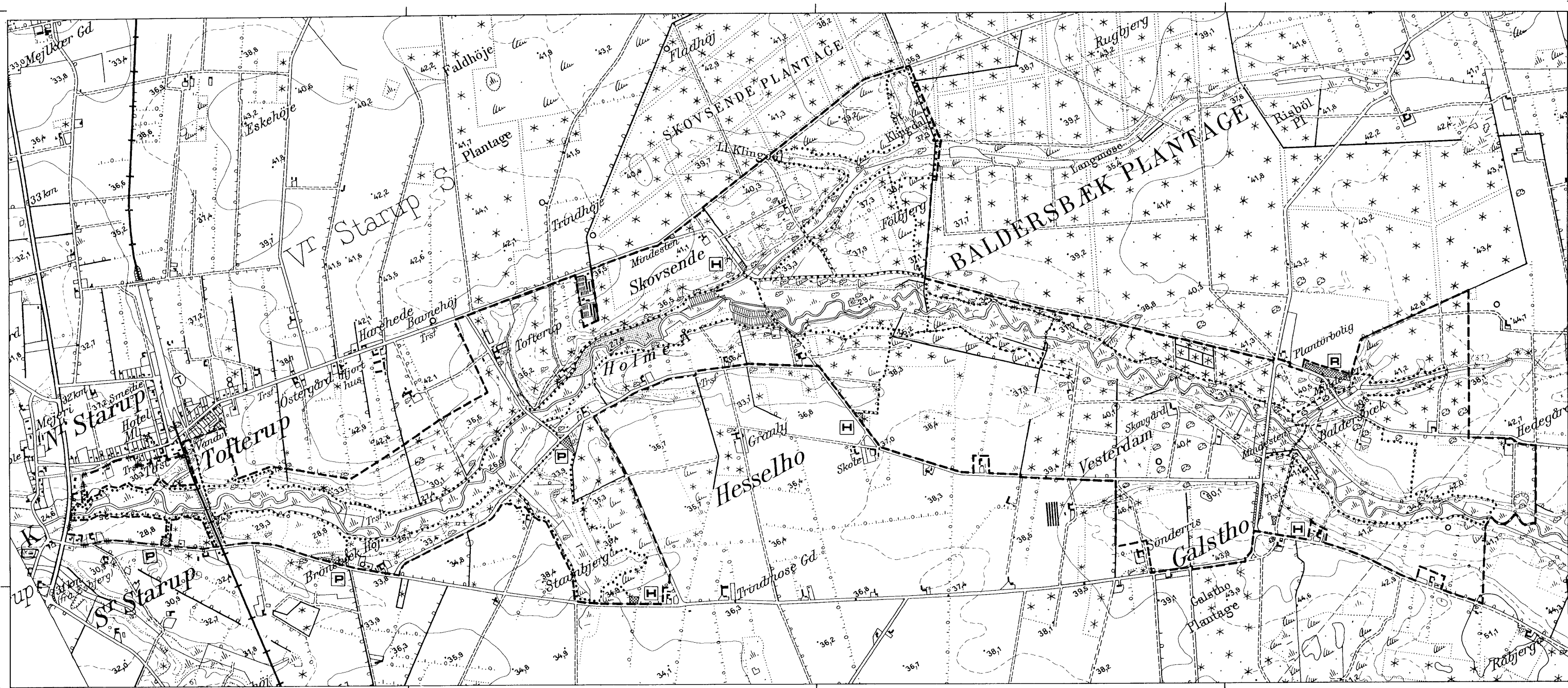
Lb. nr.	Lodsejer	Matr. bet.	Total areal m ²	Areal under fredn. m ²	off, vej, skovvej, skolesti m	Stier: markvej og sti, udyrket areal m	dyrket areal m	ialt m	Samlet erstatn. kr	Bemærkninger:
1	Ejner Nielsen Tofterup, Grindsted	4ci NS	5490	200			90	90	800	Spang over åen
2	Lambert Lauridsen N.Starup, Grindsted	3a NS	390941	68000	330	230	700	1260	9460	
3	Marius Larsen N.Starup, Grindsted	9c NS 4be NS	8854 12740	8854 12740			100	100	1880	
4	Otto Verner Ehmsen S.Starup, Grindsted	9b NS 11 SS 10 SS 1m SS	6610 178510 470 74070	6610 56000 470 74070	200	260 140	240	700 140	14080	Parkeringsplads ca. 3000 m ²
5	Julius Andresen Tofterup, Grindsted	3s NS	2330	2330					120	
6	Emil Lauridsen N.Starup, Grindsted	5b NS	149916	14000	100			100	700	Spang over åen
7	Hans Hansen	5ac NS	470	470	15			15	25	Spang over åen
8	Johannes Mikkelsen N.Starup, Grindsted	2b NS	202853	26500			260	260	3405	
9	Erik L. Møller N.Starup, Grindsted	3i NS	32585	4500			100	100	1025	
10	Otto Alfred Madsen N.Starup, Grindsted	2a NS	343220	45300			350	350	5065	
11	Peder Thomsen N.Starup, Grindsted	7a NS	169327	37000			100	100	2650	
12	Niels Kr. Nielsen N.Starup, Grindsted	5a NS	296655	8200					410	
13	Arne Sejr Sørensen N.Starup, Grindsted	8a NS	292390	52300		90	90	180	3515	
14	Peder Iver Pedersen N.Starup, Grindsted	8d NS 3c TS	20140 11493	4700 11493	80			80	810	
15	Svend Age Knudsen Kalhave, Uldum	1b TS 1c TS	342128 120973	86000 14500		400		400	5825	
16	Ivar Thoutrup Tofterup, Grindsted	1a TS	639999	186000					9300	
17	A/S Faldhøje Plan- tagevirksomhed	1q TS 1r TS	18730 769	18730 769		250		250		
18	v/ Claus Sørensen Adgangsvejen, Esbjerg	2a TS 2d HG 10b TS	275641 2577 1470	145600 2577 1470		950 150		950 150	11160	
19	Peder Christiansen Hesselhogård, Grindsted	2d TS 1a HG 4a HG 2g HG	2069 632800 22656 12144	2069 292800 22656 12144	380	760 100	160	1300 100	22935	Parkeringsplads ca. 2300 m ²
20	A/S Skovsønde Sta- rup Plantage, v/ Chr. Kromann Starup, Grindsted	3a TS 12a TS	1521710 3470	286500 3470	340	260		600	16520	Holdeplads ca. 1000 m ²
21	H. O. Nissen Jøker og I/S H. Nissen Jøker og Co. Hovborg	12b TS 2n TS 2z HG 2y HG 1m HG	9100 12451 13925 2306 9590	9100 12451 13925 2306 9590	75			75	2270	Spang over åen

Lb. nr.	Lodsejer	Matr. bet.	Total areal	Areal under fredn.	off,vej, skovvej, skolesti	Stier:			Samlet erstatn.	Bemærkninger:
						markvej og sti, udyrtet areal	dyrket areal	alt		
			m ²	m ²	m	m	m	m	kr	
22	Jeppe Madsen Skovsønde, Starup, Grindsted	3k TS	28870	28870					1445	
23	I/S H. Nissen Jøker og Co., Hovborg	12c TS 5a RB 2f HG 2r HG	9001 8806 2929 11260	9001 8806 2929 11260	25	90		25 90	4120	Spang over åen Spang over åen
24	Varde Sportsfisker- forening v/H.J.Lund Gadesvej 1, Varde	3g TS	7872	7872	60			60	395	
25	K. E. Jensen Bøgeskovvej 7, Fredericia	3d TS	12305	12305					615	
26	Strange Ebbesen Tietgensalle 80, Odense	3e TS 3f TS	17709 8060	17709 8060					1290	
27	G. Melchior Hansen S. Melchior Hansen K. Melchior Hansen Kongensgade 37, Esbjerg	3b TS	863801	863801	750	3980		4730	51150	
28	Ane K. Christiansen	5d RB	260	260					25	
29	Harald Diemer Lindegade 3, Ansager	5b RB 5c RB	5812 1505	5812 1505					365	
30	Holger Petersens fond v/ E. Bus Baldersbæk, Hovborg	1 RB 5c H 5b H 1i HG 1a G 1i G 5b G 4a G 3c G 2f G	3429027 374000 296399 98490 320072 26880 2411 247190 60910 52300	386000 374000 296399 98490 320072 26880 2411 247190 60910 52300	120 150	3290 1100 350 900	450 250	3410 1700 600 900	117445	Eksist.rasteplads på ca.2400 m ² udvides med ca. 4000 m ² Spang over åen ved matr.nr.: 1,5c,1i,1a og 4a
31	Søren A. Hansen Hedegård, Hovborg	5a H	311398	158000		250	100	350	9200	Spang over åen
32	Lenhard H. Nielsen S.Starup, Grindsted	1h SS	168270	21600		30	660	690	8620	Parkeringsplads ca. 800 m ² Spang over åen
33	Kristian Hansen Brønshøgård, Grindsted	1z SS 1f SS	13200 265183	13200 73600			200	200	5840	
34	udgår									
35	G. Lund Hansen S.Starup, Grindsted	1a SS	418280	22000		230		230	1550	
36	Leo S. Johansen Fortuna alle 19, Esbjerg	1n SS 1ø SS	4360 11000	4360 11000		80 180		80 180	1290	
37	Jens M. Høiberg L. Krogagergård Grindsted	5b SS	5352	5352					270	

Lb. nr.	Lodsejer	Matr. bet.	Total areal m ²	Areal under fredn. m ²	off, vej, skovvej, skolesti m	Stier: markvej og sti, dyrket areal m	dyrket areal m	ialt m	Samlet erstatn. kr	Bemærkninger:
38	Hans Sigvald Hansen Helene Marie Hansen S.Starup, Grindsted	1p SS	17260	17260		45	80	125	1595	
39	Erik Lauridsen Debel, Agerbæk	3ad SS	29190	29190		220	180	400	3340	
40	Verner Sørensen S.Starup, Grindsted	2t SS	17250	17250		180		180	1225	
41	Aage N.J. Andersen Hesselho, Grindsted	1b HG	258265	58265	270	230		500	3375	
42	F.D.F. Agerbækkredsen v/ Henning Nielsen, Agerbæk	1n HG	3264	3264					165	
43	M. Christiansen Poul Møllersvej 21 Odense	1q HG 1o HG 4c HG	6093 250390 3030	6093 117000 3030	150	960		1110	10625	Holdeplads ca. 1600 m ²
44	Gunner A. Iversen Galstho, Grindsted	4b HG 1k HG	4920 168880	1720 34000		35		35	1855	Spang over åen
45	Kristian Pedersen Hesselho, Grindsted	2a HG	140680	107680		260	340	600	8625	
46	Johs. Dalgas Jensen Grandly Hesselho Grindsted	2m HG 2i HG	11454 212954	11454 14900		75 200		75 200	1870	
47	Karlo Stokbæk Hesselho, Grindsted	2e HG	174654	78125			100	100	4705	
48	Bent Jensen Hesselho, Grindsted	2b HG	575838	413500	150	830	270	1250	26295	Holdeplads ca. 1200 m ²
49	Ejner Theilgård Bastrupvej 7 Varde	2ø HG 1p HG	39940 33820	39940 33820		60		60	3810	
50	Martin Broch Hesselho, Grindsted	2æ HG	141683	38000					1900	
51	Anna Madsen Hesselho, Grindsted	1d HG	376695	400					25	
52	Hans Kurt Hansen Hesselho, Grindsted	1c HG	302435	1200					60	
53	Kr. F. Sørensen Hesselho, Grindsted	3a HG	299611	218500					10925	
54	Lars Hansen Agård, Kolding	5o G	35070	35070					1755	
55	Thorvald Thomsen Galstho, Grindsted	5a G	299340	121000					6050	
56	Sven H. Jacobsen Danmarksgade 21, Esbjerg	3a G	263780	185000					9250	
57	Jens B. Andreasen Galstho, Grindsted	2a G	335870	165300		450	185	635	12295	Holdeplads ca. 1100 m ² incl 200 m ² tilkørselsvej
58	Niels Alfred Hansen Hovborg	2b G	299100	154500		160	240	400	12965	Spang over åen
	Ialt			6613809	3195	18665	5245	27105	438385	

KORT>

REPRODUCERET AF
FREDNINGSPLANUDVALGET FOR RIBE AMT
MED TILLADELSE (A. 61/70) AF
GEODÆTISK INSTITUT

MÅLFORHOLD: 1:20.000.

SIGNATURFORKLARING.

- GRÆNSE FOR FREDET OMRÅDE
- #-#-# PÅSTÅET FREDNINGSGRÆNSE, ÆNDRET AF FR. NÆVNET
- PLACERING AF STIER
- [Hatched Box] PLACERING AF SIDEANLÆG
- [R] [P] [H] SIDEANLÆGGETS ART (raste- parkerings- eller holdeplads)
- [Hatched Box] PLACERING AF EVT. "SØFISKEANLÆG"

FREDNING AF AREALER LANGS HOLME Å. DE TOPOGRAFISKE FORHOLD.

UDARBEJDET AF: J. ELLEGAARD	J.NR.: 54567-2-1-72	PLANBET.
ÆNDRET DEN AF: 21-2-74, J.E. - 29-11-74, B.K.	MÅLF.: 1:20.000	A
RIBE, D. 14-3-73: J.C. Rasmussen		

FREDNINGSPLANUDVALGET FOR RIBE AMT

REG.NR. 05841.

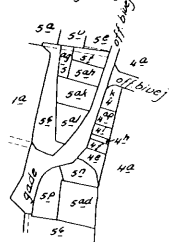
Oversigtskort i 1:10000
udfærdiget på grundlag af
matrikalkortets udvisende
pr. 26.10.1972

Holsted i nov. 1972

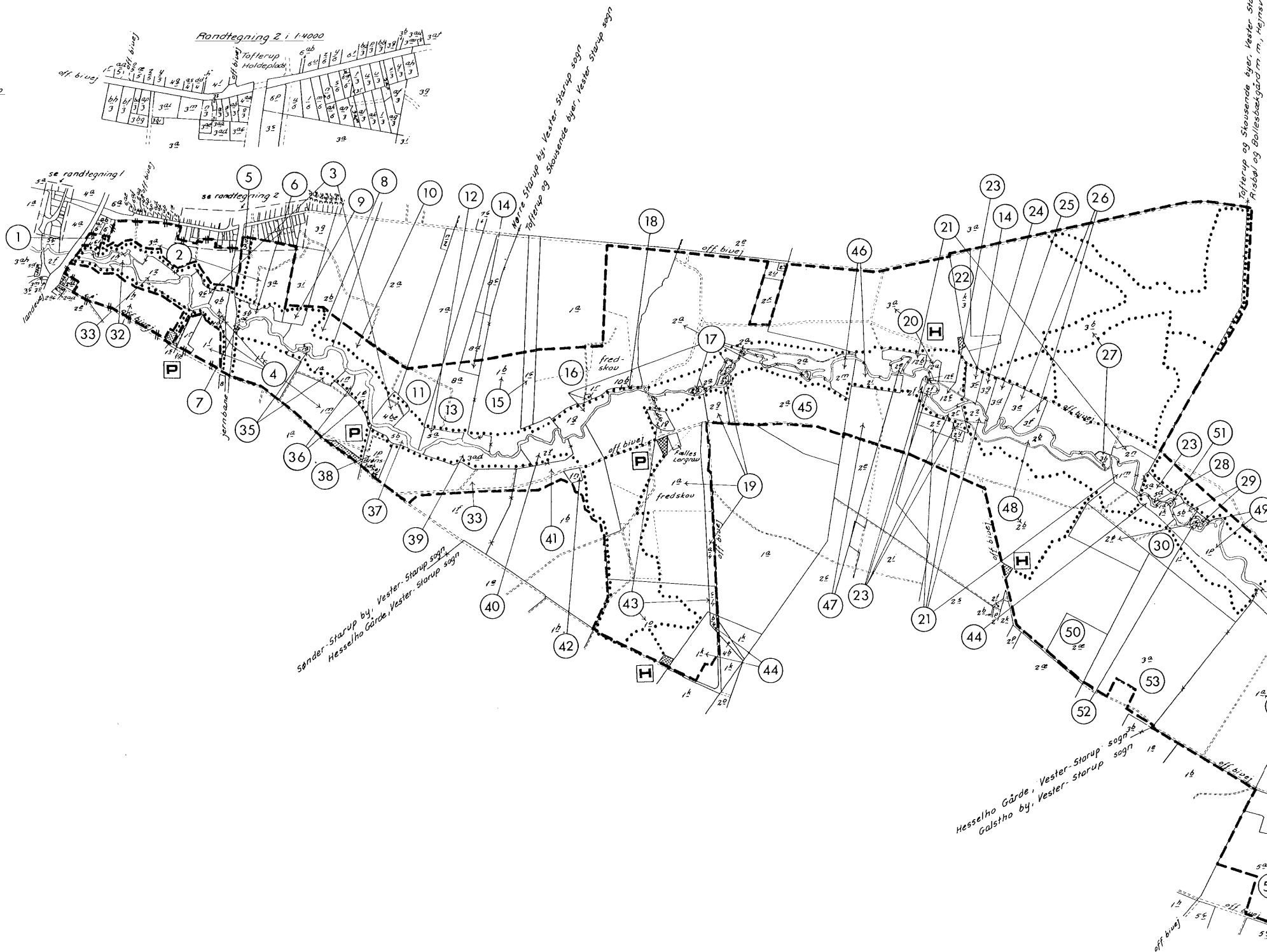
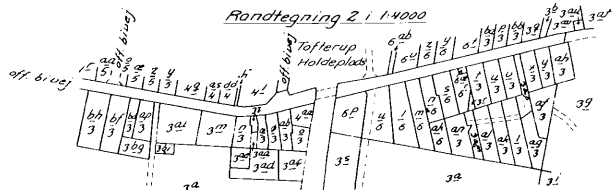
P. Rind Jensen
landinspektør

Landinspektørerne
Hans Jørgensen
P. Bent Jensen
Leif Jørgensen
6670 Holsted
j. nr. 7646

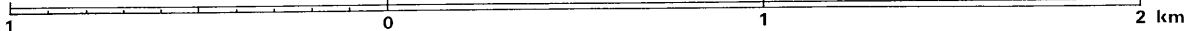
Randtegn. 1 i 1:4000

Randtegn. 2 i 1:4000

MÅLFORHOLD: 1:20.000.

SIGNATURFORKLARING.

- (27) LØBENUMMER, DER REFERERER TIL EJERFORTEGNELSEN
- GRÆNSE FOR FREDET OMRADE
- PÅSTÅET FREDNINGSGRÆNSE, ÆNDRET AF FR. NÆVNET
- PLACERING AF STIER
- PLACERING AF SIDEANLÆG

- ANGIVELSE AF SIDEANLÆG
- RASTEPLADS (over 20 biler)
- PARKERINGSPLADS (fra 5 biler)
- HOLDEPLADS (under 5 biler)

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

OVERFREDNINGSNÆVNET

Nyropsgade 22, 4.

1602 København V

Telefon 01-11 95 65 og 11 93 35

as/ic

REC 5841
28 OKT. 1977

Den

Ofn. 2251/75.

Sydvestjyllands Andels El-Forsyning,
Sig,
6800 Varde.

I skrivelse af 29. marts 1977, oversendt overfredningsnævnet den 28. juli 1977 gennem fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds, har Sydvestjyllands Andels El-Forsyning søgt om tilladelse til at anbringe en transformerstation med tilhørende 10 kV luftledning ved Baldersbæk mod nedtagelse af en lavspændingsledning langs Galthovejen.

Det fremgår, at såvel stedet for den ansøgte transformerstation som tracéet for den ca. 700 m lange luftledning er omfattet af Holme å-fredningen, som bl.a. indeholder forbud mod master og luftledninger - kendelse af 9. december 1974 af fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds. Linieføringen berører desuden åbeskyttelseszonen.

Fredningsnævnet, som er påtaleberettiget ifølge den nævnte kendelse, har besigtiget området og indstillet, at der ikke meddeles tilladelse til det ansøgte, som antages at ville virke stærkt skæmmende i det smukke skovomgivne terræn.

Fredningsplanudvalget for Ribe amt, hvis godkendelse kræves i henhold til miljøministeriets bekendtgørelse nr. 173 af 1. april 1976, har udtalt betænkelighed ved, at der etableres luftledninger i det fredede område.

Overfredningsnævnet skal herefter udtale:

På møde den 2. juli 1975 har overfredningsnævnet stadfæstet ovennævnte bestemmelse i kendelsen af 9. december 1974.

Under hensyn til landskabets karakter samt muligheden for etablering af jordkabel finder overfredningsnævnet ikke at kunne dispensere til opstilling af den ansøgte transformerstation med tilhørende luftledning.

P. O. V.

E. B.

Anne Skouenborg

Anne Skouenborg.

FREDNINGSNÆVNET

FOR

RIBE AMTS FREDNINGSKREDS

Frisvadvej 3 . 6800 Varde

Telf. (05) 22 03 99

Formanden

REG. NR.

5841

Varde, den

14 OKT. 1983

Brev nr. 02191

/es

J.nr. 185/1983

Under henvisning til naturfredningslovens § 58 skal nævnet herved meddele, at nævnet dags dato har tilskrevet arkitekt Steen Mathiesen, Lundvej 3, 6800 Varde, således:

" I besvarelse af Deres andragende af 13. juli 1983 angående tilladelse for fru Bitten Clausen, 6430 Nordborg, Als, til opførelse af en skyttebolig med carport og overdækket forbindelsesgang på matr. nr. 2a, 2æ, 2e, 1e 2d, 1g, 1r og 1b Tofterup by, V. Starup, skal nævnet herved for sit vedkommende, idet bemærkes, at byggeriet bliver helt skjult bag træbevoksning, i medfør af tinglyst fredningsdeklaration om fredning af Holmeå af 9. december 1974 meddele tilladelse til det planlagte byggeri på vilkår, at opførelsen sker i overensstemmelse med de fremsendte tegninger m.v. og de nævnet i øvrigt givne oplysninger.

Nævnets afgørelse kan, senest 4 uger efter at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Overfredningsnævnet, Amaliegade 7, 1256 København K, af andrageren, Ribe amtsråd, Helle kommune, Danmarks Naturfredningsforening og Fredningsstyrelsen, jfr. naturfredningslovens § 58.

Eventuelt byggeri må derfor ikke påbegyndes inden ankefristens udløb.

Såfremt en klage er indgivet, må nævnets godkendelse ikke udnyttes, førend sagen er færdigbehandlet af Overfredningsnævnet.

Denne godkendelse bortfalder såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år."

P. n. v.

E. b.

Kirsten Maigaard

Kirsten Maigaard

Modtaget i fredningsstyrelsen

sekr.

Fredningsstyrelsen,
Amaliegade 13,
1256 København K.

17 OKT. 1983

Reinhold Liss-Hagen
17 - 10 - 83

Miljøministeriet

J. nr. F. 1303/a-40

Bil.

Foto venter

l.v.s.
17/11-83

FREDNINGSNÆVNET

FOR

RIBE AMTS FREDNINGSKREDS

Rolfsgade 94 . Postbox 60
6701 Esbjerg . Tlf. 05 13 66 77

Formanden

REG. NR. 05841.000

Esbjerg, den - 6 SEP. 1989

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

/10

- 7 SEP. 1989

J.nr. 121/89

Under henvisning til naturfredningslovens § 58 skal nævnet herved meddele, at nævnet dags dato har tilskrevet **Helle kommune, kommuneingeniøren, Toften 2, 6818 Arre således:**

I besvarelse af Deres andragende af **13/6 - 1989** angående tilladelse for **direktør Bitten Clausen, Grønvej 1, Nordborg** til opførelse af **tilbygning til eksisterende bestyrerbolig** på matr. nr. **2 a m.fl. Tofterup by, Starup, Helle kommune** skal nævnet herved for sit vedkommende i medfør af naturfredningslovens § **34 (overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 vedr. Holme &.)** meddele tilladelse til det planlagte byggeri på vilkår, at opførelsen sker i overensstemmelse med de fremsendte tegninger m. v. og de nævnet iøvrigt givne oplysninger.

= Opmærksomheden henledes på, at der ikke foreligger godkendelse i henhold til søneloven.

Nævnets afgørelse kan, senest 4 uger efter at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, af andrageren, Ribe amtsråd, primærkommunen, Danmarks Naturfredningsforening og Skov- og naturstyrelsen, jfr. naturfredningslovens § 58.

Evt. byggeri må derfor ikke påbegyndes inden klagefristens udløb.

Såfremt en klage er indgivet, må nævnets godkendelse ikke udnyttes, førend sagen er færdigbehandlet af Overfredningsnævnet.

Denne godkendelse bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år.

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen

J.nr. SN 121/89 - 005
Akt. nr. 1

BH.

P. n. v.
E. b.

Terkel Svendsen

Skov- og Naturstyrelsen

4. kontor

Slotsmarken 13

2970 Hørsholm.

Foto venter

105.12

FREDNINGSNÆVNET

FOR

RIBE AMTS FREDNINGSKREDS

Rolfsgade 94 . Postbox 60
6701 Esbjerg . Tlf. 05 13 66 77

Formanden

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
13 JUNI 1991

REG. NR. 5841.00

Esbjerg, den 12 JUNI 1991
/ls

J.nr. 35/91

Under henvisning til naturfredningslovens § 58 skal nævnet herved meddele, at nævnet dags dato har tilskrevet **Ribe amtsråd, teknisk forvaltning, Sorsigvej, 6760 Ribe** således:

I besvarelse af Deres andragende af **27/2 v 1991 til Ribe amtsråd** angående tilladelse for **Hesselho dambrug v/Poul E. Nielsen, Hovborg Fiskeri** til opførelse af **slædepot og et bundfældningsbassin** på matr. nr. **2 f og 2 r Hesselho, Vester-Sterup, Helle kommune**

skal nævnet herved for sit vedkommende i medfør af naturfredningslovens § **34 - OFN kendelse af 15/11-1978** meddele tilladelse til det planlagte byggeri på vilkår, at opførelsen sker i overensstemmelse med de fremsendte tegninger m.v. og de nævnet iøvrigt givne oplysninger.

Nævnets afgørelse kan, senest 4 uger efter at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, af andrageren, Ribe amtsråd, primærkommunen, Danmarks Naturfredningsforening og Skov- og naturstyrelsen, jfr. naturfredningslovens § 58.

Evt. byggeri må derfor ikke påbegyndes inden klagefristens udløb.

Såfremt en klage er indgivet, må nævnets godkendelse ikke udnyttes, førend sagen er færdigbehandlet af Overfredningsnævnet.

Denne godkendelse bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år.

P. n. v.

E. b.

Poul Wald Andersen

sekr.

Skov- og Naturstyrelsen

4. kontor

Slotsmarken 13

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen

J.nr. SN

Akt. nr.

124/9-0005

2

BH. ✓

Handwritten signature/initials

FREDNINGSNÆVNET

FOR

RIBE AMTS FREDNINGSKREDS

Rølfsgade 94 . Postbox 60
6701 Esbjerg . Tlf. 75 13 66 77

Formanden

J.nr. 110/92

REG. NR. 5841.00
Esbjerg, den 15 OKT 1992

/iø

Under henvisning til naturfredningslovens § 58 skal nævnet herved meddele, at nævnet dags dato har tilskrevet hr. landsretssagfører Sven H. Jacobsen, Galsthogård, Råbjergvej 5, 7200 Grindsted således:

I besvarelse af Deres andragende af 2/6 - 1992 angående tilladelse for landsretssagfører Sven H. Jacobsen, Grindsted ~~til at indføre og opstille~~ vedrørende tilplantning på del af på matr.nr. 3 a Galstho by, Vester Starup, Helle kommune skal nævnet herved for sit vedkommende i medfør af naturfredningslovens § 34 meddele tilladelse til det planlagte på vilkår, at det sker i overensstemmelse med det fremsendte materiale m.v. og de nævnet iøvrigt givne oplysninger.

Nævnets afgørelse kan senest 4 uger efter at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, af andrageren, Ribe amt, primærkommunen, Danmarks Naturfredningsforening, Skov- og Naturstyrelsen, lokale foreninger og lignende, som har væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indgives til fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

~~Evt. klage~~ ^{beplantning} ~~og opstilling~~ må derfor ikke påbegyndes inden klagefristens udløb.

Såfremt en klage er indgivet, må nævnets godkendelse ikke udnyttes, førend sagen er færdigbehandlet af Naturklagenævnet.

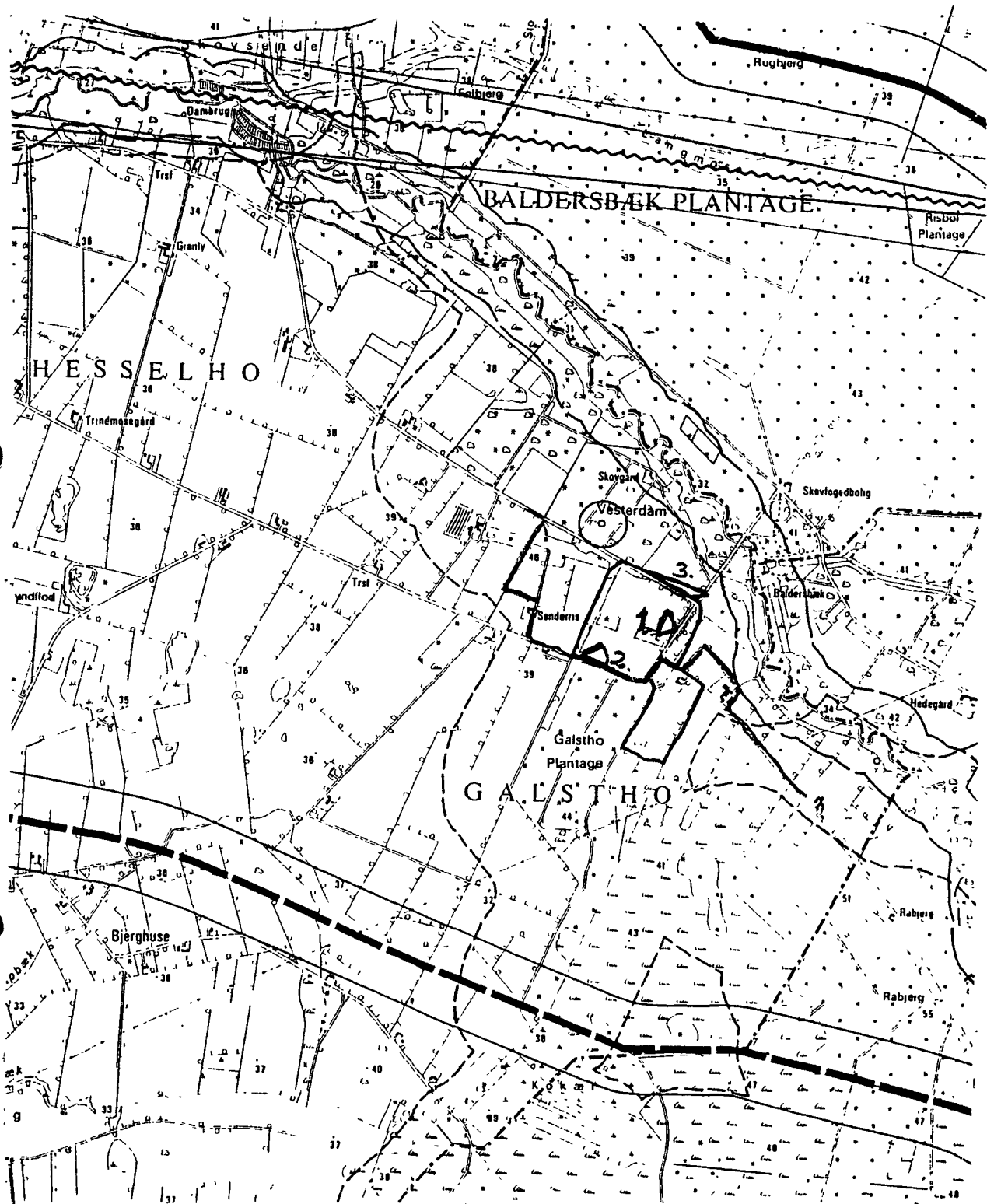
Denne godkendelse bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Skov- og Naturstyrelsen
4. kontor
Slotsmarken 13
2970 Hørsholm.

P.n.v.
Poul Hald Andersen
sekr.

12/11/9-0005

15

- ☐ Ejendommens areal
- ☐ Areal, der ønskes tilplantet
- Grænse for Fredning

Milljøministeriet, J.nr. SN

12119-0005
10 OKT. 1992

Akt nr. 3

► Fotovinkler

RIBE AMTSRÅD J.NR.	8	70	53-4	567	1	92
--------------------	---	----	------	-----	---	----

REG. NR. 5844.00

3661 P/W 4 7
Skov- og Naturstyrelsen
Midtøst

U D S K R I F T

af

forhandlingsprotokollen for Fredningsnævnet

for

Ribe Amt

-----oOo-----

År 1995 den 31. marts kl. 11³⁰ afholdt Fredningsnævnet for Ribe Amt, bestående af formanden, dommer Tage Hansen, Esbjerg, det amtsrådsvalgte medlem Hans Sørensen, Vejen, og det kommunalt valgte medlem, gårdejer Svend Christensen, Varde, møde på Hovborgvej 99, Hesselho, Helle kommune.

Der foretoges:

J.nr. 2/95

Ansøgning fra: Bodil og Preben Christiansen, om tilladelse til nedlægning af skov, matr.nr. 1 a m.fl. Hesselho by, Vester Starup sogn, Helle kommune.

Der fremlagdes:

- 1: Skrivelse af 13. januar 1995 fra Ribe Amt tillige med de i skrivelsen nævnte bilag.
- 2: Skrivelse af 17. februar 1995 fra Danmarks Naturfredningsforening.

Mødt var:

Andrageren, Preben Christiansen, Hesselhogård, Grindsted.

For Ribe Amt, topograf Jørgen Ellegaard, Ribe.

For Danmarks Naturfredningsforening, fhv. kommuneingeniør Åge Andersen, og fru Agnethe Rødsgaard, begge Agerbæk.

Fredningsnævnets formand konstaterede, at der er sket behørig indkaldelse til nævnets møde i dag, og oplyste, at andragerne Preben Christiansen og Bodil Christiansen har ansøgt Fredningsnævnet om dispensation til at nedlægge ca. 3.000 m² skov

på ejendommen matr.nr. 1 a m.fl., Hesselho by, Vester Starup sogn, som er beliggende indenfor Holme Å - fredningen, der blev gennemført ved Overfredningsnævnets kendelse, afsagt den 15. november 1978 om fredning af en del af Holme Å med omliggende arealer.

Gårdejer Preben Christiansen oplyste, at skoven består af halvhøj sitkagraner, der er meget åbne i bunden og uden betydning for dyrelivet. Skoven hænger ikke sammen med fredskoven på andragerens ejendom. De fredskovspligtige arealer på ejendommen bliver vedlige holdt og fornyet i det omfang, det er nødvendigt. Det er andragerens plan, at de ca. 3.000 m² skal indgå i omdriften af deres landbrugsejendom.

Åge Andersen bemærkede, at fældning af skoven og jordens inddragelse i omdriften vil medføre, at området vil blive kraftigere udnyttet end hidtil. Denne udvidelse af de opdyrkede arealer indenfor Holme Å-fredningen strider mod de fredningsbestemmelser, der blev fastsat af Overfredningsnævnet i forbindelse med fredningens gennemførelse. De bånd, fredningen har lagt på udnyttelsen af andragernes landbrugsejendom, blev kompenseret ved den erstatning, der i sin tid blev udbetalt til de lodsejere herunder Preben Christiansens fader, der blev berørt af fredningen af Holme Å og åens omgivelser. Skoven er i øvrigt således beliggende, at den skaber en korridor for vildtet fra de forskellige småskove i det fredede område. Danmarks Naturfredningsforening indstiller derfor til nævnet, at der ikke meddeles andragerne dispensation til at afdrive skoven og til at inddrage skovarealet til

landbrugsmæssige formål.

topograf Jørgen Ellegaard anførte, at amtet har vurderet sagen på grundlag af oplysninger om, at det areal, skoven omfatter, ikke skulle indgå i andragernes landbrugsdrift. Det var amtets opfattelse, at en afdrivning af arealet ville være en fordel for området, fordi terrænformerne på stedet ville blive mere synlige. Skoven ligger på kanten af en lille sidedal til selve Holme Å - dalen. Såfremt arealet indgår i omdriften af andragernes landbrugsejendom vil terrænformerne efterhånden udviskes til stor skade for landskabet.

Gårdejer Preben Christiansen anførte heroverfor, at hans kone og han som et vilkår for en eventuel dispensation til at nedlægge skoven er indforstået med at plante et nyt hegn ned mod ådalen, som vildtet kan benytte som korridor ind i dalen; den eksisterende skov er i vildtmæssig henseende intet værd.

topograf Jørgen Ellegaard anførte, at arealet bør ligge hen i græs, så landskabet i stedet åbnes - både for indblik og udkik. Skoven er i forstmæssig henseende værdiløs.

Åge Andersen bemærkede, at træerne bør bibeholdes eller andragerne bør plante nye træer i det omfang, det er nødvendigt for at området kan bibeholde sin karakter af småskov.

topograf Jørgen Ellegaard bemærkede, at det er afgørende for amtet, at terrænformerne bliver synlige og ikke udviskes ved at arealerne indgår i omdriften af andragernes ejendom. Amtet vil derfor ikke udtale sig imod, at den del af skoven, der er rejst ovenfor skrænten, skoves, og at dette areal overgår til landbrugsmæssig udnyttelse; skrænten skal bibeholdes og henligge i græs for at markere sidedalen til selve ådalen.

Fredningsnævnet drøftede sagen.

Fredningsnævnets medlemmer var enige om, at skovarealet er uden forstmæssig betydning. I betragtning af, at skoven ligger på kanten af en lille sidedal til selve ådalen, vil en afdrivning af skoven være en for-

del ud fra et naturfredningsmæssigt synspunkt, idet terrænformerne på stedet vil blive mere synlige. Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 andragerne, Preben og Bodil Christiansen, dispensation fra bestemmelserne i Overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holme Å med omliggende arealer til af afdrive skoven. Fredningsnævnet finder, at det vil være i strid med formålet med fredningen af Holme Å og åens omliggende arealer at inddrage skovarealet i omdriften af andragernes landbrugsejendom. Tilladelsen til at afdrive skoven er derfor betinget af, at arealet skal henligge i græs.

Andragerne og de i medfør af naturbeskyttelseslovens § 86 øvrige klageberettigede vil modtage udskrift af Fredningsnævnets forhandlingsprotokol vedlagt klagevejledning.

- 3 MAJ 1995

Tage Hansen

/PHA

Skov- og Naturstyrelsen

8. kontor

Haraldsgade 53

2100 København Ø.

/iø

- 1 OKT 1998

REG. NR. 5841.00

Fredningsnævnets afgørelse i
sagen om anlægget af naturstier
og etableringen af to broer
over Holme å i det fredede om-
råde ved Starup by.

(J. nr. 21/1998)

I december 1997 modtog Ribe Amt, natur - og planafdelingen, en ansøgning fra en arbejdsgruppe i Starup om dispensation til at anlægge naturstier og etablere to broer over Holme å ved Starup. Da anlægsarbejdet berører et område, der er omfattet af overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 " om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner ", krævede arbejdets gennemførelse, at fredningsnævnet meddelte dispensation her- til. Amtet sendte derfor ved et brev af 22. juni 1998 sagen til fredningsnævnet.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 25. september 1998. Nævnet har besluttet at meddele arbejdsgrup- pen dispensation til projektets gennemførelse.

Om sagens nærmere omstændigheder er oplyst følgende:

Ved kendelse, afsagt den 9. december 1974, traf frednings- nævnet for Ribe Amt bestemmelse om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer. Nævnet har blandt andet an- ført i kendelsen:

" Nævnet har ved sin således trufne beslutning i overens- stemmelse med naturfredningslovens § 1 lagt vægt på, at de fredede arealer omkring Holme å er af en sådan landskabelig værdi, at de har en væsentlig betydning for almenheden, ligesom det, set i sammenhæng med planerne for den kommende naturpark i området, er af væsentlig be-

1211/9-0017

511

tydning for befolkningens friluftsliv, at der åbnes adgang for almenheden til at færdes i større omfang end tilsikret ved den gældende naturfredningslov.

Ved sin godkendelse af det omfattende stisystem har nævnet navnlig lagt vægt på, at de fredede arealer må antages at blive kerneområdet i naturparken, hvorfor det er af særlig betydning, at der her skabes muligheder for, at publikum kan færdes til fods og opleve naturen i og omkring Holme ådalen....."

Fredningsnævnet fastsatte blandt følgende generelle fredningsbestemmelser for området:

" A. Bestemmelser vedr. vandløbene.

/ /

B. Bestemmelser vedr. landskabet.

1. Naturtilstand.

Arealerne skal i princippet bevares i deres nuværende tilstand.....

6. Terrænændringer.

Terrænformerne må ikke ændres ved afgravning eller påfyldning.....

D. Adgang og påtaleret.

1. Almenhedens adgang.

Der tillægges almenheden adgang til færdsel til fods ad afmærkede stier, samt gives fredningsplanudvalget adgang til etablering af parkeringspladser, opsætning af anvisningstavler og publikumsinformation.....

Fredningsplanudvalget sørger for anlæg og vedligeholdelse af stier, parkeringspladser og afmærkning....."

Afgørelsen blev indbragt for overfredningsnævnet, der ved kendelse, afsagt den 15. november 1978 stadfæstede fredningsnævnets afgørelse med nogle ændringer, som ikke har betydning for den foreliggende sag.

Den 2. oktober 1997 ansøgte " Arbejdsgruppen vedr. sti - og cykelsystem ", Starup, Ribe amt om dispensation i medfør af naturbeskyttelsesloven og lov om planlægning til at anlægge stier på fredede arealer ved Holme å samt at bygge 2 broer over åen. I ansøgningen er projektet beskrevet således:

" I henhold til Naturbeskyttelsesloven ansøges hermed om tilladelse til anlæg af 2 broer over Holme å samtidig ansøges om tilladelse efter vandløbsloven.

ØSTBROEN som forbindelse til allerede anlagte stier. (10 m. fra sving og med slået trampesti med gangbrædder (se bilag nr. 2 og 3)

VESTBROEN med adgang fra Hovborgvej (bag Metax) ned over spejdergrunden (Matrikel 3 bm) til åen og overtil ny planlagt trampe og gåsti langs skel samt bagved matr. nr. 2 aa og 2 ai og ud til Galsthovej. (Se bilag 2 og 3).

Broerne skal ses som led i større udnyttelse af allerede anlagt stiern)herunder mulighed for kortere ruter og at man kan undgå at krydse den trafikerede Tingvej.

Projektet udføres i samråd med Ribe Amts Naturkontor ".

Da stierne og broerne skal anlægges på arealer, som er fredet ved overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978, sendte amtet med et brev af 22. juni 1998 sagen til fredningsnævnet, som skal tage stilling til, hvorvidt der kan meddeles andrageren dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til projektets gennemførelse.

Det hedder blandt andet i amtets brev af 22. juni 1998:

"

Projektet er udarbejdet i samarbejde med amtets naturforvaltningskontor, hvorved det er sikret, at placering af stier og broer tager hensyn til vandløbet og områdets øvrige naturværdier. Det nye stisystem vil udgøre et værdifuldt supplement til det eksisterende Holme Å - system, og det øger de lokale borgeres muligheder for udnyttelse af systemet. Det vil således blive muligt for f. eks. børnehaver og ældre at gå overkommelige ture langs de fredede arealer.

Det kan oplyses, at borgergruppen har opnået støttetilsagn til projektet fra Friluftsrådet, Helle Kommune og Ribe Amt.

Det vurderes, at projektet ikke strider mod fredningens formål, hvorfor det kan anbefales, at Fredningsnævnet meddeler dispensation til det ansøgte efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.....".

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet afholdt møde i sagen fredag den 25. september 1998. I mødet deltog Bertil Mortensen, Starup, som repræsentant for arbejdsgruppen, topograf Jørgen Ellegaard, Ribe Amt, ingeniør Gert Dorf Nielsen, Helle kommune, bestyrelsesmedlem Anne Marie Ebbesen, Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite, Grindsted, lodsejer Anton Schmidt Han-

sen, Starup, og brobygger Jens Glistrup, Grindsted.

Bertil Mortensen har under mødet oplyst, at det er arbejdsgruppens ønske at etablere et stisystem på nordsiden og sydsiden af Holme å i Starup og at bygge to gangbroer over åen, så stisystemerne forbindes med Holme å stien og dermed åbner muligheder for kortere spadsereture i lokalområdet, samtidig med at de projekterede stier og broer kan indgå i Holme å stisystemet. På tørre arealer skal stierne anlægges som trampestier og gennem fugtige områder på gangbroer med hønsetråd svarende til den konstruktion, som er anvendt på andre fugtige arealer langs åen. Broerne skal bygges af lærketræ, der stryges med økologisk lindolie, som er naturvenligt. Stiernes forløb og de to broers placering er vist på det kortbilag, som er vedlagt arbejdsgruppens dispensationsansøgning.

Lodsejer Anton Schmidt Hansen har bemærket, at den ene af de to broer, der indgår i projektet, skal have landfæste på hans mark på åens sydside, og at en del af den projekterede sti skal føres op over hans ejendom til Galsthovej. Han kan anbefale, at projektet gennemføres, dog således at broen syd for Starup by opføres længere mod vest end vist på kortbilaget, fordi der på det sted, hvor den vestligste bro påtænkes opført, er en større grusbanke i åen; grusbanken tjener som gydeplads for åens fiskebestand.

Bertil Mortensen har på arbejdsgruppens vegne oplyst, at gruppen er indforstået med at ændre projektet, således at den vestligste af broerne bygges cirka 20 meter længere mod vest i forhold til det sted, der er anført på det oprindelige kortbilag.

Topograf Jørgen Ellegaard har oplyst, at der ikke er etableret stier langs Holme å i og ved Starup. Amtet har bistået arbejdsgruppen med udarbejdelsen af det projekt, der nu er forelagt nævnet. Såfremt det udarbejdede projekt gennemføres, får offentligheden mulighed for at spadserere langs åen

på såvel nordsiden som sydsiden, og de projekterede stier vil indgå i det sammenhængende system af naturstier, som er anlagt eller er ved at blive anlagt langs Holme å. Stierne langs åens nordside er primærstier; såfremt der bygges broer på de lokaliteter, der fremgår af kortbilaget, etableres der et sekundært stisystem, som giver offentligheden mulighed for at spadserere ad alternative ruter langs åens sydside. En del af de eksisterende stier langs Holme å er de stier, der er nævnt i overfredningsnævnets kendelse. De projekterede stier og de to broer var ikke med i det oprindelige projekt, der i sin tid blev forelagt fredningsnævnet og overfredningsnævnet. Fredningsnævnet skal derfor vurdere, om der kan meddeles arbejdsgruppen dispensation til projektets gennemførelse. Amtet kan anbefale, at fredningsnævnet meddeler den ansøgte dispensation, fordi det udarbejdede projekt er i overensstemmelse med de overvejelser, der blev gjort i sin tid om, hvorledes almenheden kunne sikres adgang til de freddede arealer.

Ingeniør Gert Dorf Nielsen har oplyst, at Helle Kommune kan tiltræde, at projektet gennemføres, således som det er beskrevet i arbejdsgruppens ansøgning og med de ændringer, som er foreslået under nævnets møde.

Anne Marie Ebbesen har på Danmarks Naturfredningsforenings vegne tiltrådt, at fredningsnævnet meddeler arbejdsgruppen den ansøgte dispensation til gennemførelse af projektet således som det er beskrevet i ansøgningen og med de ændringer, der er foreslået under nævnets møde.

Fredningsnævnets afgørelse:

Ved overfredningsnævnets afgørelse af 15. november 1978 blev der gennemført en tilstandsfredning af Holme å og de omliggende arealer. Det fremgår af fredningsbestemmelserne under punkt D " Almenhedens adgang m. v. ", at der skal tillægges almenheden adgang til færdsel til fods ad afmærkede stier, der skal anlægges i det område, der er omfattet af afgørel-

sen. Det projekt, som arbejdsgruppen har udarbejdet, vil efter sin gennemførelse bidrage til, at arealer langs Holme å i og ved Starup åbnes for almenheden og samtidig forbinde de stisystemer, som allerede er anlagt langs åen øst og vest for Starup by. Fredningsnævnet finder som følge af det anførte, at projektets gennemførelse ikke strider mod formålet med fredningen af Holme å og omliggende arealer. Nævnet meddeler derfor arbejdsgruppen dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til gennemførelse af det forelagte projekt med de under mødet drøftede ændringer på vilkår,

at broerne og stierne placeres som vist på det kortbilag, der er vedhæftet denne afgørelse.

at broerne skal udformes som vist på den skitse, der er vedhæftet denne afgørelse,

at stierne ved krydsning af § 3 - beskyttede arealer etableres som slåede trampestier og føres gennem de fugtigste arealer på gangbrædder med hønsetråd svarende til den konstruktion, der er anvendt på tilsvarende arealer langs åen,

og

at der ikke må foretages opfyldning eller anvendes sprøjtemidler ved etablering og driften af stierne.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Fredriksborggade 15, 1360 København K, af andrageren, Ribe Amtskommune, Helle kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Skov - og Naturstyrelsen, lokale foreninger og andre, som har væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

Såfremt en klage er indgivet, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Naturklagenævnet.

Projektet må derfor ikke påbegyndes inden klagefristens udløb.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Fredningsnævnet for Ribe Amt,
Esbjerg, den 30. september 1998.

Vagn Kastbjerg,
formand.

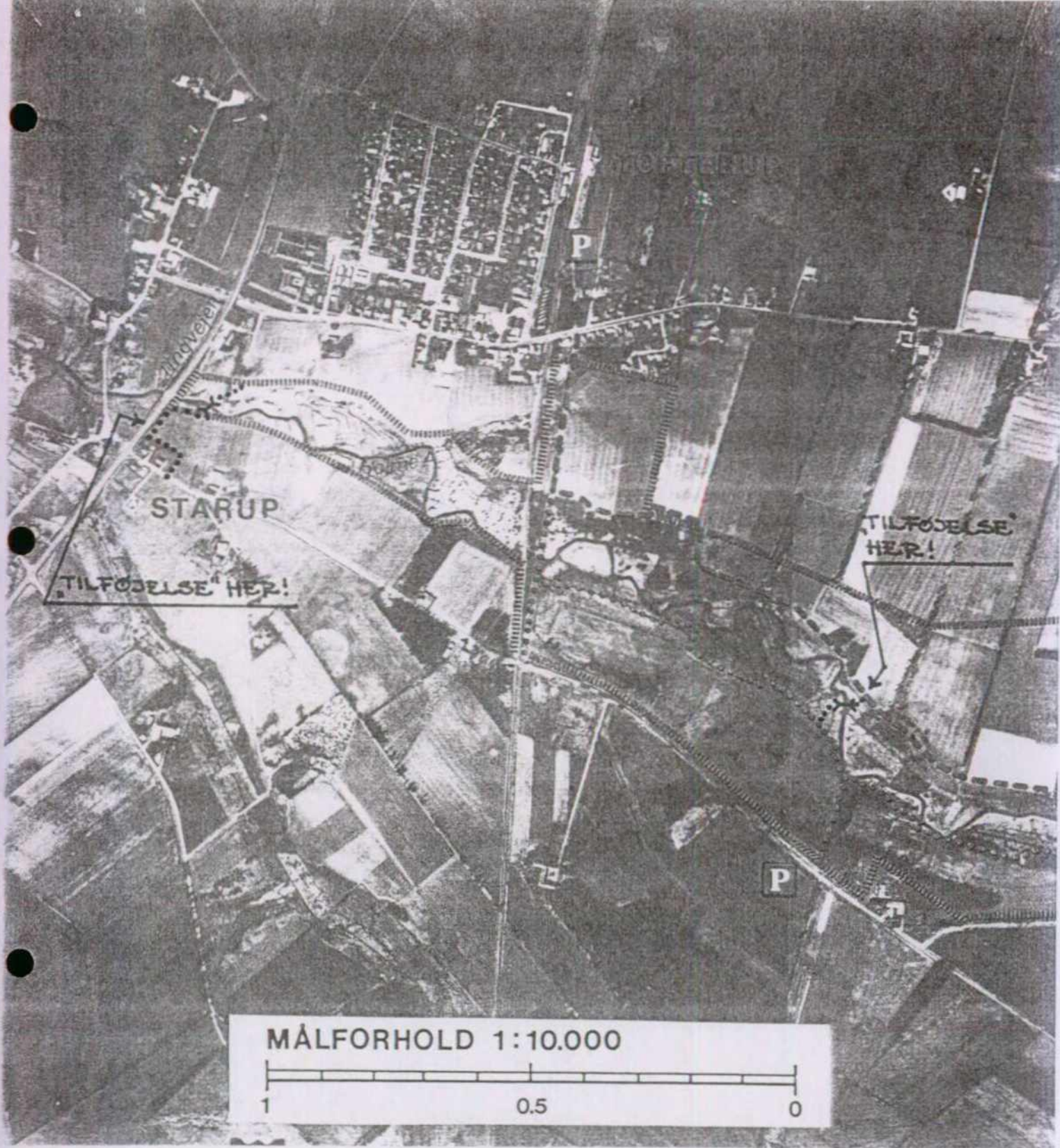

Skov- og Naturstyrelsen

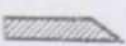
8. kontor

Haraldsgade 53

2100 København Ø.

SIGNATURER PÅ LUFTFOTOKORTET

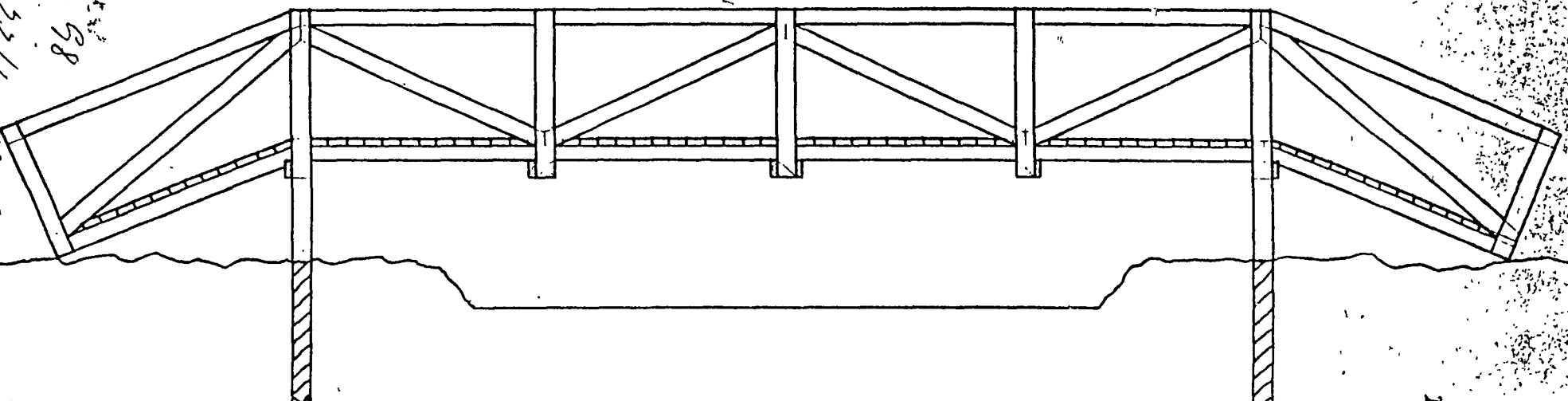
-   Parkeringsplads
- Bro/spang - godk. af Fredningsnævnet
- Natursti, gennemgående, gul afmærkning
- Lokalsti - godk. af Fredningsnævnet
- Natursti, »cirkulationssti«, rød afmærkning

Grænse for fredet område

ØKO. TRÆ Bilag nr2

Jens Gistrup
Smedebakken 28
7200 Grindsted
Telefon / Fax 75337263

21.98

22/6-1998

Kibe Amt

Indg. - 3 DEC. 1997

J. nr. 8-7051-3567-7-97

05:1

FREDNINGSNÆVNET

FOR
RIBE AMT

Kullegade 44, Postboks 60
6701 Esbjerg. Tlf. 79136677

Formanden

Esbjerg, den 20. april 1998

TH/iø

REG. NR. 5841.00

J.nr. 33/97

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

21 APR. 1998

I anledning af et andragende sendt gennem Ribe Amt om tilbygning til en beboelsesejendom på matr.nr. 2 a m.fl. Tofterup by, Nr. Starup, meddeler Fredningsnævnet herved tilladelse til opførelse af nævnte tilbygning i overensstemmelse med de fremsendte tegninger og beskrivelser. Det forudsættes, at tilbygningens farve- og materialevalg svarer til den øvrige bygning.

Tilladelsen gives som dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50.

Nævnets afgørelse kan senest 4 uger efter at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15; 1360 København K., af andrageren, Ribe Amt, primærkommunen, Danmarks Naturfredningsforening, Skov- og Naturstyrelsen, lokale foreninger og lignende, som har væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indgives til Fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

Projektet må derfor ikke påbegyndes inden klagefristens udløb.

Såfremt en klage er indgivet, må nævnets godkendelse ikke udnyttes, førend sagen er færdigbehandlet af Naturklagenævnet.

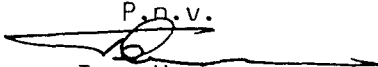
Denne godkendelse bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Skov- og Naturstyrelsen

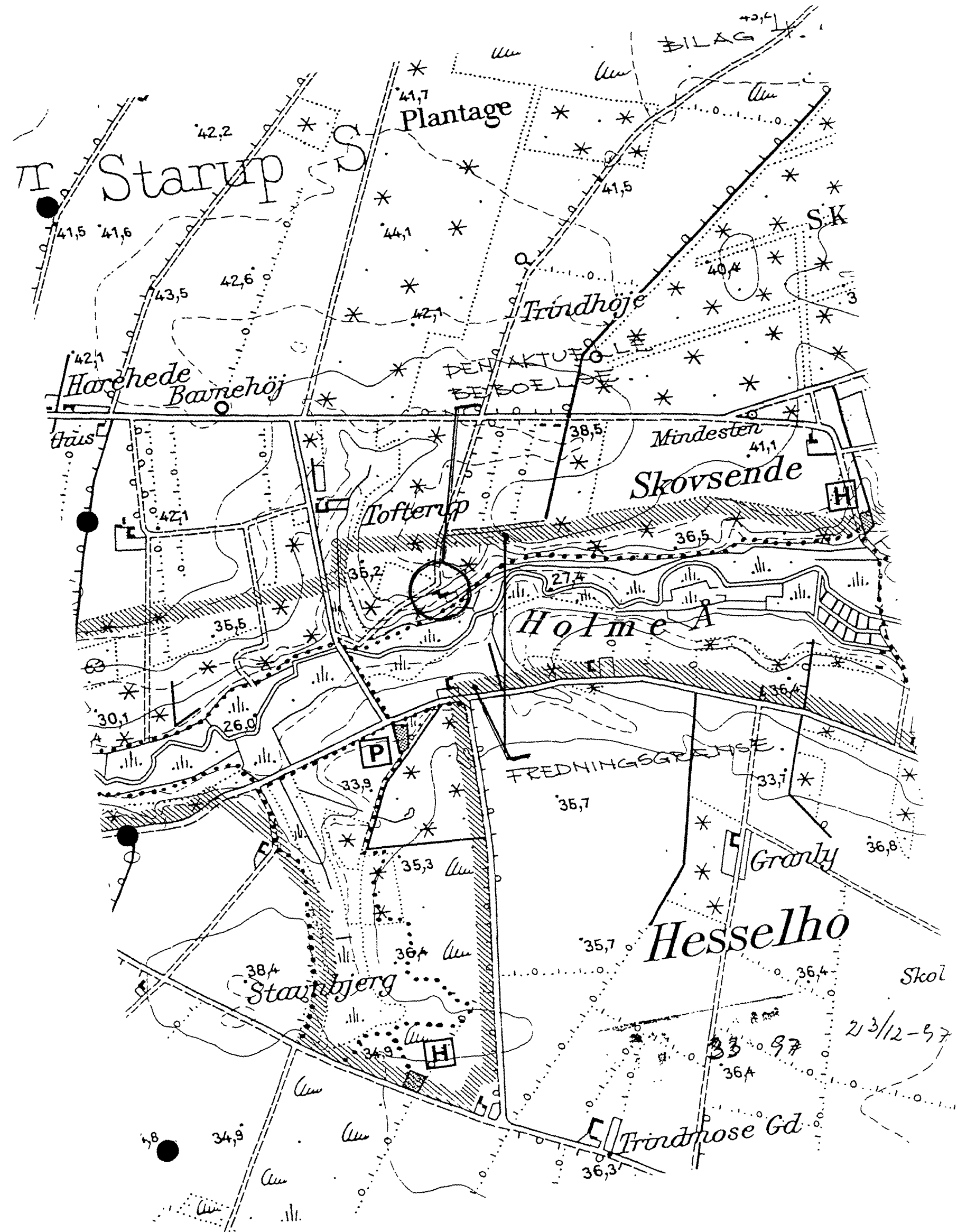
8. kontor

Haraldsgade 53

2100 København Ø.

P.n.v.

Tage Hansen

1. kontor
Skov- og Naturstyrelsen
100-1211/9-0001 Bil. 1
15

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 05841.00

Dispensationer i perioden: 11-02-2000 - 23-06-2005

FREDNINGSNÆVNET
FOR
RIBE AMT

REG. NR. 5841.00

Rolfsgade 94-96,
6700 Esbjerg.

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

14 FEB. 2000

Tlf. 7913 6677.

J.nr. 46/99

Hr. Olav Thoutrup,
Hovborgvej 96,
7200 Grindsted.

Dispensation efter lov om naturbeskyttelse § 50.

Fredningsnævnet for Ribe amt giver Dem herved i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 dispensation fra Overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 om fredning af Holme å med omliggende arealer til at opføre en 47,5 m² stor tilbygning indeholdende carport og fyrrum på Deres ejendom matr. nr. 1 u Tofterup by, V. Starup, på vilkår

at den eksisterende garage nedrives, senest samtidig med opførelsen af den nye tilbygning,

at den nye tilbygning får en højde på max 3,7 meter,

at skorstenen fra fyrrummet højest rager 1 meter op over bygningens tagrygning,

at tilbygningens træværk holdes i en afdæmpet, mørk farve,

og

at dens tag ligeledes holdes i en mørk farve.

Om sagens nærmere omstændigheder er oplyst følgende:

Ved et brev af 2. maj 1999 har De ansøgt Helle Kommune om tilladelse til at opføre en tilbygning med carport og fyrrum

til Deres hus på ejendommen matr. nr. 1 u Tofterup, V. Starup. Af det tegningsmateriale, som fulgte med Deres brev til kommunen, fremgår, at en eksisterende garage, som ligger nordvest for Deres stuehus, skal rives ned, og at den projekterede tilbygning skal opføres vinkelret på stuehuset og nordvest for dette. Det fremgår af et rids, som var vedlagt brevet til kommunen, at tilbygningen skal være 9,5 meter lang og 5 meter bred, svarende til et bebygget areal på 47,5 m². Det fremgår af et underbilag til brevet, at tilbygningens facade skal bestå af murværk op til vinduerne, at tilbygningen endvidere skal beklædes med træ og isoleres, samt at taget skal udføres i sort eternit.

Den 22. juli 1999 videresendte Helle Kommune Deres ansøgning til Ribe amt, Plan - og landskabsafdelingen, fordi tilbygningen skal opføres inden for en afstand af 300 meter fra et skovareal, hvorfor amtet skal meddele dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 17 til byggeriets gennemførelse.

Da Deres ejendom imidlertid er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner, har amtet den 17. august 1999 videresendt sagen til fredningsnævnet.

Det fremgår af Overfredningsnævnets kendelse, at tilstanden ved Holme å med tilstødende arealer ikke må ændres - " og således at området udelukkende skal kunne benyttes som hidtil - for at sikre vandløbet og landskabets nuværende karakter af eng-, hede-, krat-, landbrugs- og skovbrugsarealer"

Det fremgår af fredningsbestemmelsernes punkt C, litra 1, at de fredede arealer ikke må yderligere bebygges, og af punkt C, litra 3, som vedrører helårs- og fritidshuse, at ombygning- og tilbygning samt ændret anvendelse af de eksisterende, lovligt opførte helårs- og fritidshuse kun må ske efter forud indhentet godkendelse fra fredningsnævnet, og at sådanne ombygningsarbejder m.v. kan nægtes, hvis det ansøgte strider mod formålet med fredningen.

I forbindelse med sagens behandling har fredningsnævnet an-

modet Danmarks Naturfredningsforening om en udtalelse.

I et brev modtaget den 10. oktober 1999 har Carsten Sohl, der er medlem af Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite i Helle Kommune, meddelt fredningsnævnet, at han under en besigtigelse på Deres ejendom har gennemgået planerne for Deres nye garage og fyrrum. I brevet har Carsten Sohl oplyst, at lokalkomiteen ikke har indsigelser mod byggeriet, da den nye bygning ikke vil kunne ses fra engområdet.

Fredningsnævnet har herefter behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnet lægger på baggrund af det kortmateriale, der var vedlagt amtets fremsendelsesbrev til nævnet, til grund, at tilbygningen med carporten og fyrrummet skal opføres nordvest for og i umiddelbar tilknytning til Deres stuehus, som ligger på et grundstykke nord for Holme å. Fredningsnævnet lægger på baggrund af udtalelsen fra Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite endvidere til grund, at den projekterede tilbygning ikke vil kunne ses fra engområdet. Fredningsnævnet lægger endelig i overensstemmelse med Deres oplysninger til grund, at den eksisterende garagebygning, som ligger længere borte fra Deres stuehus end den projekterede tilbygning, skal fjernes i forbindelse med byggeriets gennemførelse. Under disse omstændigheder er det fredningsnævnets opfattelse, at byggeriet, vurderet i forhold til fredningen, vil medføre en forbedring af tilstanden på Deres ejendom, hvorfor projektets gennemførelse ikke strider mod formålet med fredningen af Holme å og åens omgivelser; fredningsnævnet meddeler Dem derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 dispensation til byggeriets gennemførelse på de vilkår, der er anført i indledningen af dette brev.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, af Olav Thoutrup, Ribe amtskommune, Helle kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Skov - og naturstyrelsen, lokale foreninger og andre, som har væsentlig interesse i afgørelsen.

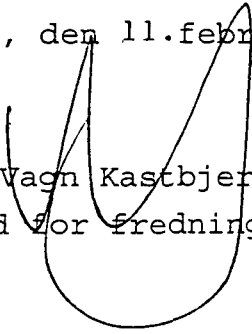
Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til naturklagenævnet.

Byggeriet må derfor ikke sættes i gang, før klagefristen er udløbet.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før klagen er færdigbehandlet og afgørelsen stadfæstet af naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Esbjerg, den 11. februar 2000.

Vagn Kastbjerg,
formand for fredningsnævnet.

Skov- og Naturstyrelsen

8. kontor

Haraldsgade 53

2100 København Ø.

30 MAJ 2000

FREDNINGSNÆVNET

FOR

RIBE AMT

REG. NR. 5841.00

Rolfsgade 94-96,
6700 Esbjerg.

Tlf. 7913 6677.

J.nr. 8/2000.

FDF Agerbæk,
/ Hans Peter Nielsen,
Jernbanegade 34,
6753 Agerbæk.

Dispensation efter lov om naturbeskyttelse § 50 til at opføre en gæstehytte på et fredet areal ved Holme å og beplantning af arealet omkring gæstehytten.

Fredningsnævnet for Ribe amt giver herved FDF Agerbæk dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 fra overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner til at opføre en 2,20 x 4,35 m² stor gæstehytte på ejendommen matr. nr. 1 n Hesselho gårde, V. Starup, og foretage beplantning på ejendommen på vilkår

at gæstehyttens udvendige mål ikke overstiger 2,20 x 4,35 m²,

at tagets hældning ikke overstiger 30 grader,

at gæstehyttens udvendige vægge males i en grøn farve,

at gæstehyttens vinduer, døre og udhæng males hvide,

at gæstehyttens tag lægges af moccifarvede tagplader,

og

at beplantningen omkring gæstehytten foretages som angivet på ridset, vedhæftet dette brev.

Der er forelagt fredningsnævnet følgende oplysninger om sagen:

Fredningsplanudvalget for Ribe amt rejste i 1972 sag om fredning af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner, fordi Holmeådal udgjorde hovedaksen i naturparkområdet omkring Holme å, Hovborg og Vorbasse, som var udpeget i "Generel landskabsplan for Ribe amt".

I forbindelse med rejsningen af fredningssagen blev der indhentet en udtalelse fra naturfredningsrådet og statens naturfrednings- og landskabskonsulent. I denne udtalelse er anført blandt andet:

"Holme å udgør såvel naturhistorisk som landskabeligt et af de vigtigste elementer i det område, hvor der af fredningsplanudvalget for Ribe amt er fremsat forslag om etablering af naturparkområde betegnet "Naturpark Hovborg-Vorbasse". Åen er i parkområdet ureguleret, stærkt slyngende og løber i en smuk, markeret ådal. De omgivende enge er tuede og for det meste ukultiverede - mange steder har de karakter af vældenge....."

Fredningsnævnet tog med visse arealmæssige ændringer fredningspåstanden til følge, hvorved blandt andet ejendommen matr. nr. 1 n Hesselhogårde, V. Starup, blev fredet. Fredningsnævnet har anført i begrundelsen for fredningen af Holme å og omliggende arealer,

"at de fredede arealer er af en sådan landskabelig værdi, at de har en væsentlig betydning for almenheden, ligesom det, set i sammenhæng med planerne for den kommende naturpark i området, er af væsentlig betydning for befolkningens friluftsliv, at der åbnes adgang for almenheden til at færdes i større omfang end tilsikret ved den gældende naturfredningslov".

Afgørelsen blev indbragt for overfredningsnævnet, der med visse ændringer stadfæstede fredningsnævnets kendelse. Overfredningsnævnet fastsatte blandt andet følgende fredningsbestemmelser for de fredede arealer:

"Holme å med tilstødende arealer fredes således, at tilstanden ikke må ændres - og således at området udelukkende skal kunne benyttes som hidtil - for at sikre vandløbet og landskabets nuværende karakter af eng-, he-, krat-, landbrugs- og skovbrugsarealer, samt for at skaffe almenheden adgang til området ad et skitseret stisystem.

.....

A. Bestemmelser vedrørende vandløbene.

.....

B. Bestemmelser vedrørende landskabet.

1. Naturtilstand.

Areaerne skal i princippet bevares i deres nuværende tilstand.....

C. Bestemmelser vedrørende byggeri.

1. Bebyggelse generelt.

De fredede arealer må ikke yderligere bebygges.

.....

3. Helårs- og fritidshuse.

Om-og tilbygning samt ændret anvendelse af de eksisterende, lovligt opførte helårs- og fritidshuse, må kun finde sted efter forud indhentet godkendelse fra fredningsnævnet, hvilket kan nægtes, såfremt det ansøgte er i strid med fredningens formål....."

I et brev af 7. december 1999 ansøgte FDF Agerbæk Helle kommune om tilladelse til at opføre en 10 m² stor gæstehytte i tilknytning til spejderhytten "Holmeåborg", Holmeåvej 2, Grindsted.

Da opførelsen af gæstehytten krævede, at amtet meddelte tilladelse hertil efter planlovens § 35, videresendte Helle kommune ansøgningen til Ribe amt.

I et brev af 21. februar 2000 har Ribe amt orienteret fredningsnævnet om ansøgningen.

I brevet har amtet oplyst blandt andet, at gæstehytten, der er af træ, skal opføres på ejendommen matr. nr. 1 n Hesselhogårde, V. Starup, som er omfattet af overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holmeå med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner.

Det fremgår af amtets brev, at FDF Agerbæk har ønsket at opføre gæstehytten umiddelbart øst for "Holmeåborg", at amtet har besigtiget ejendommen, og at amtet i forbindelse med denne besigtigelse har aftalt en alternativ placering af gæstehytten i beplantningen umiddelbart syd for og i flugt med spejderhyttens østgavl.

Amtet har videre anført i brevet, at

"Hytten har en begrænset størrelse, og den skal indgå i spejdernes almindelige virke. Med den foreslåede alternative placering vil indsigt til hytten fra de omliggende fredede arealer efter amtets vurdering være ubetydelig.

.....

Amtet er sindet at meddele tilladelse/dispensation efter planloven og naturbeskyttelsesloven og kan anbefale, at fredningsnævnet meddeler den nødvendige dispensation fra fredningsbestemmelserne....."

Med amtets brev fulgte et billede af gæstehytten, der er præfabrikeret, og en beskrivelse af hytten. Det fremgår af beskrivelsen, at gæstehyttens facader består af ru brædder, at taget er belagt med B7 mocca farvet tagplader, at vinduer, dør og udhæng er hvidmalet, og at hyttens facader skal grundes med gori 11 (grøn). Husets indvendige loftshøjde er 2,00 meter, og indvendig højde på hyttens sider er 1,20 meter.

Da FDF Agerbæks ejendom er fredet ved overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978, skal fredningsnævnet tage stilling til, hvorvidt der kan meddeles FDF Agerbæk dispensation til at opføre en gæstehytte i forbindelse med spejderhytten "Holmeåborg".

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 28. april 2000, hvor fredningsnævnet foretog besigtigelse.

I besigtigelsen deltog for FDF Agerbæk, Johannes Iversen, Agerbæk, kontorleder Toft Jensen, Ribe amt og medlem af teknisk udvalg i Helle kommune, Kim Bæk Sørensen.

Under besigtigelsen oplyste Johannes Iversen, at FDF Agerbæk fortsat ønsker at opføre en gæstehytte i tilknytning til spejderhytten "Holmeåborg", samt at spejdertroppen er indforstået med, at hytten opføres på den alternativt foreslåede placering syd for "Holmeåborg" og således, at gæstehyttens østfacade flugter spejderhyttens østfacade.

Johannes Iversen oplyste endvidere, at hytten er præfabrikeret med de tekniske specifikationer, der fremgår af det materiale, der er forelagt nævnet.

Under besigtigelsen anmodede Johannes Iversen fredningsnævnet om at meddele FDF Agerbæk dispensation til at opføre hytten på det alternativt foreslåede sted og at foretage beplantning til erstatning for stormfældede træer og buske, idet han oplyste, at FDF Agerbæk vil udarbejde et beplantningsforslag, der vil blive forelagt nævnet til afgørelse.

Samtlige mødte tiltrådte, at fredningsnævnet meddeler FDF Agerbæk den ansøgte dispensation.

FDF Agerbæk har i et brev af 4. maj 2000 nærmere redegjort for forslaget til beplantning omkring gæstehytten. Det fremgår af forslaget, at der skal plantes frugttræer, frugtbuske og sirbuske øst og vest for gæstehytten. Ansøgeren har oplyst i brevet, at man ikke ønsker at genplante skoven ned mod ådalen.

Fredningsnævnets afgørelse:

Det fremgår af sagens bilag, at ejendommen matr. nr. 1 n Hesselhogårde, V. Starup, er beliggende umiddelbart indenfor fredningsgrænsen syd for Holme å, og at ejendommen mod nord og øst afgrænses af to biveje. Under besigtigelsen konstaterede fredningsnævnet, at ejendommen er beplantet med en del fyrretræer, og at der på de ikke fredede arealer syd for ejendommen var åbne, dyrkede marker. I følge den alternative placering, som amtet har foreslået og ansøgeren har tiltrådt, skal gæstehytten opføres mellem fredningsgrænsen og spejderhytten "Holmeåborg". Gæstehytten får derfor ikke betydning for indsigten fra syd mod Holmeådalen. Under disse omstændigheder og i betragtning af gæstehyttens beskudne størrelse, finder fredningsnævnet, uanset at fredningsbestemmelserne fastslår, at tilstanden i Holmeådalen ikke må ændres, og at arealerne ikke må bebygges yderligere, at det ikke strider mod formålet med fredningen af Holme å og åens tilstødende arealer, at fredningsnævnet meddeler FDF Agerbæk dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 til på de i indledningen anførte vilkår at opføre en gæstehytte på det foreslåede sted, og at foretage den beplantning, der er vist på skitsen, som er vedhæftet denne afgørelse.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for naturklagenævnet, Fre-

deriksborggade 15, København K, af FDF Agerbæk, Ribe
amtskommune, Helle kommune, Danmarks naturfredningsforening,
Skov - og naturstyrelsen, lokale foreninger og andre, som har
væsentlig interesse i afgørelsen.

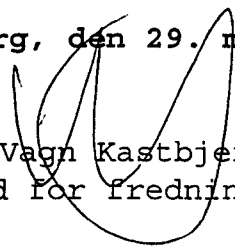
Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen
til naturklagenævnet.

Opførelsen af gæstehytten og beplantningen må derfor ikke
sættes i gang, før klagefristen er udløbet.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke ud-
nyttes, før klagen er færdigbehandlet og afgørelsen stadfæ-
stet af naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet
inden 3 år.

Esbjerg, den 29. maj 2000.

Vagn Kastbjerg,
formand for fredningsnævnet.

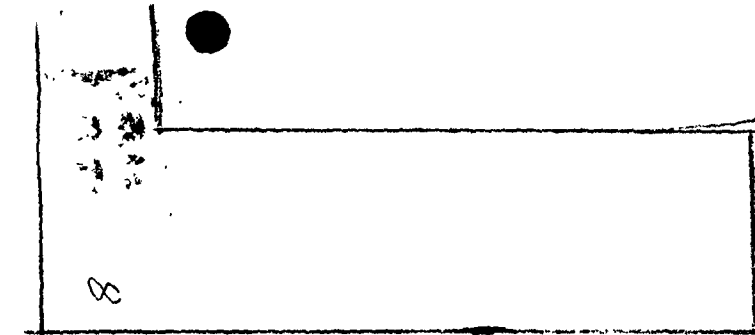
Skov- og Naturstyrelsen

8. kontor

Haraldsgade 53

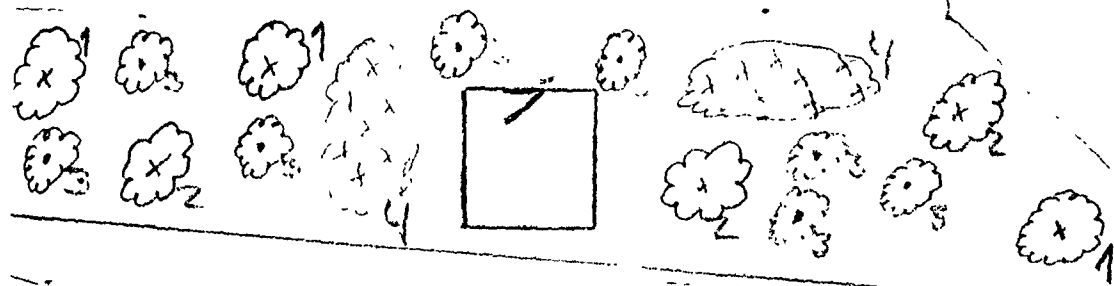
2100 København Ø.

EKS. Skov

575-11

80

1:200 bi lag 1

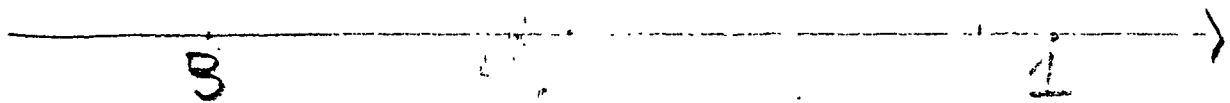
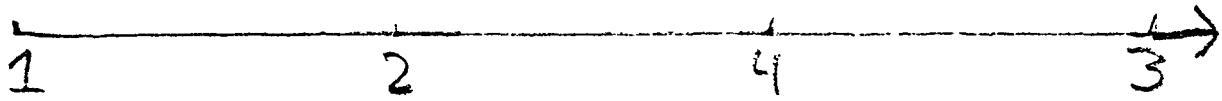
Plante liste

②

x Frugt træer.

• Frugt buske.

Grupper af træer.
med overglander

1. Populus nigra "Italica" Gyronide Popel.
2. Quercus rubra rød eg
3. Quercus Petraea vinter eg
4. Salix dagnoides dug Pil

8 00 5/5-00

SCANNET

Rolfsgade 94 - 96,
6700 Esbjerg.

Tlf. 7913 6677.

Dato: 17. sept. 2001

J.nr. 19/2001

Ansøgning om dispensation til at opføre en tilbygning til et eksisterende sommerhus på ejendommen matr. nr. 5 o Galstho, V. Starup, eller at opføre et nyt sommerhus på ejendommen.

Ribe amt har forelagt fredningsnævnet en ansøgning fra Leif Fabricius, Grundtvigs Allé 93, Esbjerg, om opførelse af en tilbygning til Fabricius' sommerhus på ejendommen matr. nr. 5 o Galstho, V. Starup, beliggende Hovborgvej 112, Tofterup, eller alternativt om opførelse af et nyt sommerhus på ejendommen til erstatning for det eksisterende sommerhus, der er 24 m² stort.

Ejendommen matr. nr. 5 o Galstho, V. Starup, ligger indenfor det område, som er fredet ved overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner. Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at de fredede arealer i princippet skal bevares i deres nuværende tilstand, og at de fredede arealer ikke må bebygges yderligere. Det hedder herefter i fredningsbestemmelsernes punkt C, § 3, som indeholder bestemmelser vedrørende helårs- og fritidshuse, at

"Om- og tilbygninger samt ændret anvendelse af de eksisterende, lovligt opførte helårs- og fritidshuse, må kun finde sted efter forud indhentet godkendelse fra fredningsnævnet, hvilket kan nægtes, såfremt det ansøgte er i strid med fredningens formål....."

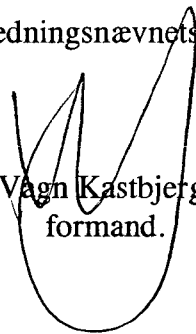
Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, hvorvidt der kan meddeles dispensation fra fredningsbestemmelserne til at opføre tilbygningen eller at opføre et nyt sommerhus til erstatning for det eksisterende sommerhus, der efter det oplyste er opført i 1963.

Jeg vedlægger kopi af det materiale, som er forelagt fredningsnævnet, og skal anmode Dem om en udtalelse, der skal være fredningsnævnet i hænde senest den 10. oktober d.a.

Hvis De ønsker, at fredningsnævnet foretager besigtigelse på stedet, bedes dette meddelt fredningsnævnet omgående.

Såfremt der ikke fremsættes begæring om besigtigelse, vil fredningsnævnet træffe afgørelse i sagen umiddelbart efter fristens udløb.

På fredningsnævnets vegne

Vagn Kastbjerg,
formand.

Dette brev er sendt til:

Ribe amt, Plan- og landskabsafdelingen, Ribe,
Helle kommune,
Skov- og naturstyrelsen,
Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite c/o Dorthe Siggård, Billund,
Friluftsrådet,
Dansk Kano - og kajakforbund,
Dansk Ornitologisk forening,
Landboretligt udvalg.

Fredningsnævnet
Rolfsgade 94
Postboks 60
6701 Esbjerg

Vedrørende fritidshus beliggende inden for Holme Å-fredningen (OFN-kendelse af 15. november 1978).

Via Helle Kommune har amtet modtaget landzoneansøgning vedrørende fritidshus på matr. nr. 5 o Galstho By, Nr. Starup i Helle Kommune.

I sagens anledning er der herfra foretaget en besigtigelse, hvorved det blandt andet er konstateret, at der ganske rigtigt er tale om et ældre fritidshus på ca. 25 m², hvor der synes behov for en indsats, hvis der fortsat skal være en bygning på stedet. Som det fremgår af sagens akter, tales der om flere indsatsmuligheder, henholdsvis:

1. Renovering.
2. Renovering og udvidelse.
3. Nyt byggeri (på ca. 77 m²).

Som det fremgår af fredningsbestemmelserne i pkt. C3 (afsnittet "Helårs- og fritidshuse") vil en udvidelse eller et nybyggeri kræve en § 50-dispensation fra nævnets side; medens en renovering, hvor bygningens ydre fremtræden og størrelse ikke ændres væsentligt, ikke vil kræve nævnets eller amtets godkendelse. Almindelig praksis i denne type sager om byggeri i fredet område har været, at man accepterer nybyggeri i nogenlunde samme størrelse som det eksisterende, men dog med accept til en ca. 10 m² udvidelse til køkken og/eller toilet- og bedefaciliteter.

Et forhold, som i dag forekommer noget mærkværdigt, er i øvrigt, at fritidshuset på ejendommen ikke er specielt omtalt i Fredningsnævnets kendelse fra 9. december 1974 (lb. nr. 54); men fredningssagen er tilsyneladende blevet behandlet uden, at man har haft kendskab til fritidshusets eksistens, hvilket formentlig skyldes, at bygningen ikke var angivet på 4 cm-kortet og ikke har kunnet ses på luftfotoet over området p.g.a. skovbevoksningen på ejendommen. – Bygningen er nu skitse-mæssigt indtegnet på kopier af kortbilagene til OFN-kendelsen fra 1978 og vedlagt her.

J.nr. SN 2001 - 1211/9-0010

18 SEP. 2001

Akt. nr. 2

19.001

13/7-01

Fra amtets side kan vi anbefale, at man optager en forhandling med ejeren ved en fællesbesigtigelse på ejendommen, for nærmere at få præciseret nogle rammer for det videre forløb i sagen. Ved en sådan besigtigelse bør kommunen også være repræsenteret.

Følgende bilag er vedlagt her i kopi:

1. Ansøgning med bilag.
2. Fredningsbestemmelserne.
3. "Fredningskort" med angivelse af fritidshusets placering.
4. Fotos af huset.

Nævnte bilag er kun sendt til nævnet.

Kopi af dette brev er til orientering sendt til:

Ingelise Mølgård Jensen og Leif Fabricius, Grundtvigs Allé 93, 6700 Esbjerg
Helle Kommune, bygningsinspektøren, Toften 2, 6818 Årre

Venlig hilsen

JØRGEN ELLEGAARD
topograf

Bilag: 4 ovennævnte bilag.

INDGÅET
03 MAJ 2001

Esbjerg den 24.4.2001

Ribe Amt
Teknisk Afd.
Sorsigvej
6760 Ribe.

Bilag til Ansøgningsskema, punkt 4. vedr. nybygning eller tilbygning til eksisterende fritidshus mat. nr. 50, Galstho by, V. Starup beliggende Hovborgvej 112, Tofterup, 7200 Grindsted.

Vi har nu siden 1994 været de lykkelige ejere af et fritidshus på ovenstående adresse. Det eksisterende hus er af ældre dato, hvilket det efterhånden bærer præg af. Det er bygget i forbindelse med udstykningen i 1963 og trænger til, hvad man kan kalde en kærlig hånd.

I den forbindelse har vi ønsker om i stedet at opføre et nyt/ evt. som udvidelse af eksisterende.

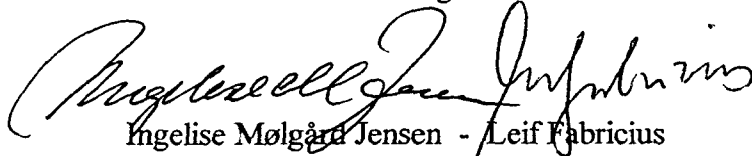
Det er der – udover husets almentilstand – flere gode grunde til.

Dels har stormfaldet i dec. 99 betydet, at vi bruger en del tid på ”skovarbejde”, og derfor godt kunne ønske bedre toilet og badeforhold.

Dels falder det eksisterende byggeri ikke særlig pænt ind i omgivelserne, og det vil vi gerne lave lidt om på, hvorfor vi i det påtænkte nybyggeri har intentioner om at lave noget mere ”skovagtigt”, hvilket vi mener at have taget højde for i udformning og materialevalg.

Vi vedlægger tegninger over evt. fremtidigt hus, så der er lidt at forholde sig til.

Med venlig hilsen

Ingelise Mølgård Jensen - Leif Fabricius
Grundtvigs Alle 93
6700 Esbjerg.
75 13 57 86.

RIBF

Indg.: 25 MAJ 2001

I.nr. 8-70-212-567501

19.01.13/7 el

SCANNET
FREDNINGSNÆVNET
FOR
RIBE AMT

REG. NR. 5841.00

MODTAGET
Skov- og Naturstyrelsen

02 JAN, 2002

Rolfsgade 94 - 96,
6700 Esbjerg.
Tlf. 7913 6677.
J.nr. 20/2001.

Dato: 21. dec. 2001.

Hr. Olav Thoutrup,
Hovborgvej 96,
7200 Grindsted.

Dispensation efter lov om naturbeskyttelse § 50.

Fredningsnævnet for Ribe amt giver Dem herved i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 dispensation fra overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 om fredning af Holme å med omliggende arealer til at opføre en 42 m² stor tilbygning til Deres hus på ejendommen matr. nr. 1 u Tofterup, V. Starup, på vilkår

at tilbygningen opføres i overensstemmelse med det rids, der er vedhæftet dette brev, og Deres beskrivelse af materialevalget til tilbygningen,

at tilbygningens taghøjde svarer til taghøjden på det eksisterende hus,

og

at tilbygningens træværk males i en afdæmpet, mørk farve efter amtets anvisninger.

Om sagens nærmere omstændigheder er oplyst følgende:

Ved et brev af 7. august 2001 har De ansøgt Helle Kommune om tilladelse til at opføre en 42 m² stor tilbygning til Deres hus på ejendommen matr. nr. 1 u Tofterup, V. Starup. Det fremgår af det rids, som fulgte med Deres brev til kommunen, at tilbygningen skal opføres i vinklen mellem det eksisterende beboelseshus og carporten, som er opført nord-vest for beboelsen og i forlængelse heraf, samt at tilbygningen måler 6 x 7 meter. I et

brev af 24. september 2001 har De oplyst supplerende, at tilbygningen skal bruges til beboelse, at den bliver på én etage, at taghøjden svarer til taghøjden på det eksisterende beboelseshus, og at tilbygningens ydervægge skal opføres i røde mursten - på sydsiden indtil en højde af 80 centimeter - medens den øvrige del af sydvæggen skal udføres i træ, som skal males almueblå; det fremgår endelig af brevet, at tilbygningens tag skal lægges af sorte eternitplader, og at vinduernes træværk skal males sort.

Med ansøgningen fulgte et brev af 11. juni 2001 fra Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite. Lokalkomiteen har anført i brevet, at lokalkomiteen har besigtiget Deres hus og har fået forelagt projektet til dets udvidelse. Lokalkomiteen har herefter anført, at lokalkomiteen ikke har nogen forbehold overfor projektet, fordi udvidelsen af huset ikke skal ske ned mod Holme å.

Helle Kommune har videresendt Deres ansøgning om udvidelsen af huset til Ribe amt, Plan - og landskabsafdelingen, fordi amtet som zonemyndighed skal give landzonetilladelse og meddele dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 17 til byggeriets gennemførelse.

Da Deres ejendom imidlertid ligger på arealer, der er omfattet af overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner, har amtet den 31. august 2001 videresendt sagen til fredningsnævnet.

Det fremgår af overfredningsnævnets kendelse, at tilstanden ved Holme å med tilstødende arealer ikke må ændres -

"og således at området udelukkende skal kunne benyttes som hidtil - for at sikre vandløbet og landskabets nuværende karakter af eng-, hede-, krat-, landbrugs- og skovbrugsarealer"

Det fremgår af fredningsbestemmelsernes punkt C, litra 1, at de fredede arealer ikke må yderligere bebygges, og af punkt C, litra 3, som vedrører helårs- og fritidshuse, at ombygning- og tilbygning samt ændret anvendelse af de eksisterende, lovligt opførte helårs- og fritidshuse kun må ske efter forud indhentet godkendelse fra fredningsnævnet, samt at

sådanne ombygningsarbejder m.v. kan nægtes, hvis det ansøgte strider mod formålet med fredningen.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnet lægger på baggrund af det rids, der var vedlagt Deres brev, til grund, at tilbygningen skal opføres vest for og i umiddelbar tilknytning til Deres stuehus, som ligger på et grundstykke nord for Holme å. Fredningsnævnet lægger på baggrund af udtalelsen fra Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite endvidere til grund, at tilbygningen ikke skal opføres på et areal ned mod Holme å, og at tilbygningen ikke vil medføre nogen ændring af landskabets nuværende karakter. Under disse omstændigheder er det fredningsnævnets opfattelse, at udvidelsen af Deres hus ved tilføjelse af en tilbygning på det ansøgte sted ikke strider mod formålet med fredningen af Holme å og åens omgivelser; fredningsnævnet meddeler Dem derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 dispensation til byggeriets gennemførelse, dog at valget af farver til tilbygningens træværk skal ske i samråd med Ribe amt, Plan- og landskabsafdelingen, og i øvrigt på de vilkår, som er anført i indledningen til dette brev.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, af Olav Thoutrup, Ribe amtskommune, Helle kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Skov - og naturstyrelsen, lokale foreninger og andre, som har væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til naturklagenævnet.

Byggeriet må ikke sættes i gang, før klagefristen er udløbet. Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før klagen er færdigbehandlet og afgørelsen stadfæstet af naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Vagn Kastbjerg

Skov- og Naturstyrelsen, 1. kontor, København Ø, .

Tegtebjerg 24/9-2001

Det Erhvervsmarked for Både ark.

Vedr. J. nr.: 20/2001

Felbygningens areal 42 m²

Antal etager 1

Taghøjden bliver den samme som eksisterende beboelse

Anvendelse: beboelse

Matrikler: vej mod syd røde mursten op i 80 cm højde
Sed malet i almindelig.

gavl mod vest røde mursten.

vej mod nord røde mursten (bliver bag vej i
eksisterende rapport.)

tag: sort eternit

vinduer: farve sort

Ole Thorsen
Thorborgvej 16
7200 Grindsted

TELF: 75337413

40457413

7017

ERG

20.001 25/9-2001

13. marts 2002

SCANNET

REG. NR. 5841.00

**FREDNINGSNÆVNET
FOR
RIBE AMT**

Rolfsgade 94 - 96,
6700 Esbjerg.
Tlf. 7913 6677.
J. nr.: 19/2001.

Dato: 13. marts 2002

Hr. Leif Fabricius,
Grundtvigs Allé 93,
6700 Esbjerg.

Dispensation efter lov om naturbeskyttelse § 50.

Ribe amt har forelagt fredningsnævnet en ansøgning fra Dem om udvidelse af Deres fritidshus på ejendommen matr. nr. 5 o Galstho, Nr. Starup, beliggende Hovborgvej 112, Grindsted. Fritidshuset ligger på et areal, som er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner. Da det fremgår af fredningsbestemmelserne, at om- og tilbygninger på lovligt opførte fritidshuse kun må finde sted efter dispensation fra fredningsnævnet, skal nævnet give tilladelse til projektets gennemførelse.

Fredningsnævnet har besigtiget Deres fritidshus den 11. januar 2002 og har, efter at De ved brev af 20. januar 2001 har forelagt fredningsnævnet endelige tegninger til projektet, besluttet at meddele Dem dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 til på de vilkår, der fremgår under afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse", at udvide Deres fritidshus med ialt 54 m², således at huset efter udvidelsen får et samlet areal på ialt 77 m² inclusive overdækkede terrasser og brændeskjul.

Der er forelagt fredningsnævnet følgende oplysninger om sagen:

Fredningsplanudvalget for Ribe amt rejste i 1972 sag om fredning af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner, fordi Holmeådal udgjorde hovedaksen i naturparkområdet omkring Holme å, Hovborg og Vorbasse, som var udpeget i "Generel land-

skabsplan for Ribe amt".

I forbindelse med rejsningen af fredningssagen blev der indhentet en udtalelse fra naturfredningsrådet og statens naturfrednings- og landskabskonsulent. I denne udtalelse er anført blandt andet:

"Holme å udgør såvel naturhistorisk som landskabeligt et af de vigtigste elementer i det område, hvor der af fredningsplanudvalget for Ribe amt er fremsat forslag om etablering af naturparkområde betegnet "Naturpark Hovborg-Vorbasse". Åen er i parkområdet ureguleret, stærkt slyngende og løber i en smuk, markeret ådal. De omgivende enge er tuede og for det meste ukultiverede - mange steder har de karakter af vældenge....."

Fredningsnævnet tog med visse arealmæssige ændringer fredningspåstanden til følge, hvorved blandt andet ejendommen matr. nr. 5 o Galstho, N. Starup, blev fredet. Fredningsnævnet har anført i begrundelsen for fredningen af Holme å og omliggende arealer,

"at de fredede arealer er af en sådan landskabelig værdi, at de har en væsentlig betydning for almenheden, ligesom det, set i sammenhæng med planerne for den kommende naturpark i området, er af væsentlig betydning for befolkningens friluftsliv, at der åbnes adgang for almenheden til at færdes i større omfang end tilsikret ved den gældende naturfredningslov".

Afgørelsen blev indbragt for overfredningsnævnet, som med visse ændringer stadfæstede fredningsnævnets kendelse. Overfredningsnævnet fastsatte blandt andet følgende fredningsbestemmelser for de fredede arealer:

"Holme å med tilstødende arealer fredes således, at tilstanden ikke må ændres - og således at området udelukkende skal kunne benyttes som hidtil - for at sikre vandløbet og landskabets nuværende karakter af eng-, hede-, krat-, landbrugs- og skovbrugsarealer, samt for at skaffe almenheden adgang til området ad et skitseret stisystem.

.....

A. Bestemmelser vedrørende vandløbene.

.....

B. Bestemmelser vedrørende landskabet.

1. Naturtilstand.

Arealerne skal i princippet bevares i deres nuværende tilstand.....

C. Bestemmelser vedrørende byggeri.

1. Bebyggelse generelt.

De fredede arealer må ikke yderligere bebygges.

.....

3. Helårs- og fritidshuse.

Om- og tilbygning samt ændret anvendelse af de eksisterende, lovligt opførte helårs- og fritidshuse, må kun finde sted efter forud indhentet godkendelse fra fredningsnævnet, hvilket kan nægtes, såfremt det ansøgte er i strid med fredningens formål....."

Den 24. april 2001 sendte Leif Fabricius en ansøgning om zonetilladelse til Ribe amt til at udvide sit fritidshus på ejendommen matr. nr. 5 0 Galstho, N. Starup. Leif Fabricius har blandt andet anført i brevet, at

"Det eksisterende hus er af ældre dato, hvilket det efterhånden bærer præg af. Det er bygget i forbindelse med udstykningen i 1963 og trænger til, hvad man kalder en kærlig hånd.

I den forbindelse har vi ønsker om i stedet at opføre et nyt/evt. som udvidelse af

eksisterende.

Det er der - udover husets almentilstand - flere gode grunde til.

Dels har stormfaldet i dec. 99 betydet, at vi bruger en del tid på "skovarbejde", og derfor godt kunne ønske os bedre toilet og badeforhold.

Dels falder det eksisterende byggeri ikke særlig pænt ind i omgivelserne, og det vil vi gerne lave lidt om på, hvorfor vi i det påtænkte nybyggeri har intentioner om at lave noget mere "skovagtigt", hvilket vi mener at have taget højde for i udformning af materialevalg....."

Det fremgår af Leif Fabricius' ansøgning om zonetilladelse, at hans eksisterende fritidshus, der er 24 m2 stort, ligger på et grundstykke på 35.070 m2. Det fremgår endvidere af ansøgningen, at Leif Fabricius ønsker enten at opføre et nyt fritidshus eller at udvide fritidshuset til cirka 77 m2. Det fremgår endelig af ansøgningen, at Helle kommune har anbefalet, at amtet meddeler Leif Fabricius zonetilladelse til byggeriets gennemførelse. Ansøgningen var vedlagt udkast til tegninger til udvidelse af huset.

Ved sagens forelæggelse for fredningsnævnet har amtet blandt andet udtalt i brevet af 13. juli 2001:

"....."

I sagens anledning er der herfra foretaget besigtigelse, hvorved det blandt andet er konstateret, at der ganske rigtigt er tale om et ældre fritidshus på ca. 25 m2, hvor der synes behov for en indsats, hvis der fortsat skal være en bygning på stedet. Som det fremgår af sagens akter, tales der om flere indsatsmuligheder, henholdsvis:

1. Renovering.
2. Renovering og udvidelse.
3. Nyt byggeri (på ca. 77 m2)

Som det fremgår af fredningsbestemmelserne i pkt. C3 (afsnittet "Helårs- og fri-

tidshuse") vil en udvidelse eller et nybyggeri kræve en § 50 dispensation fra nævnets side; medens en renovering, hvor bygningens ydre fremtræden og størrelse ikke ændres væsentligt, ikke vil kræve nævnets eller amtets godkendelse. Almindelig praksis i denne type sager om byggeri i fredet område har været, at man accepterer nybyggeri i nogenlunde samme størrelse som det eksisterende, men dog med accept til en ca. 10 m² udvidelse til køkken og/eller toilet- og bade faciliteter.

Et forhold, som i dag forekommer noget mærkværdigt, er i øvrigt, at fritidshuset på ejendommen ikke er specielt omtalt i Fredningsnævnets kendelse af 9. december 1974 (lb. nr. 54); men fredningssagen er tilsyneladende blevet behandlet uden, at man har haft kendskab til fritidshusets eksistens, hvilket formentlig skyldes, at bygningen ikke har været angivet på 4 cm-kortet og ikke har kunnet ses på luftfotoet over området p.g.a. skovbevoksningen på ejendommen.....

Fra amtets side kan vi anbefale, at man foretager en forhandling med ejeren ved en fællesbesigtigelse på ejendommen, for nærmere at få præciseret nogle rammer for det videre forløb i sagen. Ved en sådan besigtigelse bør kommunen også være repræsenteret....."

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet indhentede efter sagens modtagelse udtalelser fra offentlige myndigheder, organisationer og foreninger med retlig interesse i sagen.

Landboretligt udvalg har i et brev af 28. september 2001 til fredningsnævnet oplyst, at udvalget ikke har bemærkninger til Leif Fabricius' ansøgning, fordi udvalget vurderer, at der "ikke er landbrugsmæssige interesser."

I et brev af 3. oktober 2001 har amtet i tilslutning til sin oprindelige udtalelse anført supplerende

" - at det nuværende sommerhus, eller et nyt hus, max. andrager 35 m². Sommerhuset har en grundplan på ca. 25 m² incl. en overdækket terrasse på ca. 6 m². Det er almindelig praksis i sådanne sager, at acceptere en udvidelse på ca. 10 m² til

køkken, toilet eller baderum,

- at et evt. nyt sommerhus fremstår i træ (bjælkehus eller træbeklædning),
- at taget på et evt. nyt sommerhus får en max. hældning på 20° og udføres i tagpap, tørv eller lign., og
- at højden på et evt. nyt sommerhus max. udgør ca. 3,5 m.

Amtet kan ikke umiddelbart give landzonetilladelse til det ansøgte projekt på ialt 77 m². Såfremt fredningsnævnet er enige i amtets anbefalinger, bør det tilkendegives overfor ansøger, at der kan forventes tilladelse til et nyt hus eller en tilbygning på baggrund af et nyt projektforslag....."

I et brev af 9. oktober 2001 har Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite efter at have besigtiget Leif Fabricius' fritidshus anført blandt andet:

" Her kunne man konstatere at der var et primitivt fritidshus som trænger til en kærlig hånd, på 24 m², godt gemt i skoven, med enkelte farver som ikke passede ind i området.

Vi mener at det skal tinglyses på ejendommen, så der i fremtiden ikke kan ske flere udvidelser, når fritidshuset er blevet gjort tidssvarende med toilet og badeforhold. Endvidere skal det tinglyses at huset ikke må bruges til udlejning eller senere til helårsbeboelse. Det er bør kun være dem som ejer huset som må overnatte i huset i den naturskønne ådal med skov.

Vi vil ikke afgøre om man bare skal udvide/renovere huset eller bygge nyt, det må myndighederne afgøre, dog mener lokalkomiteen at hvis der bliver bygget nyt hus på ca. 77 m², at så er det en meget stor udvidelse i skoven, og imod lovens hensigter.

Lokalkomiteen er vidende om at der findes 3-4 andre hytter som ligger indenfor Holme å fredningen. Derfor er det også vigtigt at man har samme holdning til udvidelser i det fredede område ved Holme å, så man ikke gør forskel.

Med tegningerne kan man se at ejerne ønsker evt. at det nye byggeri skal falde godt ind i skoven, med græstørv på taget og i afdæmpede farver. Vi ønsker også at huset skal være i harmoni med naturen og at det forsat skal være et hus uden meget moderne indretning, kun at det er tidssvarende til et fritidshus med de nødvendige forbedringer til toilet og badeforhold"

På baggrund af telefonsamtaler den 9. november 2001 mellem fredningsnævnets sekretariat og henholdsvis Leif Fabricius og Carsten Sohl, der begge gav udtryk for, at de var interesseret i, at fredningsnævnet foretog besigtigelse, inden der blev truffet afgørelse i sagen, berammede fredningsnævnet herefter møde på Leif Fabricius' ejendom fredag den 11. januar 2002. I besigtigelsen deltog Leif Fabricius, arkitekt Christian Nissen, Esbjerg, for Ribe amt, Plan - og Landskabsafdelingen, Ribe, topograf Jørgen Ellegaard og skov- og landskabsingeniør Carsten Pedersen, begge Ribe, for Helle kommune, bygningsinspektør Vagn Ehmsen, Årre, og for Danmarks Naturfredningsforening, lokalkomiteformand Carsten Sohl, samt lokalkomite-medlemmerne Margit Hansen og Annelise Andersen, alle Agerbæk.

Under mødet redegjorde Leif Fabricius på grundlag af de fremlagte tegninger for sine ideer til ombygningen af fritidshuset og anmodede fredningsnævnet om dispensation til at udvide huset med cirka 53 m² fra de nuværende cirka 24 m² til cirka 77 m². Han oplyste, at han ikke har taget endelig stilling til udvidelsens omfang og karakter. Såfremt han vælger at udvide det eksisterende hus, skal det ske ved, at der støbes en sokkel i 2 meters afstand rundt om det eksisterende hus' sydvæg, østvær og nordvær, hvorefter der rejses træværge på soklen. Rummene "i kappen" omkring det eksisterende hus skal indrettes til sovevær, kammer, køkken og bad. Husets sydvestre og nordvestre hjørner, der overdækkes, skal anvendes til henholdsvis terrasse og brændskjul. Husets yderværge skal males i en mørk farve - for eksempel grøn eller sort, som vil harmonere med huset omgivelser. Projektets gennemførelse kræver, at en del af træerne omkring huset fældes. Han vil i den forbindelse rette henvendelse til skovdistriktet for at få råd og vejledning om, hvilke træer der bør fældes, og om hvorledes arbejdet gribes forstæmmigt bedst an.

Christian Nissen oplyste, at han har hjulpet Leif Fabricius med projekteringen af udvidelsen af fritidshuset, og at de tegninger, som er sendt til fredningsnævnet, ikke er de endelige tegn-

ger. De endelige tegninger vil blive udarbejdet i den nærmeste fremtid. Christian Nissen redegjorde for sine overvejelser vedrørende projektet. Han oplyste, at han forstiller sig, at de nye ydervægge ved husets to langsider gøres så lave som overhovedet muligt; det vil sige, at væggenes højde ikke må overstige 1,60 meter. Ifølge de oprindelige tegninger skal huset efter ombygningen og udvidelsen have et tag af græstørv. Det vil formentligt være bedre at lægge et paptag med lister på huset. Det er hans opfattelse, at huset skal males sort, samt at vinduer, døre og vindskeder skal males vognportgrønne, fordi disse farver vil passe bedst til husets omgivelser.

De øvrige mødte havde lejlighed til at udtale sig og oplyste, at de ikke har indvendinger mod, at Leif Fabricius udvider sit fritidshus.

Topograf Jørgen Ellegaard anførte, at det er sædvanlig praksis i sager om udvidelser af utidsvarende fritidshuse, at der meddeles tilladelse til, at disse huse kan udvides med 10 m², så der kan etableres moderne køkken - og bedefaciliteter i husene. Amtet har tidligere tillige accepteret, at faldefærdige fritidshuse erstattes af nye huse. Det er ikke afgørende for amtet, om fredningsnævnet meddeler tilladelse til at erstatte det eksisterende hus med et nyt hus eller at udvide huset med 10 m²; det er derimod af betydning for amtets indstilling, at projektet resulterer i et slutresultat, der passer til stedets omgivelser.

Danmarks Naturfredningsforenings repræsentanter tilføjede, at foreningen vil lade fredningsnævnet afgøre, hvorvidt der kan meddeles Leif Fabricius dispensation til at udvide fritidshuset med ca. 50 m². Det er derimod af afgørende betydning for naturfredningsforeningen, at der nu fastlægges nogle overordnede retningslinjer for ombygning og udvidelse af de fritidshuse, der ligger på de fredede arealer langs Holme å. Hvis fredningsnævnet beslutter at meddele Leif Fabricius den ansøgte dispensation, bør dispensationen være betinget af, at der tinglyses en deklaration på huset om, at det aldrig må anvendes til helårsbeboelse, at det ikke må udlejes, og at det efter ombygningen ikke må uvides yderligere.

Leif Fabricius bemærkede heroverfor, at han sagtens kan leve med de betingelser, som naturfredningsforeningen foreslår stillet som vilkår for den ansøgte dispensation.

Leif Fabricius og Christian Nissen oplyste, at såfremt fritidshuset udvides i overensstemmelse med de tegninger, som foreligger, vil det samlede bebyggede areal komme til at andrage cirka 90 m².

Vagn Ehmsen oplyste, at Helle kommune har behandlet Leif Fabricius' ansøgning. Kommunen har ikke nogen indvendinger mod ansøgningen, blot huset bliver pænt og harmonerer med omgivelserne.

Efter besigtigelsen anmodede fredningsnævnets formand Leif Fabricius om snarest at sende fredningsnævnet endelige tegninger til ombygningen og udvidelsen af fritidshuset, hvorefter fredningsnævnet vil træffe afgørelse.

Leif Fabricius har herefter ved et brev af 20. januar 2002 forelagt fredningsnævnet et endelig projekt med materialebeskrivelse. Det fremgår af projektet og materialebeskrivelsen, at fritidshuset skal opføres på et randfundament med 10 centimeter legablokke øverst, at dets udvendige mål bliver 9,90 x 9,60 meter, at husets højde bliver 3,78 m, og at taget udføres som tagpaptag med lister i gråsorte farver og med en hældning på 20 grader. Det fremgår endvidere af projektet, at husets udvendige beklædning udføres i 21 x 125 mm profilerede trykimpregnerede brædder, der males gråsorte, og at vinduer, døre, vindskeder, sternbrædder og spærrender males vogngrønne.

Denne afgørelse er vedhæftet en kopi af tegningerne til huset.

Fredningsnævnets afgørelse:

Det fremgår af sagens bilag, at ejendommen matr. nr. 5 0 Galstho, Nr. Starup, er beliggende umiddelbart indenfor fredningsgrænsen syd for Holme å, og at ejendommen mod nord afgrænses af en asfalteret skovvej. Under besigtigelsen konstaterede fredningsnævnet, at ejendommen er beplantet med fyrretræer og egetræer, og at der på de ikke-fredede arealer syd for ejendommen er åbne, dyrkede marker. Fritidshusets/sommerhusets placering har derfor ikke betydning for indsigten fra syd mod Holmeådalene og berører ikke i øvrigt de centrale dele af ådalen. Ved vurderingen af, om der bør tillades en udvidelse af huset, der blandt andet også er

begrundet i et ønske om tidssvarende køkken- og toiletforhold, lægger fredningsnævnet vægt på, at udvidelsen af huset ikke vil ændre områdets karakter på grund af husets beliggenhed i et skovområde. Under disse omstændigheder, og da det er i overensstemmelse med naturklagenævnets praksis, at der meddeles dispensation til indretning af moderne køkken- og bade faciliteter i utidssvarende fritidshuse, finder fredningsnævnet, uanset at fredningsbestemmelserne fastslår, at tilstanden i Holmeådalene ikke må ændres, og at arealerne ikke må bebygges yderligere, at det ikke strider mod formålet med fredningen af Holme å og åens tilstødende arealer, at fredningsnævnet meddeler Leif Fabricius dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 til at udvide sit fritidshus med ialt 54 m² til ialt 77 m² inklusive overdækkede terrasser og brændskjul på vilkår,

at der til udvidelsen af huset anvendes de materialer og de konstruktionsprincipper, der fremgår af den materialebeskrivelse, der er vedhæftet denne afgørelse,

at husets ydervægge males gråsorte, at vinduer, døre, vindskeder, sternbrædder og spærender males i en vogngrøn farve, og at taget udføres som tagpaptag med lister,

at huset ikke må anvendes til udlejning, og

at husets status aldrig må ændres fra fritidshus/ sommerhus til helårsbolig.

Ribe amt drager omsorg for, at der med fredningsnævnet som påtaleberettiget tinglyses en deklaration på Leif Fabricius ejendom om, at fritidshuset/sommerhuset ikke må anvendes til udlejning eller til helårsbolig.

Klagevejledning:

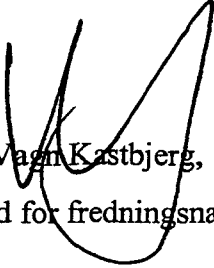
Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, København K, af Leif Fabricius, Ribe amtskommune, Helle kommune, Danmarks naturfredningsforening, Skov - og naturstyrelsen, lokale foreninger og andre, som har væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til naturklagenævnet.

Byggeriet må derfor ikke sættes i gang, før klagefristen er udløbet.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før klagen er færdigbehandlet og afgørelsen stadfæstet af naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Vagn Kastbjerg,
formand for fredningsnævnet.

Skov- og Naturstyrelsen

1. kontor

2100 København Ø.

Fredningsnævnet
for
Ribe amt

Ribe amt har i et brev af 18. marts 2005 til fredningsnævnet oplyst, at 2 gangbroer over Holme Å, der indgår i naturstien langs åen, skal udskiftes, fordi de er præget af råd. De eksisterende broer er opført på arealer, der er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holme Å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner. De nye broer skal føre over åen de samme steder som de eksisterende. Projektet kan ikke gennemføres, medmindre fredningsnævnet meddeler dispensation hertil i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Fredningsnævnets formand har behandlet sagen i medfør af forretningsordens § 9, stk. 2, og har besluttet at imødekomme amtets ansøgning.

Sagens baggrund:

Holme Å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner blev fredet ved Overfredningsnævnets kendelse, afsagt den 15. november 1978.

I en udtalelse, der blev afgivet under sagens behandling af naturfredningsrådet og statens naturfrednings- og landskabskonsulent, hedder det blandt andet:

"Holme å udgør såvel naturhistorisk som landskabeligt et af de vigtigste elementer i det område, hvor der af fredningsplanudvalget for Ribe amt er fremsat forslag om etablering af naturparkområde betegnet "Naturpark Hovborg-Vorbasse". Åen er i parkområdet ureguleret, stærkt slyngende og løber i en smuk, markeret ådal. De omgivende enge er tuede og for det meste ukultiverede - mange steder har de karakter af vældenge....."

Fredningsnævnet tog med visse arealmæssige ændringer fredningspåstanden til følge og anførte i afgørelsen:

"at de fredede arealer er af en sådan landskabelig værdi, at de har en væsentlig betydning for almenheden, ligesom det, set i sammenhæng med planerne for den kommende naturpark i området, er af væsentlig betydning for befolkningens friluftsliv, at der åbnes adgang for almenheden til at færdes i større omfang end tilsikret ved den gældende naturfredningslov".

Afgørelsen blev indbragt for Overfredningsnævnet, som med visse ændrin-

2001-1211/9 - 0010

ger stadfæstede fredningsnævnets kendelse med følgende begrundelse:

"Holme å med tilstødende arealer fredes således, at tilstanden ikke må ændres - og således at området udelukkende skal kunne benyttes som hidtil - for at sikre vandløbet og landskabets nuværende karakter af eng-, hede-, krat-, landbrugs- og skovbrugsarealer, samt for at skaffe almenheden adgang til området ad et skitseret stisystem....."

Overfredningsnævnet fastsatte blandt andet følgende fredningsbestemmelser for de fredede arealer:

"

B. Bestemmelser vedrørende landskabet.

1. Naturtilstand.

Arealerne skal i princippet bevares i deres nuværende tilstand

D. Almenhedens adgang m.v.

Der tillægges almenheden adgang til færdsel til fods ad afmærkede stier.....

Fredningsplanudvalget sørger for anlæg og vedligeholdelse af stier, parkeringspladser og afmærkning. Grundejerne kan efter eget ønske inddrages i det praktiske arbejde hermed"

På det kort, der er henvist til i kendelsen, er stisystemet markeret.

Det fremgår af bilagsmaterialet til kendelsen, at der skulle bygges en spang over åen på ejendommen matr. nr. 5 a Hovborg by, Lindknud, og en spang over åen mellem ejendommene matr. nr. 5 c smst. og matr. nr. 1 a Galstho.

Det er oplyst, at der i årene efter Overfredningsnævnet havde truffet sin afgørelse, blev anlagt et stisystem og opført to spange over åen på de ejendomme, der er anført ovenfor.

I et brev af 18. marts 2005 til fredningsnævnet har amtet blandt andet oplyst, at de nuværende gangbroer er præget af råd. Det er derfor amtets vurdering, at de skal udskiftes. Amtet har videre anført, at de nye gangbroer skal bygges i læk eventuelt med trykimprægnerede gangbrædder og udformes som de eksisterende. På grund af et bredere åløb end tidligere skal broerne være ca. 2 m længere og ca. 30 cm højere. Amtet har endelig anført, at der efter amtets vurdering er tale om en nødvendig forbedring af en del af stiforløbet,

men ikke en decideret ændring heraf.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Ved Overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 blev der gennemført en tilstandsfredning af Holme å med omliggende arealer.

Det fremgår af fredningsbestemmelserne under punkt D "Almenhedens adgang m.v.", at der skal tillægges almenheden adgang til færdsel til fods ad afmærkede stier, som skal anlægges i det område, som er omfattet af afgørelsen. Der var i det materiale, som Overfredningsnævnet tog stilling til, markeret overgange over åen. Som følge heraf blev der i årene efter afsigelsen af kendelsen til opfyldelse af formålet med fredningen etableret et stisystem og bygget blandt andet de to broer, denne sag drejer sig om.

Amtet har nu ansøgt fredningsnævnet om dispensation til at udskifte broerne, der er angrebet af råd, med nye broer, som skal være 2 meter længere end de eksisterende broer og ca. 30 centimeter højere, fordi åløbet er blevet breddere.

Udskiftning af broerne med nye broer med tilsvarende mål som de eksisterende broer kræver ikke, at fredningsnævnet meddeler dispensation til projektets gennemførelse. Da de nye broer imidlertid bliver både længere og højere end de eksisterende broer, kan projektet ikke gennemføres uden fredningsnævnets dispensation.

I betragtning af, at det blandt andet var formålet med fredningen af Holme Å med omliggende arealer at tillægge almenheden adgang til de fredede arealer, og at der derfor skulle etableres de nødvendige stisystemer med tilhørende overgange over åen, finder fredningsnævnet ikke, at det vil stride mod formålet med fredningen at meddele amtet dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til at udskifte de to broer med nye, længere og højere broer på vilkår, at broerne dimensioneres som vist på den tegning, der er vedhæftet denne afgørelse.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, af Skov- og Naturstyrelsen, Ribe amtskommune, Holsted kommune, Helle kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Dansk Kano- og Kajakforbund, lokale foreninger og andre, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

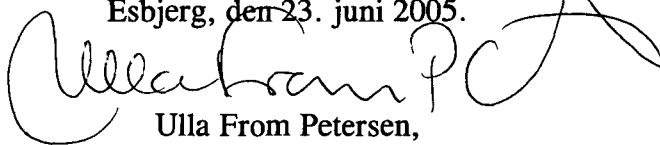
Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at der

indbetales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Fredningsnævnet for Ribe amt,
Esbjerg, den 23. juni 2005.

Ulla From Petersen,
formand.

Denne afgørelse er sendt til:

Skov - og Naturstyrelsen, København.

Ribe amtskommune, Ribe.

Holsted kommune, Holsted.

Helle kommune, Årre.

Danmarks Naturfredningsforening, København.

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite, Holsted.

Friluftsrådet, Esbjerg.

Dansk Kano - og Kajakforbund, København.

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 05841.00

Dispensationer i perioden: 11-06-2007 - 04-09-2007

Modtaget i
Skov og Naturstyrelsen
13 JUNI 2007

SCANNET

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL**Domhusgade 24, 6000 Kolding****76 31 96 38, mail: biran@domstol.dk**

Godkendelse af maskinhus på ejendommen matr. nr. 1 a Galstho, V. Starup.
(Fredningsnævnets j. nr. 14/2007)

Fredningsnævnet for Syddjylland, Nordlig del, har fra Varde kommune, afdelingen for Natur, Plan, Byg og Beredskab, modtaget en ansøgning fra Jan Rasmussen, Galsthovej 37, 7200 Grindsted, om tilladelse til at opføre et maskinhus på ejendommen matr. nr. 1 a Galstho, V. Starup. Det areal, hvorpå maskinhuset skal opføres, er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner. Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at fredningen ikke er til hinder for, at der til brug for allerede bestående land - og skovbrug opføres nybygninger på betingelse af, at byggeriet ikke påbegyndes, forinden planerne for byggeriet og dets placering er godkendt af fredningsnævnet.

Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, om tegningerne til maskinhuset og dets placering kan godkendes.

Fredningsnævnet har besluttet, at godkende planerne for byggeriet på de vilkår, der anført nedenfor i afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund:

Fredningsplanudvalget for Ribe amt rejste i 1972 sag om fredning af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner, fordi Holmeådal udgjorde hovedaksen i naturparkområdet omkring Holme å, Hovborg og Vorbasse, som var udpeget i "Generel landskabsplan for Ribe amt".

I forbindelse med rejsningen af fredningssagen blev der indhentet en udtalelse fra Naturfredningsrådet og statens naturfrednings- og landskabskonsulent. I denne udtalelse er anført blandt andet:

"Holme å udgør såvel naturhistorisk som landskabeligt et af de vigtigste elementer i det område, hvor der af fredningsplanudvalget for Ribe amt er fremsat forslag om etablering af naturparkområde betegnet "Naturpark Hovborg-Vorbasse". Åen er i parkområdet ureguleret, stærkt slyngende og løber i en smuk, markeret ådal. De omgivende enge er tuede og for det meste ukultiverede - mange steder har de karakter af vældenge....."

SNS-121-2333

Fredningsnævnet tog med visse arealmæssige ændringer fredningspåstanden til følge, hvorved blandt andet ejendommen matr. nr. 1 a Galstho, V. Starup, blev fredet. Fredningsnævnet har anført i begrundelsen for fredningen af Holme å og omliggende arealer,

"at de fredede arealer er af en sådan landskabelig værdi, at de har en væsentlig betydning for almenheden, ligesom det, set i sammenhæng med planerne for den kommende naturpark i området, er af væsentlig betydning for befolkningens friluftsliv, at der åbnes adgang for almenheden til at færdes i større omfang end tilsikret ved den gældende naturfredningslov".

Afgørelsen blev indbragt for Overfredningsnævnet, som med visse ændringer stadfæstede fredningsnævnets kendelse. Overfredningsnævnet fastsatte blandt andet følgende fredningsbestemmelser for de fredede arealer:

"Holme å med tilstødende arealer fredes således, at tilstanden ikke må ændres - og således at området udelukkende skal kunne benyttes som hidtil - for at sikre vandløbet og landskabets nuværende karakter af eng-, hede-, krat-, landbrugs- og skovbrugsarealer, samt for at skaffe almenheden adgang til området ad et skitseret stisystem.

.....

A. Bestemmelser vedrørende vandløbene.

.....

B. Bestemmelser vedrørende landskabet.

1. Naturtilstand.

Arealerne skal i princippet bevares i deres nuværende tilstand

C. Bestemmelser vedrørende byggeri.

1. Bebyggelse generelt.

De fredede arealer må ikke yderligere bebygges.

.....

2. Bygninger til land - og skovbrug samt fiskeri.

Fredningen er ikke til hinder for, at der til brug for allerede bestående land - og skovbrug samt fiskerivirksomheder opføres nybygninger i tilknytning til eksisterende bygninger eller foretages om - eller tilbygninger på disse på betingelse af, at byggeriet ikke påbegyndes, forinden planer (situationsplan og facadetegning med angivelse af materiale og farvevalg) for byggeriet er godkendt af fredningsnævnet.

Tilladelse til et sådant nybyggeri samt om - og tilbygning kan nægtes:

a) såfremt det eksisterende helhedsindtryk herved ændres i væsentligt omfang og i uheldig retning, og der samtidig - uden at dette medfører væsentlig forøgede omkostninger - kan påpeges anden

mulighed for placering og/eller ydre udformning, der funktionelt kan modsvare det af lodsejeren ønskede, eller

b) såfremt det ønskede ikke tjener reelle erhvervsøkonomiske formål.

3. Helårs- og fritidshuse.

Om- og tilbygning samt ændret anvendelse af de eksisterende, lovligt opførte helårs- og fritidshuse, må kun finde sted efter forud indhentet godkendelse fra fredningsnævnet, hvilket kan nægtes, såfremt det ansøgte er i strid med fredningens formål

Landbrugsejendomme, som overgår til anden anvendelse, samt landbrugsejendommens beboelse henhører under denne bestemmelse"

I en ansøgning, der er dateret den 12. februar 2007, men modtaget af Varde kommune den 14. marts 2007, har Jan Rasmussen ansøgt Varde kommune, afdelingen for Natur, Plan, Byg og Beredskab, om tilladelse til at opføre et maskinhus på ejendommen matr. nr. 1 a Galstho, V. Starup. Det fremgår af ansøgningen med underbilag, at projektet vedrører et landbrugsbyggeri, og at maskinhuset skal opføres vest for de eksisterende bygninger på ejendommen.

Ansøgningen var vedlagt tegninger, udarbejdet af Ingeniørfirmaet GL Byg, Tarm. Det fremgår af tegningerne, at maskinhusets ydre mål er (længde x bredde (dybde)) 14,35 m x 6,40 m, at det skal opføres på punktfundamenter, der måler 40 x 40 x 80 cm, med istøbte stolpebeslag, at maskinhuset består af 4 sektioner, der hver måler (længde x bredde (dybde)) 3,50 m x 5,80 m, at 3 sektioner er med åben front, at den 4. sektion er et lukket redskabsrum med port, at redskabsrummets vægge beklædes med brædder, der måler 20 x 125 mm, som monteres som "1 på 2", at maskinhusets tag udføres i Color-steel 19 stålplader, at tagrenderne udføres i stål, at maskinhusets højde bliver fra overkant punktfundament til underkant tag 3,30 meter med en skrånende tagflade mod bagvæg.

I et brev af 12. marts 2007 til Varde kommune har Jan Rasmussen supplerende oplyst, at maskinhusets gavle og langsiden modsat den åbne front, skal beklædes med lærkebrædder, der måler 20 x 125 mm.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 11. maj 2007, hvor der tillige foretoges besigtigelse. I mødet deltog Jan Rasmussen og Jørgen Clausen, Miljøcenter Ribe.

Der er anført følgende om besigtigelsen i fredningsnævnets forhandlingsprotokol:

"

Fredningsnævnets formand oplyste endvidere, at Jan Rasmussen har ansøgt om dispensation til at opføre et maskinhus på ejendommen matr. nr. 1 a Galstho, V. Starup. Det areal, hvorpå maskinhuset skal opføres, er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner. Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at fredningsnævnet skal godkende planerne til maskinhuset, inden byggeriet påbegyndes.

Jan Rasmussen oplyste, at ejendommen matr. nr. 1 a Galstho, V. Starup, er en af de skovejendomme langs Holme å, der ejes af Holger Pedersens Fond, København. Han fører tilsyn med fondens skovejendomme og bor selv på ejendommen matr. nr. 1 a, der er en land - og skovbrugsejendom bestående af en beboelsesbygning og en staldbygning. Der er ikke på ejendommen mulighed for at opbevare maskiner "under tag". Han har drøftet spørgsmålet om opførelse af et maskinhus på ejendommen med fondens bestyrelse. Bestyrelsen har indvilget i, at der opføres et maskinhus vest for bygningerne på ejendommen. Han har fået udarbejdet et projekt til et maskinhus. Ifølge projektet måler maskinhuset 6 x 14 meter. Det skal opføres på punktfundamenter, hvorpå der rejses en bjælkekonstruktion, der beklædes med lodretstående, ubehandlede lærkebrædder, som monteres som "1 på 2". Han har valgt denne vægbeklædning frem for plader for at dæmpe det visuelle indtryk af maskinhuset. Taget skal udføres i Colorsteel 19 stålplader. Maskinhuset, der skal orienteres øst-vest, skal opføres vest for ejendommens staldlænge, og således at dets sydvæg flugter staldlængens sydgavl. Der har tidligere været en mødding og et hønsehus på det areal, hvor maskinhuset foreslås opført. Han har valgt dette byggefelt, fordi staldlængen vil skjule maskinhuset. Adgangen til maskinhuset skal ske fra nord.

...."

Fredningsnævnets afgørelse:

Ejendommen matr. nr. 1 a Galstho, V. Starup, er beliggende umiddelbart syd for Holme å. Den del af ejendommens jordtilliggende, der mod nord afgrænses af åen, er et engdrag med karakteristiske åslynger. Ovenfor engdraget går ejendommen over i skov. Der er på ejendommen ovenfor engen opført en beboelsesbygning og vinkelret på denne en staldbygning. Beboelsesbygningen er orienteret øst-vest, medens staldbygningen, som er opført vest for beboelsesbygningen, er orienteret nord-syd. Bygningerne omkranses mod øst, syd og vest af blandet løvskov. Gårdanlægget åbner sig mod ådalen.

Maskinhuset skal ifølge projektet opføres vest for staldbygningen.

Det er fredningsnævnets vurdering, at maskinhuset, der skal bruges til opbevaring af maskiner, som skal anvendes til driften og vedligeholdelsen af skovejendommen, med den foreslåede udformning, materialevalg og placering bag de eksisterende bygninger og tilbagetrukket fra ådalen ikke vil få betydning for den visuelle oplevelse af ådalen. Da der ikke på ejendommen er mulighed for anden og gunstigere placering af maskinhuset, godkender fredningsnævnet derfor projektet til byggeriet på vilkår, at maskinhuset opføres i overensstemmelse med de tegninger, der er vedhæftet denne godkendelse, og i de materialer og farver, som fremgår af tegningerne og er oplyst under fredningsnævnets møde.

Klagevejledning

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, af Holger Pedersens Fond, Jan Rasmussen, Oxbøl Statsskovdi-strikt, Skov - og Naturstyrelsen, Varde kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Kano - og Kajakforbund, lokale foreninger og andre, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgeren rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Syddjylland, Nordlig del,
Kolding, den 11. juni 2007.

Vagn Kastbjerg,
formand.

**Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
13 JUNI 2007**

Denne afgørelse er sendt til:

Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe,
Holger Pedersens Fond, Amerika Plads 37, 2100 København Ø,
Jan Rasmussen, Galsthovej 37, 7200 Grindsted,
Oxbøl Statsskovdistrikt, Ålholtvej 1, 6840 Oksbøl,
Skov - og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø,
Varde kommune, Natur, Plan, Byg og Beredskab, Toften 2, 6818 Årre,
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø,
Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV,
Danmarks Kano - og Kajakforbund, Idrættens Hus, Brøndby Stadion, 2605 Brøndby.
Dansk Ornitologisk Forening v/ Henrik Brandt, Vestervænget 20, 6710 Esbjerg V.

SCANNET

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL**Domhusgade 24, 6000 Kolding****76 31 96 38, mail: biran@domstol.dk**

SCANNET

F 7/2007

Afslag på ansøgning fra gårdejer Lars Madsen, Grindsted, om dispensation til at omlægge et skovstykke på ejendommen matr. nr. 2 a Nr. Starup by, Vester Starup. (J. nr. 7/2007)

Varde kommune har ved brev af 20. februar 2007 forelagt fredningsnævnet en ansøgning fra gårdejer Lars Madsen, Hovborgvej 86, Grindsted, om dispensation til at omlægge et mindre skovstykke på ejendommen matr. nr. 2 a Nr. Starup by, Vester Starup, for at inddrage skovarealet til markdrift. Den del af ejendommen, ansøgningen vedrører, er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse, afsagt den 15. november 1978 om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner. Det fremgår blandt andet af fredningsbestemmelserne, at de fredede arealer skal "bevares i deres nuværende tilstand", samt at udvidelse af de opdyrkede arealer og tilplantning af nye arealer ikke er tilladt. Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, om der kan meddeles gårdejer Lars Madsen dispensation til at omlægge skovstykket og inddrage arealet til markdrift.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 10. maj 2007 og har efterfølgende indhentet udtalelser fra Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Skov - og Naturstyrelsen samt statsskovdistriktet.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele gårdejer Lars Madsen afslag på ansøgningen, jf. nærmere afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse."

Sagens baggrund:

Fredningsplanudvalget for Ribe amt rejste i 1972 sag om fredning af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner, fordi Holmeådalens udgjorde hovedaksen i naturparkområdet omkring Holme å, Hovborg og Vorbasse, som var udpeget i "Generel landskabsplan for Ribe amt".

I forbindelse med rejsningen af fredningssagen blev der indhentet en udtalelse fra Naturfredningsrådet og statens naturfrednings- og landskabskonsulent. I denne udtalelse er anført blandt andet:

"Holme å udgør såvel naturhistorisk som landskabeligt et af de vigtigste elementer i det område, hvor der af fredningsplanudvalget for Ribe amt er fremsat forslag om etablering af naturparkområde betegnet "Naturpark Hovborg-Vorbasse". Åen er i parkområdet ureguleret, stærkt slyngende og løber i en smuk, markeret ådal. De omgivende enge er tuede og for det meste ukultiverede - mange steder har de karakter af vældenge....."

SWS-12100333

Fredningsnævnet tog med visse arealmæssige ændringer fredningspåstanden til følge og fredede Holme å med omliggende arealer, herunder blandt andet ejendommen matr. nr. 2 a Nr. Starup by, Vester Starup, med følgende begrundelse,

"at de fredede arealer er af en sådan landskabelig værdi, at de har en væsentlig betydning for almenheden, ligesom det, set i sammenhæng med planerne for den kommende naturpark i området, er af væsentlig betydning for befolkningens friluftsliv, at der åbnes adgang for almenheden til at færdes i større omfang end tilsikret ved den gældende naturfredningslov".

Afgørelsen blev indbragt for Overfredningsnævnet, som med visse ændringer stadfæstede fredningsnævnets kendelse.

Overfredningsnævnet fastsatte blandt andet følgende fredningsbestemmelser for de fredede arealer:

"Holme å med tilstødende arealer fredes således, at tilstanden ikke må ændres - og således at området udelukkende skal kunne benyttes som hidtil - for at sikre vandløbet og landskabets nuværende karakter af eng-, hede-, krat-, landbrugs- og skovbrugsarealer, samt for at skaffe almenheden adgang til området ad et skitseret stisystem.

.....

A. Bestemmelser vedrørende vandløbene.

.....

B. Bestemmelser vedrørende landskabet.

1. Naturtilstand.

Arealerne skal i princippet bevares i deres nuværende tilstand. Fredningen skal dog ikke hindre, at opdyrkede arealer overgår til overdrev eller hede

2. Land - og skovbrug.

De arealer, der benyttes til land - og skovbrug, må udnyttes som hidtil. Udvidelse af de opdyrkede arealer samt tilplantning af nye arealer er ikke tilladt.

3. Hegn.

Med undtagelse af nødvendige kreaturhegn må hegn ikke opsættes, plantes eller såes uden fredningsnævnets godkendelse. Udskiftning af eksisterende levende hegn må dog finde sted - også med flerrækkede hegn.

....

6. Terrænændringer.

Terrænformerne må ikke ændres ved afgravning eller påfyldning...."

I et udateret brev til Varde Kommune ansøgte Lars Madsen i vinteren 2007 om tilladelse til at omlægge et skovstykke på ejendommen matr. nr. 2 a Nr. Starup by, Vester Starup.

I brevet har Lars Madsen blandt andet anført:

"....

Ønsker at fjerne træerne så markerne på begge sider forenes, og det derved bliver nemmere at vande det sydligste stykke. Skoven er i følge min far plantet for et par generationer siden, fordi jorden lige der var noget fattig til agerbrug. Håber skitsen er brugbar...."

Brevet var vedlagt et kort, hvorpå Lars Madsen har markeret skovstykket. Det fremgår af kortet, at skovstykket adskiller to markarealer fra hinanden.

Varde kommune videresendte med brev af 20. februar 2007 sagen til fredningsnævnet med oplysning om, at kommunen ikke har nogen bemærkninger til ansøgningen.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 10. maj 2007, hvor nævnet endvidere besigtigede skovstykket og arealerne ned mod Holme å.

I mødet deltog Lars Madsen og naturgeograf Jørgen Clausen, Miljøcenter Ribe.

Der er anført følgende i fredningsnævnets forhandlingsprotokol om mødet og besigtigelsen:

"....

Fredningsnævnets formand oplyste, at Lars Madsen har ansøgt om dispensation til at omlægge et mindre stykke skov på sin ejendom, matr. nr. 2 a Nr. Starup by, Vester Starup, så markerne nord og syd for skovstykket kan lægges sammen.....

Fredningsnævnet besigtigede skovstykket, der er på et areal nord for Holme å.

Under besigtigelsen konstaterede fredningsnævnet, at skovstykket består af løvfældende træer, der vokser på en øst-vestgående skråning med fald mod syd ned mod Holme å. Skråningen adskiller Lars Madsens marker nord og syd for skovstykket. Marken nord for skovstykket er i omdrift, medens marken nedenfor skråningen er braklagt.

Under besigtigelsen oplyste Lars Madsen, at skovstykket blev rejst i sin tid, fordi jorden på skråningen er sandet og uden landbrugsmæssig værdi. Han ønsker nu at fjerne skovstykket eller bevoksningen, pløje skråningen og inddrage den til markdrift for at udvide det opdyrkede areal under sin landbrugsejendom. Sammenlægning af markerne nord og syd for skråningen vil give en mere hensigtsmæssig markstørrelse og rationalisere og effektivisere markarbejdet.

Fredningsnævnets formand oplyste, at kendelsen om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer er en status quo fredning, og tilføjede, at det fremgår af fredningsbestemmelserne, at de fredede arealer i princippet skal bevares i deres nuværende tilstand, at udvidelse af de opdyrkede arealer ikke er tilladt, og at terrænformerne ikke må ændres ved afgravning eller påfyldning.

Lars Madsen bemærkede hertil, at han som erstatning for det fjernede skovstykke vil tilplante en del af den braklagte mark med løvfældende træer.

Fredningsnævnets formand oplyste heroverfor, at det tillige fremgår af fredningsbestemmelserne, at det ikke er tilladt at tilplante nye arealer inden for det fredede område.

Lars Madsen bemærkede hertil, at skovstykket ligger på fredningsgrænsen, og at det formentlig er en tilfældighed, at fredningsgrænsen følger skråningen mellem hans marker. Problemet vil kunne løses, såfremt fredningsgrænsen flyttes mod syd.

Fredningsnævnets formand oplyste, at fredningsgrænsens forløb kun kan ændres ved en ny fredningskendelse.

Fredningsnævnets formand oplyste endelig, at nævnet vil indhente udtalelser fra Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Skov - og Naturstyrelsen samt statsskovdistriktet, inden fredningsnævnet træffer afgørelse i sagen....."

Fredningsnævnet har efter besigtigelsen anmodet Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Skov - og Naturstyrelsen samt Oxbøl Statsskovdistrikt om eventuelle bemærkninger til Lars Madsens ansøgning med svarfrist den 27. juni 2007.

Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Skov - og Naturstyrelsen er ikke fremkommet med bemærkninger.

Oxbøl Statsskovdistrikt har telefonisk meddelt, at de ikke havde bemærkninger.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en fredningsbestemmelse, såfremt det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det var formålet med fredningen af Holme å med omliggende arealer at sikre åen og "landskabets nuværende karakter af eng -, hede -, krat -, landbrugs - og skovbrugsarealer på grund af arealernes landskabelige værdi." Dette formål er understreget af de restriktive fredningsbestemmelser, som Overfredningsnævnet har fastsat for de fredede arealer.

Markstykkerne, som skovarealet adskiller, ligger på et skrånende areal ned mod engene nord for Holme å. Skovarealet, der hovedsageligt består af løvfældende træer, er et markant landskabselement, der understreger de landskabelige værdier, som har begrundet fredningen af åen og dens omgivelser. Det er fredningsnævnets vurdering, at det vil stride mod formålet med

fredningen og i øvrigt mod fredningsbestemmelserne at meddele dispensation til omlægning af skovstykket. Fredningsnævnet kan derfor ikke imødekomme ansøgningen.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, af Lars Madsen, Oxbøl Statsskovdistrikt, Skov - og Naturstyrelsen, Varde kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Kano - og Kajakforbund, lokale foreninger og andre, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Nordlig del,
Kolding, den 4. september 2007.

Vagn Kastbjerg
formand.

Denne afgørelse er sendt til:

Lars Madsen, Hovborgvej 86, 7200 Grindsted.
Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe,
Oxbøl Statsskovdistrikt, Ålholtvej 1, 6840 Oksbøl,
Skov - og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø,
Varde kommune, Natur, Plan, Byg og Beredskab, Toften 2, 6818 Årre,
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø,
Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV,
Danmarks Kano - og Kajakforbund, Idrættens Hus, Brøndby Stadion, 2605 Brøndby.
Dansk Ornitologisk Forening v/ Henrik Brandt, Vestervænget 20, 6710 Esbjerg V.

NATURKLAGENÆVNET
FORMANDEN

SCANNET

Frederiksborggade 15, 1360 København K
Tlf.: 3395 5700
Fax: 3395 5769
E-mail: nkn@nkn.dk Web: www.nkn.dk
CVR: 18210932Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
23 APR. 200816 APR. 2008
NKN-121-00091
TGA

Afgørelse
i sagen om omlægning af et skovstykke på en fredet ejendom
i Varde Kommune

Fredningsnævnet for Sydjylland, nordlig del har ved afgørelse af 4. september 2007 meddelt afslag på dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til at omlægge et mindre skovstykke på ejendommen matr.nr. 2a Nr. Starup By, Vester Starup for at inddrage skovarealet til markdrift. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af ejeren.

En del af ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted Kommuner.

Fredningen har til formål – ud fra såvel naturhistoriske som rekreative hensyn – at skabe en særlig beskyttelse for ådalen.

I fredningsbestemmelserne er bl.a. bestemt, at Holme å med tilstødende arealer fredes således, at tilstanden ikke må ændres - og således at området udelukkende skal kunne benyttes som hidtil – for at sikre vandløbet og landskabets nuværende karakter af eng-, hede-, krat-, landbrugs- og skovbrugsarealer, samt for at skaffe almenheden adgang til området ad et skitseret stisystem.

I fredningsbestemmelserne vedrørende landskab er i B.1. bl.a. anført, at arealerne i princippet skal bevares i deres nuværende tilstand. Fredningen skal dog ikke hindre, at opdyrkede arealer overgår til overdrev eller hede.....

I B.2. anføres, at de arealer, der benyttes til land- og skovbrug, må udnyttes som hidtil. Udvidelse af de opdyrkede arealer samt tilplantning af nye arealer er ikke tilladt.

0325-121-00180

I B.3, er anført, at med undtagelse af nødvendige kreaturhegn må hegn ikke opsættes, plantes eller sås uden fredningsnævnets godkendelse. Udskiftning af levende hegn må dog finde sted – også med flerrækkede hegn.

Af B. 6 fremgår at terrænændringerne ikke må ændres ved afgravning eller påfyldning.

I brev til Varde Kommune i vinteren 2007 har ejeren ansøgt om tilladelse til omlægning af et skovstykke på ejendommen. Det fremgår bl.a. af ansøgningen, at ejeren ønsker at fjerne træerne så markerne på begge sider forenes, og det derved bliver nemmere at vande det sydligste stykke.

Af fredningsnævnets forhandlingsprotokol om mødet og besigtigelsen fremgår det bl.a., at fredningsnævnet konstaterede, at skovstykket består af løvfældende træer, der vokser på en øst-vestgående skråning med fald mod syd ned mod Holme å. Skråningen adskiller ejerens marker nord og syd for skovstykket. Marken nord for skovstykket er i omdrift. Mens marken neden for skråningen er braklagt.

Under besigtigelsen oplyste ejeren, at skovstykket blev rejst i sin tid, fordi jorden på skråningen er sandet og uden landbrugsmæssig værdi. Ejeren ønsker nu ifølge afgørelse at fjerne skovstykket eller bevoksningen, pløje skråningen og inddrage den til markdrift for at udvide det opdyrkede areal under sin landbrugsejendom. Sammenlægningen af markerne nord og syd for skråningen vil give en mere hensigtsmæssig markstørrelse og rationalisere og effektivisere markarbejdet. Som erstatning for det fjernede skovstykke vil ejeren tilplante en del af den braklagte mark med løvfældende træer. Fredningsnævnets formand oplyste hertil, at det fremgår af fredningsbestemmelserne, at det ikke er tilladt at tilplante nye arealer inden for det fredede område. Ejeren bemærkede, at skovstykket ligger på fredningsgrænsen, og at det formentlig er en tilfældighed, at fredningsgrænsen følger skråningen mellem hans marker.

Fredningsnævnet har som begrundelse for afgørelsen bl.a. anført, at markstykkerne som skovarealet adskiller ligger på et skrånende areal ned mod engene nord for Holme å. Skovarealet, der hovedsageligt består af løvfældende træer, er et markant landskabselement, der understreger de landskabelige værdier, som har begrundet fredningen af åen og dens omgivelser. Det er fredningsnævnets vurdering, at det vil stride mod formålet med fredningen og i øvrigt mod fredningsbestemmelserne at meddele dispensation til omlægning af skovstykket.

Klageren har bl.a. anført, at det bevoksede areal, der ønskes fjernes er på ca. 0,2 ha. I afslaget står, at det ansøgte areal er omfattet af fredningen. Dette er ikke korrekt. Fredningen går tværs igennem arealet. Det er under halvdelen, der er fredet. Klageren mener, at grænsen er tilfældigt afsat, og kan ikke se begrundelsen for, at en del af træerne er fredet, mens en anden del ikke er

det. Der er efter klagerens opfattelse ikke nogen naturlig overgang mellem det fredede og det ikke fredede areal, hvilket må kunne begrunde en dispensation.

Klageren har endvidere anført, at det ikke er korrekt, at træerne ligger på en skråning, der adskiller de nordlige og de sydlige marker. Der er en mindre hældning mod syd på arealet, men den skråning, der udgør en landskabsændring er ca. 100 m syd for arealet.

Endelig har klageren understreget, at markerne såvel ovenfor som nedenfor arealet, der ønskes omlagt, er i omdrift. I afgørelsen står der, at marken mod syd ligger i brak. Det er rigtigt, at marken mod syd på tidspunktet for besigtigelsen lå i brak, men brakmarkerne følger et rotationsprincip, og marken har aldrig ligget brak mere end 4 år ad gangen. Træerne ønskes ikke fjernet for at få mere jord til dyrkning, men for at muliggøre vanding af de sydlige arealer, således at det bliver rentabelt at dyrke disse.

Med hensyn til sagsgangen har klageren bl.a. anført, at han finder det uacceptabelt at blive indkaldt til besigtigelse med 2 dages varsel. Her over for står at sagsbehandlingen i fredningsnævnet har været uacceptabel langsom, og det har været vanskeligt at få oplyst, hvornår en afgørelse kunne forventes at foreligge. Således fik han på et tidspunkt at vide at efter udløb af svarfrist for myndigheder, organisationer mv. i slutningen af juni 2007 ville han få endelig besked. Der gik herefter over 2 måneder før endelig afgørelse forelå.

Afgørelse

Naturklagenævnets formand har på nævnets vegne, jf. naturbeskyttelseslovens § 81, stk. 3, truffet følgende afgørelse:

Efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål. Videregående afvigelser fra fredningen end nævnt i stk. 1, kan, jf. stk. 3, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

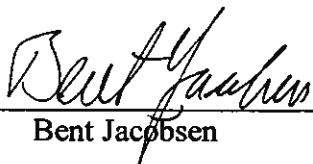
Fredningen af Holme å med omliggende arealer har til formål at sikre landskabets nuværende karakter af en eng-, hede-, krat-, landbrugs- og skovbrugsarealer.

Der er korrekt som anført af klageren at kun ca. halvdelen af det omhandlede skovareal er omfattet af fredningen, og at der kun er en mindre terrænhældning det pågældende sted. Det er således kun fældning af ca. halvdelen af skovarealet, der kræver en dispensation fra fredningen.

Naturklagenævnet finder imidlertid efter en konkret vurdering, at det ud fra de hensyn, der skal varetages gennem fredningen landskabeligt set vil være uheldigt, at skovbeplantningen fjernes det pågældende sted. De modstående driftsmæssige hensyn ses ikke at kunne føre til et andet resultat.

Med hensyn til klagen over sagsgangen bemærkes, at ifølge bekendtgørelse om forretningsorden for fredningsnævn skal indbydelse til at deltage i en besigtigelse eller et møde i forbindelse med behandlingen om en dispensation fra en fredningsbestemmelse så vidt muligt gives skriftligt med mindst 2 ugers varsel. I den konkrete sag, hvor ansøgeren har deltaget i besigtigelsen, ses tilside-sættelsen af denne frist ikke at have betydning for lovligheden af afgørelsen. Det bemærkes at Naturklagenævnet i øvrigt ikke har beføjelser i relation til fredningsnævnets sagsbehandlingsti-der etc.

På denne baggrund stadfæstes fredningsnævnets afgørelse af 4. september 2007.

Bent Jacobsen
Viceformand

Tom Galsøe
fuldmægtig

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Domhusgade 24, 6000 Kolding
76 31 96 38, mail: biran@domstol.dk

Fredningsnævnets j. nr. 8/2008: Ansøgning om dispensation til at opføre en gyllebeholder på ejendommen matr. nr. 2 a Galstho by, V. Starup.

Kolding Herreds Landbrugsforening har på vegne gårdejer Jørgen Andreasen, Råbjergvej 10, 7200 Grindsted, ansøgt fredningsnævnet om dispensation til at opføre en gyllebeholder på ejendommen matr. nr. 2 a Galstho by, V. Starup. Det areal, der berøres af projektet, er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse, afsagt den 15. november 1978 om fredning af en del af Holme Å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner. Det fremgår blandt andet af fredningsbestemmelserne, at de fredede arealer skal "bevares i deres nuværende tilstand", at de fredede arealer ikke må bebygges yderligere, at terrænformerne ikke må ændres ved afgravning eller påfyldning, men at det efter godkendelse fra fredningsnævnet er tilladt til brug for allerede bestående landbrug at opføre nybygninger i tilknytning til eksisterende bygninger. Projektet kan derfor ikke gennemføres, medmindre fredningsnævnet meddeler gårdejer Jørgen Andreasens dispensation til dets gennemførelse.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets formand har i medfør af forretningsordenens § 10, stk. 5, besluttet at meddele gårdejer Jørgen Andreasen dispensation til projektets gennemførelse på de vilkår, der fremgår af afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund:

Overfredningsnævnet afsagde den 15. november 1978 kendelse om fredning af en del af Holme Å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner.

Overfredningsnævnet fastsatte blandt andet følgende fredningsbestemmelser for de fredede arealer:

"Holme Å med tilstødende arealer fredes således, at tilstanden ikke må ændres - og således at området udelukkende skal kunne benyttes som hidtil - for at sikre vandløbet og landskabets nuværende karakter af eng-, hede-, krat-, landbrugs- og skovbrugsarealer, samt for at skaffe almenheden adgang til området ad et skitseret stisystem.

.....

A. Bestemmelser vedrørende vandløbene.

.....

B. Bestemmelser vedrørende landskabet.

1. Naturtilstand.

Arealerne skal i princippet bevares i deres nuværende tilstand.

...

15-121-00180

3

6. Terrænændringer.

Terrænformerne må ikke ændres ved afgravning eller påfyldning....”

...

C. Bestemmelser vedrørende bebyggelse.

1. Bebyggelse generelt.

De fredede arealer må ikke yderligere bebygges.

2. Bygninger til land- og skovbrug samt fiskeri.

Fredningen er ikke til hinder for, at der til brug for allerede bestående land- og skovbrug samt fiskerivirksomheder opføres nybygninger i tilknytning til eksisterende bygninger eller foretages om- eller tilbygninger på disse på betingelse af, at byggeriet ikke påbegyndes, forinden planer (situationsplan og facadetegning med angivelse af materiale og farvevalg) for byggeriet er godkendt af fredningsnævnet.

Tilladelse til et sådant nybyggeri samt om- og tilbygninger kan nægtes,

1) såfremt det eksisterende helhedsindtryk herved ændres i væsentligt omfang og i uheldig retning, og der samtidig - uden at dette medfører væsentlig forøgede omkostninger - kan påpeges anden mulighed for placering og/eller ydre udformning, der funktionelt kan modsvare det af lodsejeren ønskede, eller

2) såfremt det ønskede ikke tjener reelle erhvervsøkonomiske formål.

...”

I ansøgningen til fredningsnævnet har Kolding Herreds Landbrugsforening anført blandt andet, at gårdejer Jørgen Andreasen i forbindelse med udvidelsen af sin svineproduktion vil bygge en ny gyllebeholder med teltdug. Gyllebeholderen, der skal opføres i tilknytning til de eksisterende stalde på hans ejendom, matr. nr. 2 a Galstho by, Vester Starup, er en cirkulær tank, opført i beton-elementer, med en diameter på 31,26 meter og en højde på 6 meter. 3 meter af beholderen er under jordniveau, 3 meter over jordniveau. Teltdugen, der afslutter gyllebeholderen, får en hældning på 15 %, så gyllebeholderen får en samlet højde over jordniveau på 6,14 meter. Teltdugen betyder en mindskning af ammoniakudledningen fra beholderen. Gyllebeholderen får en kapacitet på 4.492 kubikmeter og en ekstrakapacitet på 236 kubikmeter, fordi beholderens bund udformes som en kegle. Det fremgår endvidere af ansøgningen, at der skal plantes et levende hegn bestående af hjemmehørende arter omkring gyllebeholderen, så den ”falder mere ind i det omkringliggende landskab” og bliver mindre synlig fra vej og for naboer.

Landbrugsforeningen har endelig oplyst, at den eksisterende gyllebeholder vil blive fjernet.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag og har anmodet Miljøcenter Ribe, Skov- og Naturstyrelsen, Blåvandshuk, Varde kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite, Friluftsrådet, Dansk Ornitologisk Forening samt Danmarks Kano - og Kajakforbund om en udtalelse om projektet med høringsfrist den 21. april 2008.

Der er ved høringsfristens udløb ikke rejst indsigelser mod ansøgningen.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en fredningsbestemmelse, såfremt det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det er formålet med fredningen af Holme å med omliggende arealer at sikre åen og "landskabets nuværende karakter af eng -, hede -, krat -, landbrugs - og skovbrugsarealer på grund af arealernes landskabelige værdi." Dette formål er understreget af de restriktive fredningsbestemmelser, som Overfredningsnævnet har fastsat for de fredede arealer.

Gyllebeholderen må i relation til fredningsbestemmelserne betragtes som en nybygning til et landbrug. Ansøgningen skal derfor behandles efter fredningsbestemmelsernes punkt C, litra 2, om bygninger til land- og skovbrug m.v.

Gyllebeholderen vil indgå som et sædvanligt byggeri i driften af gårdejer Jørgen Andreasens landbrug og således tjene et reelt erhvervsøkonomisk formål. Gyllebeholderen skal opføres tæt på fredningsgrænsen syd for Holmeå. Beholderen vil derfor ikke ændre helhedsindstrykket af det fredede område. Herefter og da etableringen af gyllebeholderen vil forbedre de miljømæssige forhold på stedet, vurderer fredningsnævnet, at det ikke strider mod formålet med fredningen af en del af Holme Å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner at meddele gårdejer Jørgen Andreasen dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til at opføre gyllebeholderen på vilkår,

at det gamle gyllebeholder fjernes i forbindelse med ibrugtagningen af den nye beholder,

at byggematerialerne fra den gamle beholder deponeres uden for det fredede område,

at terrænet retableres efter fjernelsen af den gamle beholder og efter anlægsarbejdets afslutning,

at der plantes et levende hegn bestående af hjemmehørende arter omkring den nye gyllebeholder,

og

at projektet i øvrigt gennemføres i overensstemmelse med det materiale, der er forelagt fredningsnævnet.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, af gårdejer Jørgen Andreasen, Miljøcenter Ribe, Skov- og Naturstyrelsen, Blåvandshuk, Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet, Varde kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite, Friluftsrådet, Dansk Ornitologisk Forening og Danmarks Kano- og Kajakforbund lokale foreninger og andre, som har væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

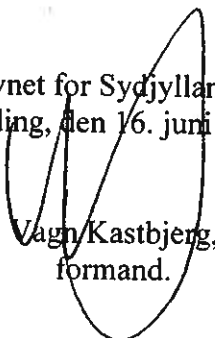
Projektet må ikke påbegyndes, før klagefristen er udløbet.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgeren rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Syddjylland, Nordlig del,
Kolding, den 16. juni 2008.

Vagn Kastbjerg,
formand.

Denne afgørelse er sendt til:

Gårdejer Jørgen Andersen, Råbjergvej 10, 7200 Grindsted.
Kolding Herreds Landbrugsforening, Niels Bohrsvej 2, 6000 Kolding.
Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe,
By- og Landskabsstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.
Skov- og Naturstyrelsen, Blåvandshuk, Ålholtvej 1, 6840 Oksbøl.
Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet, Gjøddinggård, Førstballevej 2, 7183 Randbøl.
Billund Kommune, Teknisk Forvaltning, Jorden Rundt 1, 7200 Grindsted
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.

Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite v/ Bent Krogsgaard Nielsen, Dalsøvej 47, 7200 Grindsted.

Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV.

Friluftsrådet c/o Erik Abitz, Solvej 20, 7120 Vejle Ø

Dansk Ornitologisk Forening, v/ Henrik Brandt, Vestervænget 20, 6715 Esbjerg V.

Danmarks Kano - og Kajakforbund, Idrættens Hus, Brøndby Stadion, 2605 Brøndby.

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL

**Domhusgade 24, 6000 Kolding
76 31 96 38, mail: biran@domstol.dk**

Modtaget i
By- og Landskabsstyrelsen

- 4 DEC. 2008

Fredningsnævnets j. nr. 42/2008: Ansøgning om dispensation til at nedgrave regnvandsledninger på fredede arealer nord for Holme å.

Ingeniørgruppen Varde A/S, Nordre Boulevard 88 A, 6800 Varde, har ved brev af 12. august 2008 ansøgt Varde Kommune om tilladelse til at nedgrave afskærende regnvandsledninger for udledning af regnvand fra et nyt boligområde på Skorrehovedvej i Tofterup. Da det areal, hvor regnvandsledningerne skal nedgraves, er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner, har Varde Kommune ved brev af 1. september 2008 videresendt sagen til fredningsnævnet. Det fremgår blandt andet af fredningsbestemmelserne, at de fredede arealer skal "bevares i deres nuværende tilstand", og at terrænformerne ikke må ændres ved afgravning eller påfyldning. Projektet kan derfor ikke gennemføres, medmindre fredningsnævnet meddeler dispensation hertil.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets formand har i medfør af forretningsordenens § 10, stk. 5, besluttet at meddele Ingeniørgruppen Varde A/S dispensation til projektets gennemførelse på de vilkår, der fremgår af afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund:

Overfredningsnævnet afsagde den 15. november 1978 kendelse om fredning af en del af Holme Å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted kommuner.

Overfredningsnævnet fastsatte blandt andet følgende fredningsbestemmelser for de fredede arealer:

"Holme å med tilstødende arealer fredes således, at tilstanden ikke må ændres - og således at området udelukkende skal kunne benyttes som hidtil - for at sikre vandløbet og landskabets nuværende karakter af eng-, hede-, krat-, landbrugs- og skovbrugsarealer, samt for at skaffe almenheden adgang til området ad et skitseret stisystem.

.....

B. Bestemmelser vedrørende landskabet.

1. Naturtilstand.

Arealerne skal i princippet bevares i deres nuværende tilstand.

...

6. Terrænændringer.

Terrænformerne må ikke ændres ved afgravning eller påfyldning....”

...

C. Bestemmelser vedrørende bebyggelse.

1. Bebyggelse generelt.

De fredede arealer må ikke yderligere bebygges...”

I brevet til Varde Kommune har Ingeniørgruppen Varde A/S ansøgt om tilladelse til at nedgrave et ledningsanlæg på ejendommene matr. nr. 3 bo og 5 bh Nr. Starup by, V. Starup, der ligger nord for Holme å. Ledningsanlægget omfatter nedgravning af afskærende regnvandsledninger for udledning af regnvand fra et nyt byggemodningsområde mellem Hovborgvej i Tofterup og Holme å. Regnvandet fra byggemodningsområdet skal ifølge projektet afledes via et forsinkelsesbassin i området til Holme å. De afskærende regnvandsledninger frem til forsinkelsesbassinet udføres som ø 110 mm PVC/PE ledninger. Fra forsinkelsesbassinet ledes regnvandet gennem en ø 250 mm PVC overløbsledning til kanten af bevoksningen på skrænten mod Holme å, hvor der skal placeres en overløbsbrønd med rist. Det fremgår endelig af ansøgningen, at ledningerne skal graves ned i matr. nr. 3 bo Nr. Starup by, V. Starup, der er en brakmark med græs, og at ledningstraceet på matr. nr. 5 bh Nr. Starup by, V. Starup, skal udføres som en opgravningsfri styret gennempresning af ledningen, så den eksisterende træbevoksning ikke berøres af arbejdet.

Det fremgår af tegningsmaterialet, der er vedlagt ansøgningen, at ledningerne nedlægges med minimum 1 meter jorddækning.

I brevet af 1. september 2008 til fredningsnævnet har Varde Kommune oplyst, at det i forbindelse med byggemodningen er nødvendigt at foretage en grundvandssænkning, og at vandet fra grundvandssænkningen skal udledes i det fredede areal.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag og har ved breve af 30. september 2008 anmodet Miljøcenter Ribe, Skov- og Naturstyrelsen, Blåvandshuk, By- og Landskabsstyrelsen, Varde kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening om en udtalelse om projektet med høringsfrist den 20. oktober 2008.

Der er ved høringsfristens udløb ikke rejst indsigelser mod ansøgningen.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en fredningsbestemmelse, såfremt det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det er formålet med fredningen af Holme å med omliggende arealer at sikre åen og "landskabets nuværende karakter af eng -, hede -, krat -, landbrugs - og skovbrugsarealer på grund af arealernes

landskabelige værdi." Dette formål er understreget af de restriktive fredningsbestemmelser, som Overfredningsnævnet har fastsat for de fredede arealer.

Det lægges til grund, at regnsvandsledninger nedlægges med 1 meter jorddækning, og at overløbsbrønden på åskrænten forsynes med en rist (overløb), således at den visuelle opfattelse af det fredede område ikke vil blive ændret efter afslutningen af anlægsarbejdet. Etableringen af ledningsanlægget strider derfor ikke mod formålet med fredningen af Holme Å med omliggende arealer. Som følge heraf meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, Ingeniørgruppen Varde A/S dispensation til at udføre anlægsarbejdet på vilkår,

at projektet gennemføres i overensstemmelse med det materiale, der er forelagt fredningsnævnet,

at opgravet materiale, der ikke kan genbringes i ledningstracéet, fjernes fra de fredede arealer efter anlægsarbejdets afslutning og deponeres udenfor det fredede område,

at der træffes nødvendige foranstaltninger, så der ikke sker jorderosion i det fredede område under udledningen af grundvand i forbindelse med grundvandssænkningen,

og

at terrænet retableres efter anlægsarbejdets afslutning,

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, af Ingeniørgruppen Varde A/S, Miljøcenter Ribe, Skov- og Naturstyrelsen Blåvandshuk, Varde kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite, Friluftsrådet, Dansk Ornitologisk Forening, lokale foreninger og andre, som har væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Projektet må ikke påbegyndes, før klagefristen er udløbet.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgeren rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Syddjylland, Nordlig del,
Kolding, den 1. december 2008.

Vagn Kastbjerg,
formand.

Denne afgørelse er sendt til:

Ingeniørgruppen Varde A/S, Nordre Boulevard 88 a, 6800 Varde,
Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe,
Skov- og Naturstyrelsen Blåvandshuk, Ålholtvej 1, 6840 Oksbøl.
Varde kommune, Natur og Park, Bytoften 2, 6800 Varde,
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.
Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite v/ Carsten Callisen, Hekkenfeldtvej 51, Lydum,
6830 Nørre Nebel.
Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV.
Friluftsrådet c/o Hanne Voetmann, Hostrupvej 34, 6830 Nr. Nebel,
Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V.

By- og Landskabsstyrelsen

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding
Telefon 99686800, mail: biran@domstol.dk

Fredningsnævnets sagsnummer: 57/2014: Ansøgning fra Envidan, Kongsvangs Allé 37, 8000 Århus C, om tilladelse til at nedlægge en kloakledning på ejendommen matr. nr. 3 bo Nr. Starup, V. Starup.

Fredningsregisteret: 05841.00 - Holme Å.

Fredningsnævnet har den 13. august 2014 modtaget en ansøgning fra Envidan på vegne Varde Forsyning A/S om tilladelse til at etablere en spildevandsledning og en regnvandsledning på arealet syd for Venezuela i Tofterup. En del af ledningstracéet skal etableres på ejendommen matr. nr. 3 bo Nr. Starup by, V. Starup, der ejes af Jacob Lauridsen, Varde Landevej 28, Varde, men drives af forpagter Hendrik Tayben, Puglundvej 29, 6800 Varde.

Ejendommen matr. nr. 3 bo Nr. Starup by, V. Starup, er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse, afsagt den 15. november 1978, om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted Kommuner.

Fredningen er en tilstandsfredning, der skal sikre Holme å og bevare ålandskabets karakter af eng-, hede-, krat-, landbrugs- og skovbrugsarealer. Overfredningsnævnets kendelse indeholder derfor i fredningsbestemmelsernes afsnit "B. Bestemmelser vedrørende landskabet" i "§ 1. Naturtilstanden" en bestemmelse om, at arealerne i princippet skal bevares i tilstanden på tidspunktet for fredningens gennemførelse, og i § 6, der vedrører terrænændringer, forbud mod ændring af terrænformerne ved afgravning eller påfyldning.

Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, om der kan meddeles Varde Forsyning A/S dispensation til at nedlægge de 2 ledninger.

Fredningsnævnet har besluttet at behandle sagen på skriftligt grundlag, fordi fredningsnævnet tidligere har foretaget besigtigelser i området.

Fredningsnævnets formand, der har behandlet sagen i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5, har besluttet at meddele Varde Forsyning A/S dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til projektets gennemførelse på de vilkår, der fremgår under afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund

Envidan har anført i ansøgningen blandt andet, at det planlagte tracé er et resultat af en omfattende kloakseparering i Tofterup, der skal sikre, at der ikke forekommer overløb af fællesvand til Holme å.

Envidan oplyser, at det tilstræbes at holde arbejdsbredden under 10 meter langs ledningstracéet, der i øvrigt er planlagt gennemført så langt ud mod bevoksningskanten som muligt for at mindske ”berøringen af arealet mest muligt”. Dybdeforholdene er optimeret mest muligt og overholder kun lige renskravet, hvilket er begrundelsen for, at anlægget ikke kan udføres som en ”No dig”-løsning (styret boring).

Envidan oplyser endvidere, at der vil være synlige spor efter arbejdet den første sæson efter anlægsarbejdets afslutning, men det tilstræbes, at omfanget heraf bliver mindst muligt. Der vil ikke være synlige tegn efter ledningerne, når ledningerne er gravet ned og området retableret over en vækstsæson.

Ledningstracéet er vist på det kort, der er vedhæftet denne afgørelse.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har i høringsbrev af 25. august 2014 anmodet Jacob Lauridsen, Torben Tayben, Varde Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening om bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 8. september 2014.

Der er ikke ved høringsfristens udløb rejst indsigelser mod ansøgningen.

Friluftsrådet har i en mail af 6. september 2014 oplyst, at rådet ikke har indvendinger mod projektet.

Varde Kommune har i en mail af 9. september 2014 oplyst, at

”En del af fredningen hvor kloakledningen ønskes etableret er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, eng og mose ... Der må ikke ske tilstandsændringer i § 3-arealerne uden dispensation fra kommunen. Varde Kommune er sindet at give dispensation til det ansøgte på vilkår, at der retableres til terræn, at vækstlaget (græstørven) aftages særskilt og pålægges øverst efter retableringen, samt at overskydende opgravet materiale fjernes fra området...”

Fredningsnævnets afgørelse:

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Det er formålet med fredningen af Holme å med omliggende arealer - ud fra såvel naturhistoriske, landskabelige og rekreative hensyn - at sikre Holme å og det omgivende landskab for at bevare det, som det så ud på tidspunktet for fredningens gennemførelse. Overfredningsnævnet har for at fastholde dette formål fastsat en række restriktive fredningsbestemmelser, der blandt andet skal sikre åen mod forurening og indeholder forbud mod terrænændringer.

Det fremgår af ansøgningen, at det er formålet med projektet at sikre, at der ikke forekommer overløb af fællesvand fra Tofterup til Holme å med forurening af åen til følge. Projektet understøtter derfor fredningen af Holme å som uforurenede vandløb.

Det lægges i overensstemmelse med luftfotografierne, der er vedlagt ansøgningen, til grund, at ledningerne skal nedlægges i et tracé, som følger grænsen mellem den dyrkede mark og kratbevoksningen nord og vest for marken, således at anlægsarbejdet efter dets afslutning og efter en vækstsæson ikke vil få betydning for den visuelle oplevelse af området ned mod Holme å.

Under forudsætning af, at der under arbejdets udførelse tages hensyn til § 3 området, vurderer fredningsnævnet, at det ikke strider mod formålet med fredningen af Holme å med omliggende arealer at nedlægge spildevandsledningen og regnvandsledningen. Fredningsnævnet meddeler derfor Varde Forsyning A/S dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til projektets gennemførelse på vilkår,

at ledningerne nedlægges i det tracé, som er vist på det luftfoto, der er vedhæftet denne afgørelse,

at vækstlaget aftages særskilt og pålægges øverst efter retableringen,

at der retableres til terræn,

og

at overskydende opgravet materiale fjernes og deponeres uden for det fredede område.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøankenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

Modtageren af afgørelsen,
ejerens af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
offentlige myndigheder,
en berørt nationalparkfond,
lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvis klagefristen udløber en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klage skal indsendes til Fredningsnævnet, c/o Retten i Kolding, Kolding Åpark 11, 6000 Kolding, som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr til Naturklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager

ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

1. klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2. klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
3. klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førstestansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f. eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast til partshøring.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Natur- og Miljøklagenævnet.

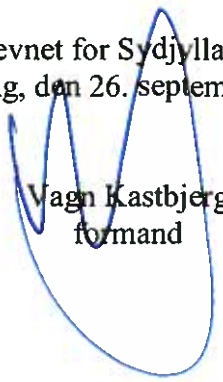
Anlægsarbejdet må ikke påbegyndes, før klagefristen er udløbet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, nordlig del
Kolding, den 26. september 2014

Vagn Kastbjerg
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Jacob Lauridsen, jacoblauridsen1950@hotmail.com
Hendrik Tayben, Puglundvej 29, 6800 Varde.
Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø, nst@nst.dk
Varde Kommune, Teknik og Miljø, vardekommune@varde.dk
Envidan v/ Mark Mathiesen – [mma@envidan.dk](mailto:mmma@envidan.dk)
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 Kbh. Ø
Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite v/Merete Vigen Hansen varde@dn.dk
Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV, fr@friluftsradet.dk
Friluftsrådets lokalafdeling ved Hanne Voetmann, fam.voetmann@mail.dk
Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, natur@dof.dk
Dansk Ornitologisk Forening lokal, varde@dof.dk

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding
Telefon 99686800, mail: biran@domstol.dk

Fredningsnævnets sagsnummer: 36/2014: Ansøgning fra Henning Thomsen, Hovborgvej 113, Grindsted, om dispensation til at plante et 150 meter langt 3-rækket levende hegn på ejendommene matr. nr. 3 a og 3 c Hesselho, V. Starup.

Fredningsregisterets reg. nr.: 05841.00 Holme Å

Ansøgningen:

Fredningsnævnet har den 15. maj 2014 modtaget en ansøgning fra HedeDanmark på vegne gårdejer Henning Thomsen om dispensation til at plante et 150 meter langt 3-rækket levende hegn på ejendommene matr. nr. 3 a og 3 c Hesselho, V. Starup.

Ejendommene matr. nr. 3 a og 3 c Hesselho, V. Starup, er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holme å med omliggende arealer i Helle, Grindsted og Holsted Kommune. Det er formålet med fredningen ud fra såvel naturhistoriske, landskabelige og rekreative hensyn at sikre Holme å og det omgivende landskab. Tilstanden må derfor ikke ændres for at sikre vandløbet og landskabets nuværende karakter af eng-, hede-, krat-, landbrugs- og skovbrugsarealer. De arealer, der benyttes til land - og skovbrug, må udnyttes som hidtil. Overfredningsnævnets kendelse indeholder følgende bestemmelse om hegn:

” ...
3. Hegn.

Med undtagelse af nødvendige kreaturhegn må hegn ikke opsættes, plantes eller såes uden fredningsnævnets godkendelse. Udskiftning af eksisterende levende hegn må dog finde sted - også med flerrækkede hegn...”

Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, om der kan meddeles gårdejer Henning Thomsen dispensation til at plante det levende hegn.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet har besluttet at meddele gårdejer Henning Thomsen afslag på ansøgningen. Begrundelsen for afslaget fremgår under afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Læhegnet skal derfor fjernes. Fristen herfor fastsættes til den 1. november 2015.

Sagens baggrund

HedeDanmark har i ansøgningen af 15. maj 2014 oplyst, at gårdejer Henning Thomsen ønsker at etablere et 150 meter langt 3-rækket levende hegn via det kollektive læplantningslaug i Grindsted-Billund på et areal inden for Holme å-fredningen. Hegnet skal plantes parallelt med et eksisterende hegn, som var ”veletableret, da fredningen trådte i kraft, men på nuværende tidspunkt er ved at være udtjent”.

HedeDanmark har herefter beskrevet projektet således:

...”Projektet er beliggende i det åbne land og etableres med en blanding af træer og buske, hvoraf mindst 75 % er løvfældende arter. Etableringen sker desuden med flg. supplerende betingelser:

1. Plantematerialet består af hjemmehørende arter, der stammer fra frøkilder i dansk nær-område.
2. Der etableres 1 m bred udyrket stribe langs med beplantningen.
3. Der etableres åbninger i beplantningen, hvor mindst 6 planter i sammenhængende gruppe udelades for ca. hver 50 meter.

Desuden bidrager beplantningen til at:

- Bevare og fremme den biologiske mangfoldighed ved at skabe gode levevilkår for dyr og planter.
- Bevare og fremme miljø- natur- , kultur- og landskabsværdier og de rekreative værdier.
- Etablere forbindelseslinier i landskabet og øge andelen af småbiotoper”...

Fredningsnævnet anmodede den 2. juni 2014 Varde Kommune om en udtalelse.

I brev af 10. juni 2014 har Varde Kommune udtalt, at plantningen af læhegnet med det angivne forløb vil tage en stor del af udsynet over ådalen fra Hovborgvej. Varde Kommune har tilføjet, at

”Det kan dog tale for en dispensation fra fredningen, at der var et læhegn med samme forløb, da fredningen trådte i kraft”...

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet besluttede at behandle sagen på skriftligt grundlag og anmodede i høringsbrev af 30. juni 2014 Naturstyrelsen, Varde Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening om bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 8. august 2014.

Der var ikke ved høringsfristens udløb rejst indsigelser mod ansøgningen.

Naturstyrelsen har i udtalelse af 8. august 2014 oplyst, at

...”Med undtagelse af nødvendige kreaturhegn må hegn ikke opsættes, plantes eller såes uden fredningsnævnets godkendelse. Udskiftning af eksisterende hegn, levende hegn må dog finde sted – også med flerrækkede hegn.

...

På luftfoto fra 1954 er der et levende hegn på strækningen.
På luftfoto fra 1995 og fremefter er der samme type beplantning som i dag, dvs. ... enkelte træer i skel”...

Fredningsnævnet har gennemgået luftfotografier fra årene 1954 til 2012 af det areal, hvor hegnet ønskes plantet.

De træer, der i årene fra 1995 og til 2012 vokser langs markskellet, fremstår ifølge fotografierne ikke som et levende hegn, men som enkeltstående træer.

Fredningsnævnet har derfor besluttet at foretage besigtigelse, fordi sagen har principiel betydning for genplantning af læhegn i fredningsområdet.

Besigtigelsen har fundet sted den 30. april 2015.

I besigtigelsen deltog Henning Thomsen, for HedeDanmark landskabskonsulent Anders Juhl Leth og for Naturstyrelsen biolog Søren Hansen, København.

Der er anført følgende i fredningsnævnet forhandlingsprotokol om besigtigelsen:

” ...

Henning Thomsen oplyste, at han købte sin gård for 12 år siden. Der var ikke dengang noget hegn på marken øst for bygningerne, men nogle enkelte træer og buske fra det tidligere hegn stod tilbage. For nogle år siden plantede han nogle træer og buske på den nordvestlige del af den parcel, hvor gårdens bygninger er. Da der kunne opnås støtte til plantning af læhegn, ansøgte han herom, hvorefter HedeDanmark har plantet et tre-rækket øst-vestgående hegn på marken øst for gårdens bygninger og forskudt mod nord i forhold til det oprindelige hegn.

Fredningsnævnet konstaterede, at beplantningen nordvest for gårdens bygninger ikke er rejst inden for Holmeå-fredningen.

Anders Juhl Leth tilføjede, at HedeDanmark rettede henvendelse til Varde Kommune om plantningen af hegnet. Varde Kommune var sen til at svare. Der kom herefter et svar med nogle billeder fra kommunen. På grundlag af svaret fra kommunen og bestemmelsen om, at eksisterende hegn i fredningsområdet må udskiftes med nye hegn, herunder flerrækkede hegn, gik han ud fra, at hegnet kunne plantes. Der står intet i Overfredningsnævnets afgørelse om, at der gælder en tidsgrænse for genplantning af hegn, der er gået ud eller sløjfet. HedeDanmark plantede herefter et tre-rækket løvfældende hegn med eg som bestandstræ. Ammetræerne i hegnet skal fjernes om 5 til 8 år. Der er for hver 50 meter ”et hul” i hegnet, så der er udsigt ned mod åen. Udsigten sløres imidlertid af beplantningen længere nede på marken mellem Hovborgvej og åen.

Anders Juul Leth tilføjede, at Overfredningsnævnets afgørelse ikke forbyder landmænd at plante majs, pil eller juletræer på markerne ned mod Holmeå. Disse afgrøder er udsigtshæmmende og udsigtshindrende, medens læhegnet indeholder åbninger, så vuet bevares. Fredningsnævnet skal være opmærksom på, at der langs Hovborgvej er plantet et læhegn, der hindrer eller minimerer udsigten ned mod åen. Det er derfor HedeDanmarks opfattelse, at fredningsnævnet bør meddele Henning Thomsen en lovliggende dispensation til at beholde hegnet...”

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet består under behandlingen af sagen af formanden, retspræsident Vagn Kastbjerg, Kolding, det ministerudpegede medlem Flemming Davidsen, Varde, og det kommunaltudpegede medlem Poul Erik Hansen, Varde.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en

fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Det er formålet med fredningen af Holme å med omliggende arealer - ud fra såvel naturhistoriske, landskabelige og rekreative hensyn - at sikre Holme å og det omgivende landskab for at bevare det, som det så ud på tidspunktet for fredningens gennemførelse. Overfredningsnævnet har for at fastholde dette formål fastsat en række restriktive fredningsbestemmelser, der blandt andet forbyder nyplantning af hegn.

Det lægges i overensstemmelse med luftfotografier af gårdejer Henning Thomsens ejendom til grund, at der på tidspunktet for gennemførelsen af fredningen var et levende hegn umiddelbart nord for og parallelt med tracéet for det hegn, ansøgningen vedrører, og at der i dag alene er en række spredte træer, der ikke kan betegnes som et levende hegn.

Fredningsbestemmelsernes § 3 hjemler en lodsejer adgang til at udskifte et eksisterende levende hegn. Udskiftning af et eksisterende levende hegn skal almindeligvis ske i umiddelbar tilknytning til, at et eksisterende levende hegn fjernes eller på anden måde forgår. Såfremt der ikke ansøges om retablering/udskiftning indenfor et tidsrum af et par år, vil fredningsmyndighederne almindeligvis betragte en retablering/en udskiftning, som først sker efter en længere årrække, som nyplantning.

Dette princip er fastslået i Naturklagenævnets afgørelse, truffet den 30. november 2009, i sagen NKN-121-00145, der vedrørte afslag på lovliggørelse af en bådebro i en rørskovsbevoksning indenfor Rands Fjord-fredningen.

Fredningsnævnet finder, at plantningen af det levende hegn skal betragtes som et nyanlæg, uanset at der på fredningstidspunktet i 1978 var et levende hegn på stedet, fordi hegnet har været ikke eksisterende i adskillige år, hvorfor det tidsrum, inden for hvilket man kan betragte nyplantningen som en udskiftning, klart er overskredet.

To af fredningsnævnets medlemmer - formanden og det ministerudpegede medlem - udtaler herefter:

Ifølge fredningsbestemmelsernes § 3 er der forbud mod nyplantning af levende hegn. Som følge af det ovenfor anførte, da der efter det oplyste ikke er grundlag for at antage, at hegnet er et nødvendigt kreaturhegn, da et nyt levende hegn med det foreslåede forløb vil slører udsigten mod Holme å fra Hovborgvej, og da en lovliggørende dispensation kan danne præcedens for kommende ansøgninger om læhegn i fredningsområdet, stemmer disse voterende for, at der meddeles gårdejer Henning Thomsen afslag på ansøgningen om lovliggørelse af læhegnet.

Læhegnet skal derfor fjernes. Fristen herfor fastsættes til den 1. november 2015.

Eet af fredningsnævnets medlemmer – det kommunaltudpegede medlem - udtaler:

Det er formålet med fredningen at bevare landskabet i tilstanden på fredningstidspunktet. På fredningstidspunktet var der et øst-vestgående hegn på marken øst for gårdejer Henning Thomsens ejendom. Dette hegn, hegnet langs Hovborgvej og bevoksningen på marken nord for hegnet slørede udsigten ned mod Holmeå. Det er derfor dette medlems vurdering, at det nyplantede hegn med åbningerne, der sikrer et vist kig ned mod åen, ikke på afgørende måde er udsigtshæmmende i

forhold til tilstanden på fredningstidspunktet. Uanset at der er gået flere år mellem det tidspunkt, hvor det gamle hegn i realiteten ophørte med at være et hegn og nyplantningen, finder dette medlem, at det ikke strider mod formålet med fredningen at meddele gårdejer Henning Thomsen en lovliggende dispensation til at beholde det nyplantede læhegn.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Natur- og Miljøklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Natur- og Miljøklagenævnets Klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via forsiden på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 500 kr.

Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, nordlig del
Kolding, den 30. juni 2015

Vagn Kastbjerg,
Formand

Henning Thomsen. Hovborgvej 113, Grindsted.

Naturstyrelsen nst@nst.dk

Varde kommune, Teknisk Forvaltning, pr. mail vardekommune@varde.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, pr. mail dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite v/Merete Vigen Hansen varde@dn.dk

Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV, pr. mail fr@friluftstraadet.dk

Friluftsrådet c/o Hanne Voetmann sydvestjylland@friluftstraadet.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, pr. mail natur@dof.dk

DOF Varde, varde@dof.dk

Varde Kommune ved Kirsten Forst Hansen kifh@varde.dk

Hede Danmark v/Franci Nielsen FNI@hededanmark.dk

Kolding, den 6. december 2020

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-53-2019: ombygning/renovering af driftsbygning, udskiftning af tag på stuehus, opførelse af ny længe og shelter og etablering af læhegn på Hovborgvej 99, Grindsted.

Fredningsregisteret reg.nr. 05841.00 – Holme Å.

Fredningsnævnet har den 24. september 2019 fra Varde Kommune modtaget om ansøgning om tilladelse til at ombygge/renovere eksisterende driftsbygning mod vest, omlægge og udskifte taget på stuehuset, opføre en ny længe mod øst og en shelter samt etablere to læhegn langs Hovborgvej på matr.nr. 1a og 2g Hesselbo, V. Starup, beliggende Hovborgvej 99, 7200 Grindsted.

Ansøgningen er indsendt af Hanne Sørensen og Holger Grumme Nielsen.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Afgørelsen er efter høring af nævnets medlemmer truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk.5.

Sagens baggrund

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holme Å med omliggende arealer, der er en tilstandsfredning, som har til formål – ud fra såvel naturhistoriske som rekreative hensyn - at skabe en særlig beskyttelse for ådalen.

Fredningen har bestemmelser om, at der bortset fra nødvendige kreaturhegn ikke må opsættes, plantes eller sås hegn uden fredningsnævnets tilladelse. Udskiftning af eksisterende, levende hegn må dog finde sted.

De fredede arealer må ikke yderligere bebygges. Fredningen er ikke til hinder for, at der til brug for allerede bestående land- og skovbrug samt fiskerivirksomheder opføres nybygninger i tilknytning til eksisterende bygninger eller foretages om- eller tilbygninger på disse på betingelse af, at byggeriet ikke påbegyndes, forinden planer (situationsplan og facadetegning med angivelse af materiale og farvevalg) for byggeriet er godkendt af fredningsnævnet.

Tilladelse til sådant nybyggeri samt om- og tilbygninger kan nægtes:

- såfremt det eksisterende helhedsindtryk herved ændres i væsentligt omfang og i uheldig retning, og der samtidig - uden at dette medfører væsentlig forøgede omkostninger - kan påpeges anden mulighed for placering og/ eller ydre udformning, der funktionelt kan modsvare det af lodsejeren ønskede,
- såfremt det ønskede ikke tjener reelle erhvervsøkonomiske formål.

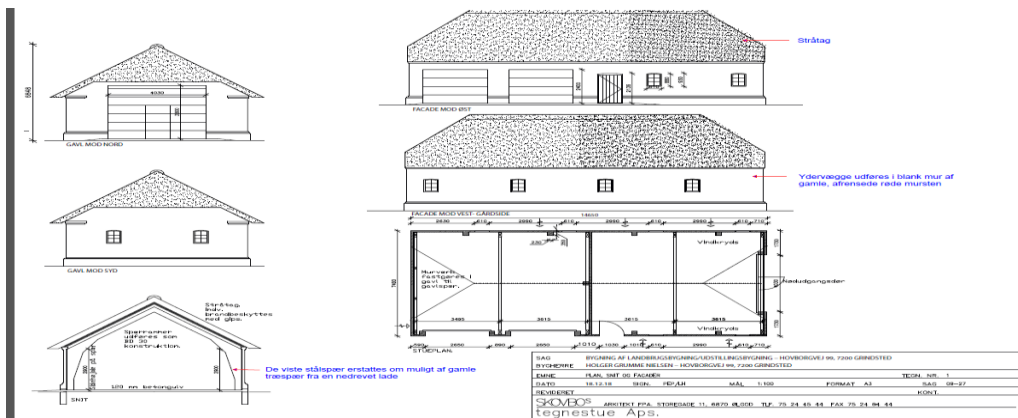
Kommunen oplyser videre, at shelteren ønskes opført med en beliggenhed ind mod eksisterende beplantning, og vil være offentlig tilgængelig. Det er kommunens vurdering, at med en placering op mod eksisterende haveanlæg vil shelteren ikke virke som et forstyrrende element i landskabet. De to læhegn ønskes opført langs Hovborgvej for at skjule bygningerne, der ligger syd for Hovborgvej, når man kigger mod Hovborgvej fra åen.

Kommunen anbefaler dispensation til ombygning af eksisterende driftsbygning, fornyelse af taget samt opførelse af en ny længebygning.

Ombygning af eksisterende driftsbygning, omlægning og udskiftning af tag på stuehus, opførelse af ny længe og shelter samt etablering af læhegn. Hovborgvej 99, 7200 Grindsted	Målførhold 1:1.000	Dato 10. september 2019
	Sagsbeh. Kirsten Forst Hansen	Sags nr. 19/1459

Plan, Kultur og Teknik Naturcenteret
 Varde Kommune - Bytoften 2 - DK 6800 Varde - Tlf. 79 94 68 00
 www.vardekommune.dk - E-mail: vardekommune@varde.dk

Copyright: Geodatastyrelsen, SDGE, COWI, Varde Kommune

2

Miljøstyrelsen har i mail af 24. august 2020 oplyst, at ejendommen ikke er beliggende i Natura2000-område.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealerne ved Holme Å betyder, at det ansøgte projekt kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk.1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet vurderer, at etablering af det ansøgte læhegn, der ikke er et kreaturhegn eller udskiftning af et eksisterende hegn, vil begrænse udsynet over ådalen fra Hovborgvej, hvorfor det strider mod fredningens formål.

Fredningsnævnet meddeler derfor afslag på denne del af ansøgningen.

Fredningsnævnet vurderer på baggrund af sagens oplysninger om det ansøgte placering og udformning samt materialevalg, at den øvrige del af det ansøgte ikke strider mod fredningens formål, og meddeler derfor dispensation hertil.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Vagn Kastbjerg
formand

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL

Kolding Åpark 11, 6000 Kolding, telefon 24968604, mail: sydjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Kolding, den 24. april 2021

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-13-2013: Ansøgning om tilladelse til at ændre taghældning på Hovborgvej 99, 7200 Grindsted.

Fredningsregisteret reg. nr.05841.00 – Holme Å.

Fredningsnævnet har den 4. marts 2021 fra Holger Grumme Nielsen modtaget ansøgning om tilladelse til at ændre den dispensation, som fredningsnævnet meddelte den 6. december 2020 til at ombygge/renovere eksisterende driftsbygning mod vest, omlægge og udskifte taget på stuehuset, opføre en ny længe mod øst og en shelter samt etablere to læhegn langs Hovborgvej på matr.nr. 1a og 2g Hesselbo, V. Starup, beliggende Hovborgvej 99, 7200 Grindsted.

Fredningsnævnet har efter høring behandlet sagen på skriftligt grundlag og besluttet at meddele dispensation.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk.5. Begrundelsen for afgørelsen fremgår nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holme Å med omliggende arealer, der er en tilstandsfredning, som har til formål – ud fra såvel naturhistoriske som rekreative hensyn - at skabe en særlig beskyttelse for ådalen.

Fredningen har bestemmelser om, at der bortset fra nødvendige kreaturhegn ikke må opsættes, plantes eller sås hegn uden fredningsnævnets tilladelse. Udskiftning af eksisterende, levende hegn må dog finde sted.

De fredede arealer må ikke yderligere bebygges. Fredningen er ikke til hinder for, at der til brug for allerede bestående land- og skovbrug samt fiskerivirksomheder opføres nybygninger i tilknytning til eksisterende bygninger eller foretages om- eller tilbygninger på disse på betingelse af, at byggeriet ikke påbegyndes, forinden planer (situationsplan og facadetegning med angivelse af materiale og farvevalg) for byggeriet er godkendt af fredningsnævnet.

Tilladelse til sådant nybyggeri samt om- og tilbygninger kan nægtes:

- såfremt det eksisterende helhedsindtryk herved ændres i væsentligt omfang og i uheldig retning, og der samtidig - uden at dette medfører væsentlig forøgede omkostninger - kan påpeges anden mulighed for placering og/ eller ydre udformning, der funktionelt kan modsvare det af lodsejeren ønskede,
- såfremt det ønskede ikke tjener reelle erhvervsøkonomiske formål.

Der ansøges nu om ændring af taghældningen til 48 grader på den nye længe.

Det fremgår af ansøgningen blandt andet:

”...

Den 6. december 2020 modtog vi Fredningsnævnets dispensation...

Af det fremsendte materiale fremgår det, at den nye længe har en taghældning på 43 grader. Dette er imidlertid en fejl. En bygning med stråtag skal altid være min. 45 grader da vandet ellers ikke kan løbe af og stråtaget i stedet vil rådne hurtigt. Den nye længe kommer til at ligge kun 4 meter fra det nuværende stuehus fra 1872, der har en taghældning på ca. 48 grader. Derfor vil vi gerne, af hensyn til det rent konstruktionsmæssige, og for at ejendommen får et harmonisk, sammenhængende visuelle udtryk, rette tagkonstruktionen på den nye længe til 48 grader.

Når vi retter tagkonstruktionen fra 43 grader til 48 grader bliver taget imidlertid højere. Dette har vi, i samråd med Varde Kommune, tænkt os at kompensere for ved at rette i terrænet – som er blevet hævet for ca. 7 år siden. Herved bliver terrænet som det oprindeligt var og vi kan undgå den nye bygning kommer til at virke markant højere end det oprindelige fremsendte tegningsmateriale. Med en taghældning på 48 grader og ved at tilrette terrænet, bliver den ny bygning ca. 50 cm højere i terrænet end de oprindelige fremsendte tegninger. I forhold til de øvrige bygninger bliver den ca. 25 cm højere.

Hertil skal det pointeres at, der ikke ændres på facader, materialer, antal kvadratmeter eller anvendelse i forhold til de fremsendte tegninger. Eneste ændring bliver at tagkonstruktionen ændres fra 43 til 48 grader

Vi mener samtidig ikke, at denne tilpasning er i modstrid med formålet i Holme Å fredningen, da fredningen er en tilstandsfredning, som har til formål – ud fra såvel naturhistoriske som rekreative hensyn - at skabe en særlig beskyttelse for ådalen.

Vi er imidlertid under tidspres. Det skyldes, at bygningen udover at fungere som landbrugsbygning også kommer til at indeholde en lille udstilling. Udstillingen laves af en række frivillige og omhandler naturen og kulturmiljøet i Holme Ådalen. Udstillingsdelen er finansieret af en række fonde - Varde Kommune, LAG, Friluftsrådet, Villumfonden, m.fl. – og såfremt byggeriet ikke sættes i gang inden den 1. maj vil fondsmidlerne bortfalde...”

Varde Kommune har i svar til fredningsnævnet blandt andet anført:

”...

Ønsket om den øgede bygningshøjde er begrundet med, at et stråtag skal have en større taghældning end oprindeligt projekteret.

Ved for lave taghældninger (under 45 grader) er der risiko for, at stråtaget ikke afleder regnvand, og derfor hurtigt vil rådne. Der er derfor ansøgt om en ændring, så den nye bygning får samme taghældning som ejendommens stuehus (ca. 48 grader). Det medfører, at den nye bygning får en større bygningshøjde. Varde Kommune har ingen bemærkninger til den øgede taghøjde, da det vurderes, at

ændringen ligger indenfor rammerne af den meddelte dispensation fra åbeskyttelseslinjen, og fordi det nærmeste Natura 2000 område ligger mere end 8,5 km væk.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer ved Holme Å betyder, at det ansøgte projekt kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk.1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3, og da fredningsnævnet vurderer, at det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, meddeles der dispensation til det ansøgte.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og

Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Vagn Kastbjerg
formand

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding, telefon 24968604
mail: syddjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Kolding, den 2. maj 2021

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-27-2020: Ansøgning om tilladelse til at udvide en eksisterende sø.

Fredningsregisteret reg.nr. 05841.00 – Holme Å.

Fredningsnævnet har den 3. juli 2020 fra Varde Kommune modtaget en ansøgning om tilladelse til at udvide en eksisterende sø på matr.nr. 1a Galstho By, V. Starup, Ansøgningen er indsendt af Ravnhøj Consult ved Jesper Toft på vegne ejeren Baldersbæk Plantage 661A.

Fredningsnævnet har efter høring truffet afgørelse på skriftligt grundlag.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk.5.

Begrundelsen for afgørelse fremgår nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Arealerne er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 15. november 1978 om fredning af arealer ved Holme Å, der i det væsentlige har til formål at bevare arealerne i deres daværende tilstand samt med bestemmelse om, at terrænformerne ikke må ændres ved afgravning eller påfyldning.

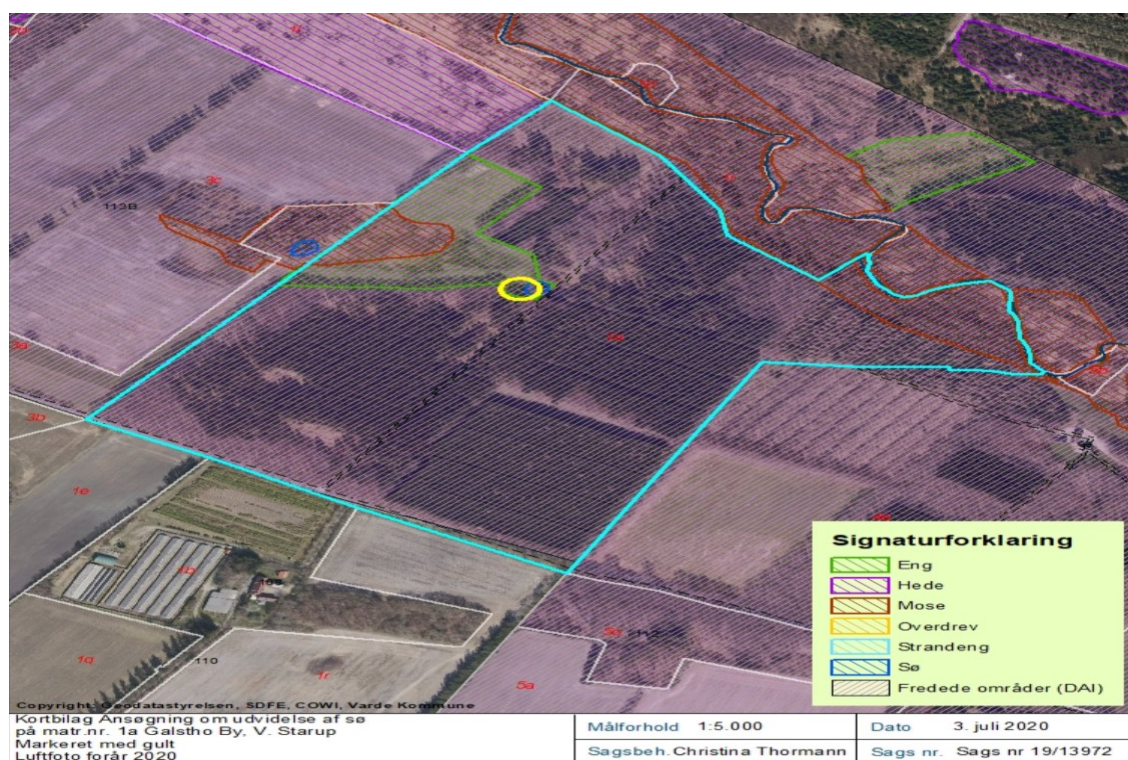
Det er om det ansøgte oplyst, at den eksisterende sø/vandhul er meget skygget af træer og buske og bredderne er tilvoksede. Det anslås, at forårsvandstanden normalt vil være ca. 150 m². Der ønskes nu tilladelse til oprensning af slam, nedfaldne grene og andet dødt plantemateriale samt fjernelse af buske og træer langs med bredden. Samtidig ønskes søen udvidet i vestlig retning med et yderligere areal på ca. 250 m², hvilket vil medføre inddragelse af et fugtigt parti på marken. Søen tænkes maksimalt 100 cm. dyb og med flade bredzoner. Opgravet jord spredes ud i den bagvedliggende skov uden for beskyttede områder.

Ovenfor ses det tilgroede vandhul og neden for stedet, hvor et nyt vandhul søges placeret.

Neden for ses kortudsnit visende lokaliteten.

Varde kommune oplyste, da sagen blev sendt til fredningsnævnet, blandt andet

” ...

Ansøgningsmaterialet omfatter derudover anlæg af en ny sø på samme matrikel.

Varde Kommune har efter besigtigelse af det beskyttede område inkl. søen den 10. juni 2020 vurderet, at der ikke kan meddeles landzonetilladelse og dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til en ny sø, da det beskyttede engområde indeholder en høj naturværdi på det ansøgte sted. Ansøger har derfor trukket denne del af ansøgningen tilbage.

Varde Kommune vurderer samtidig, at den eksisterende sø kan udvides som ansøgt, men må ikke oprensnes og eksisterende bredzone må ikke reguleres. Der må dog tages træmateriale op ved sydsiden af søen. Udvidelse af søen med ca. 250 m² og tilsvarende inddragelse af en del af den beskyttede eng kræver en dispensation fra NBL § 3.

...”

Varde kommune oplyser i mail af 26. april 2021, vedrørende Natura2000 der ikke er et sådant i nærheden af det ansøgte område.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer ved Holme Å betyder, at det ansøgte kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk.1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

I betragtning af, at det ansøgte vil fremme genskabelse af den eksisterende sø, og da opgravet materiale bortskaffes og spredes på arealer uden for beskyttede områder, vurderer fredningsnævnet, at den ansøgte udvidelse af søen ikke vil stride mod fredningens formål, hvorfor der meddeles dispensation til udvidelsen af søen, idet eventuelt oprensning og regulering af bredzonerne skal godkendes af kommunen.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,

- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Vagn Kastbjerg
formand

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding - mail: syddjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Kolding, den 19. juni 2022

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-8-2021: Jordvarmeboringer på Skovsendevej 2, 7200 Grindsted,

Fredningsregisteret reg. nr. 05841.00 - Holme Å.

Fredningsnævnet har fra Varde Kommune modtaget en ansøgning om tilladelse til at etablere 5-7 jordvarmeboringer på matr.nr. 2a Tofterup By, Vester Starup, der ejes af Jørgen Mads Clausen. Ansøgningen er indsendt af Terp & Co. ApS.

Fredningsnævnet har efter høring behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Sagens baggrund

Arealerne er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 15. november 1978 om fredning af arealer ved Holme Å, der har til formål at bevare arealerne i deres daværende tilstand samt beskytte den uberørte ådal og de betydelige landskabelige værdier knyttet hertil. Fredningen har bestemmelser om, at der ikke må foretages terrænændringer ved afgravning eller påfyldning.

Det ansøgte projekt omhandler etablering af 5-7 jordvarmeboringer, samt nedgravning af frem- og returledning. Efter etablering vil kun samlebrønden være synlig. Jordvarmeboringerne etableres på et åbent areal, der grænser op til skov i nordlig og vestlig retning. Området er valgt, da det er uden skovdække. Etableringen af anlægget vil dermed ikke berøre den omgivende skovbevoksning eller kræve terrænændringer.

Nedenfor ses med rød markering boreområde og samlebrønd. Den blå linje angiver frem- og returledning fra samlebrønd til varmepumpe:

Varde Kommune har i mail af 12. maj 2021 oplyst, at det nærmeste Natura 2000 er Habitatområde nr. 76 Nørrebæk ved Tvilho, der er beliggende næsten 9 km syd for anlægget. Habitatområdet er udpeget for en række arter og naturtyper. Kommunen vurderer på grund af afstanden og projektets karakter, at der ikke er risiko for, at projektet vil forstyrre eller på anden måde påvirke Natura 2000-området, hvorfor der ikke skal udarbejdes en egentlig natura 2000 konsekvensvurdering. Henset til, at arealerne er agerjord, vurderer kommunen, at fredningen ikke er til hinder for det ansøgte.

Fredningsnævnet har ikke modtaget andre høringssvar.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen betyder, at det ansøgte projekt kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke vil være i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet lægger vægt på, at der er tale om et beskedent anlæg, der tjener væsentlige miljøhensyn, og hvor påvirkningen af området er kortvarig og skånsom, idet nedgravning ikke omfatter længerevarende anlægsarbejde, hvorfor en dispensation ikke vil være i strid med fredningens formål.

Der meddeles derfor dispensation på vilkår,

- at projektet skal gennemføres som ansøgt
- at installationer over jorden skal holdes i mørke jordfarver

- at overskydende opgravet materiale fjernes og deponeres uden for det fredede område.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale

gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Vagn Kæstbjerg
formand

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
sydjyllandnord@fredningsnaevn.dk
fredningsnaevn.dk/fredningsnaevnene/syddjylland-nordlig-del/
c/o Retten i Kolding, Kolding Åpark 11, 6000 Kolding

Den 17. november 2023

Sagsnr. FN-SJN-26-2023 (Fredningsregisteret, reg.nr. 05841.00).

Afgørelse om dispensation til skovrejsning på matr.nr. 2e Hesselho, V. Starup.

Fredningsnævnet har den 29. august 2023 fra Varde Kommune modtaget en ansøgning om tilladelse til skovrejsning på matr.nr. 2e Hesselho, V. Starup, der tilhører Christian og Christina Berg, Hovborgvej 103, 7200 Grindsted.

Fredningsnævnet har efter høring behandlet sagen på skriftligt grundlag og besluttet af meddele afslag.

Begrundelsen for afgørelsen fremgår nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Fredningen

Arealet er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 15. november 1978 om fredning af en del af Holme Å med omliggende arealer.

Det er formålet med fredningen ud fra såvel naturhistoriske, landskabelige og rekreative hensyn at sikre Holme å og det omgivende landskab. Tilstanden må derfor ikke ændres for at sikre vandløbet og landskabets nuværende karakter af eng-, hede-, krat-, landbrugs- og skovbrugsarealer. Efter fredningsbestemmelserne må der blandt andet ikke foretages tilplantning af nye arealer inden for det fredede område.

Ansøgningen

Det fremgår af ansøgningen blandt andet om baggrunden for det ansøgte:

” ...

Hjælpe med klimakrisen ved en øget miljøgevinst (mange bække små) ved at bidrage til optagelsen af den CO₂ der bindes både i træer og jordbunden. Mere rigt dyre- og planteliv, via omlægningen fra landbrugsdrift til skov, som gerne skulle være med til at øge biodiversiteten både for dyr og planter, grundet den markant formindsket omlægningsdrift. Med tiden vil døde træer og grene være et vigtigt levested for insekter og svampe.

Mere rent grundvand, som vægtes højt, grundet egen boring.

Generelt foretrækkes en skov grundet den læ/stilhed/diversitet i landskabet dette kan tilbyde

... ”

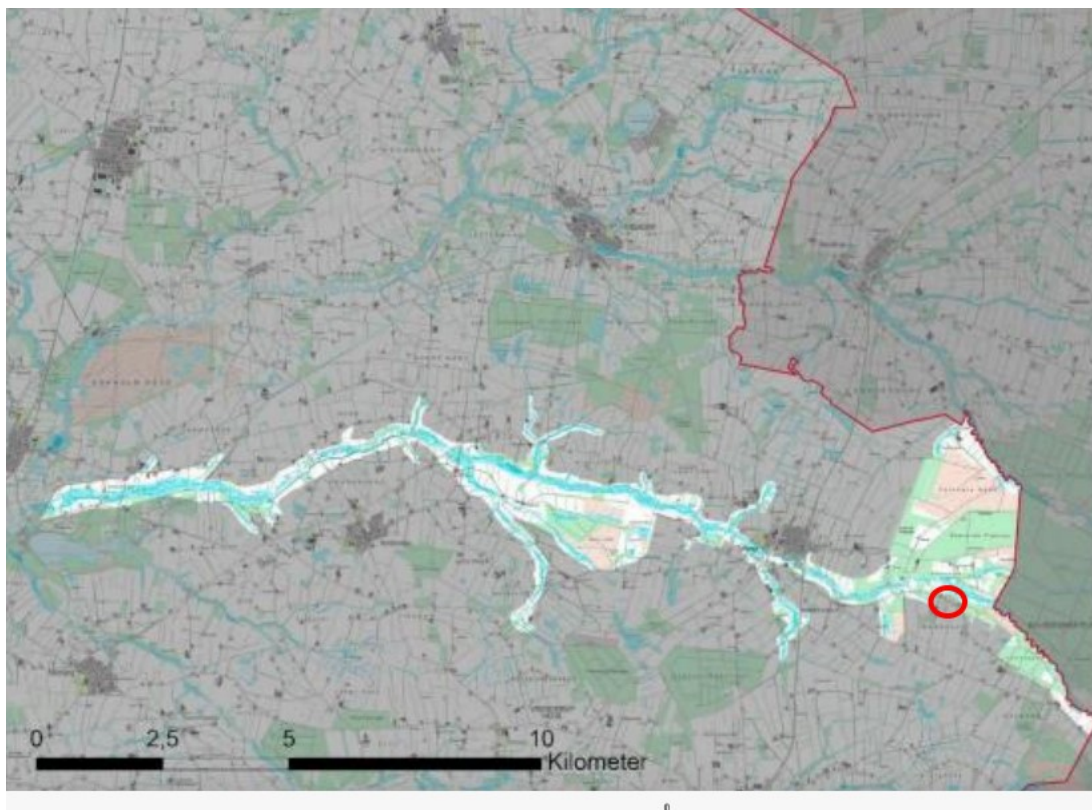
Projektarealet er på ca. 1,5 ha, som angivet på følgende kort fra ansøger:

Nedenfor ses projektarealet, som er beliggende inden for fredningen, der er skraveret lyse-rødt.

Nedenfor ses et kortudsnit med arealet i en rød cirkel i landskabskarakterområde 16-Holme Ådal:

Høringssvar

Varde kommune har den 16. oktober 2023 oplyst blandt andet følgende:

” ...

I Varde Kommunens Kommuneplan 2021 ligger det ansøgte areal indenfor landbrugslandskab Esbjerg Bakke og indenfor ønsket skovrejsningsområde. Denne udpegning stemmer ikke altid overens med fredningskendelsens udstrækning.

Skovrejsning indenfor ønsket skovrejsningsområde kan ske efter anmeldelse og meddelt screeningsafgørelse (jf. miljøvurderingslovens § 16), hvis ikke den skal afvises med henvisning til bl.a. regler i lov om naturbeskyttelse eller regler udstedt i medfør af denne lov, herunder også en fredning (se jordressourcebekendtgørelsens § 6 stk. 2). Efter en screening af det ansøgte finder Varde Kommune ikke anledning til at tilsidesætte fredningen og dens afgrænsning, som forløber indenfor kommuneplanens skovrejsningsområde.

Det er samlet set Varde Kommunes vurdering, at hensynet til de landskabelige interesser og dermed fredningskendelsens formål vægter højere på matr.nr. 2e Hesselho, V. Starup end hensynet til skovrejsning. Der indstilles derfor til et afslag af den anmeldte skovrejsning

... ”

Der er ikke fremkommet andre høringssvar.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1 kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Overfredningsnævnet har for at fastholde fredningens formål fastsat en række restriktive fredningsbestemmelser, der blandt andet udtrykkeligt forbyder tilplantning af nye arealer inden for det fredede område.

På denne baggrund og da det, der er anført i ansøgningen, ikke kan føre til et andet resultat, finder fredningsnævnet, at det ansøgte vil være i strid med fredningens formål, hvorfor der meddeles afslag.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk. Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring

af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førstestansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Vagn Kastbjerg

suppleant for formanden

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL

sydjyllandnord@fredningsnaevn.dk

fredningsnaevn.dk/fredningsnaevnene/syddjylland-nordlig-del/

c/o Retten i Kolding, Kolding Åpark 11, 6000 Kolding

Den 18. januar 2024

Sagsnr. FN-SJN-12-2023 (Fredningsregisteret, reg.nr. 05841.00)

Afgørelse om dispensation til etablering af anlæg til nedsivning af tagvand, Hovborgvej 91, 7200 Grindsted

Fredningsnævnet har den 1. maj 2023 fra Varde Kommune modtaget en ansøgning om dispensation til etablering af anlæg (grøft og nedsivningsbassin) til nedsivning af tagvand på matr.nr. 8a Nr. Starup By, V. Starup, beliggende Hovborgvej 91, 7200 Grindsted, der ejes af Harehedegård Mælkeproduktion ApS.

Fredningsnævnet har efter høring behandlet sagen på skriftligt grundlag uden besigtigelse og truffet afgørelse om at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelsen fremgår neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Sagens baggrund

Den sydlige del af matr.nr. 8a Nr. Starup By, V. Starup, er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 15. november 1978 om fredning af en strækning af Holme Å. Det fremgår af afgørelsen bl.a., at Holme Å på den fredede strækning er et ureguleret, stærkt snoet vandløb med ret betydelig strøm og gode fiskemuligheder. De tilstødende arealer er meget varierede og består bl.a. af småsøer, sumpe, enge, heder, krat, plantager m.v., samt, i mindre udstrækning, af landbrugsarealer. Alt dette betinger områdets rige plante- og dyreliv. Til den uberørte ådal knytter sig endvidere betydelige landskabelige værdier.

Fredningen har derfor til formål - ud fra såvel naturhistoriske som rekreative hensyn - at skabe en særlig beskyttelse for ådalen.

Det fremgår bl.a. af afgørelsen, at terrænformerne ikke må ændres ved afgravning eller påfyldning. Undtaget herfra er dog gravning af sand, grus, ler og mergel til eget brug.

Af Varde Kommunes udkast til tilladelse til nedsivning af tagvand fra Hovborgvej 91, 7200 Grindsted, fremgår bl.a. følgende:

"Varde Kommune har den 13. april 2023 modtaget din ansøgning om nedsivning af tagvand i grønne og nedsivningsbassin.

Du skal overholde følgende vilkår:

Vilkår

1. Du må kun lede tagvand til grøft og nedsivningsbassin.
2. Vandet må ikke indeholde andre stoffer, end hvad der sædvanligvis forekommer i regnvand. For eksempel må vandet ikke indeholde sæberester og rester af sprøjtemidler.
3. Grøft og nedsivningsbassin skal vedligeholdes og renses, hvis den ikke fungerer optimalt.
4. Afstand fra grøft og nedsivningsbassin til sø, vandløb, §3 beskyttelse skal være min. 25 meter.
5. Hovborgvej 91 skal etablere genetablere dige på det sted, der er vist med rødt på figur 2, så der ikke kan løbe tagvand ind på naboens grund.

Beskrivelse og vurdering

Du har den 13. april 2023 søgt om at nedsive tagvand fra Hovborgvej 91, 7200 Grindsted. Det drejer sig om tagvand fra 12.322 m² tag. Figur 1 og 2 viser oversigt over grøft og nedsivningsbassin.

Klaudi Andresen, Varde Kommune og Karsten Kristensen, Hovborgvej 91, 7200 Grindsted gennemgik grøft og nedsivningsbassin den 13. april 2023.

Gul streg på figur 1 viser nedgravet rør. Når vandet kommer ud af røret, vist med gul på figur 1, kommer det til en grøft der er 4 m bred, 85 m lang og i gennemsnit 1,5 m dyb. Se blå streg på figur 2. Herefter løber vandet i en grøft, der er 4 m bred, 136 m lang og i gennemsnit 1,5 m dyb.

I grøft vist med blå og orange på figur 2 er hældningen så stor, at vandet vil løbe videre til nedsivningsbassin, der er vist med gul på figur 2.

Nedsivningsbassinet er cirka 225 m² og 1 m dyb. Når nedsivningsbassinet bliver fyldt, løber vandet ud på marken vest for nedsivningsbassinet, hvor det nedsives. Der er ingen forbindelse fra nedsivningsbassinet til vandløb.

Varde Kommune vurderer, at grøft, mark og nedsivningsbassinet er stort nok til at nedsive tagvand fra Hovborgvej 91, 7200 Grindsted, og at der ikke vil opstå overfladisk afstrømning, overfladegener eller gener i øvrigt.

Nedsivningsanlægget er placeret 0 m fra naboskel. Jorden øst for nedsivningsbassinet er ikke ejet af Hovborgvej 91. Derfor stilles følgende vilkår.

Hovborgvej 91 skal genetablere et dige på det sted, der er vist med rødt på figur 2, så der ikke kan løbe tagvand ind på naboens grund.

Jorden øst for grøft og nedsivningsbassin er ejet af Hovborgvej 96, 7200 Grindsted. Da grøft og nedsivningsbassin er placeret 0 m fra naboskel, sendes udkast til anlægget i høring hos Hovborgvej 96, 7200 Grindsted (...)"

Teksten henviser til følgende to figurer (ortofotos med indtegninger m.v.):

Figur 1. Grøft og nedslivningsbassin.

Figur 2. Dimensioner på grøfter og nedsivningsbassin.

Holme Å ligger umiddelbart syd for det areal, der er afbildet på figur 1 og 2. I det væsentlige er kun den del af grøft og nedsivningsbassin, der er indtegnet på figur 2, omfattet af fredningen, idet den nordligere del af arealet ligger uden for fredningsgrænsen. Det påtænkte anlæg er beliggende på hidtil opdyrket mark.

Varde Kommune har ved mail af 1. december 2023 anført, at man vurderer, at projektet ikke vil påvirke Natura2000-områder og habitatområder væsentligt, og at man ikke har bemærkninger i henhold til fredningsbestemmelser.

Nævnet bemærker, at postadressen for naboarealet øst for det påtænkte nedsivningsanlæg (matr.nr. 1b Tofterup By, V. Starup) ses at være Hovborgvej 94.

Der er ikke modtaget høringsvar.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredning af arealer ved Holme Å betyder, at det ansøgte kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3, kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Det fredede areal ligger ikke i et internationalt naturbeskyttelsesområde, og fredningsnævnet må efter sagens oplysninger i øvrigt lægge til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet vurderer efter sagens oplysninger, at det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål og ikke skønnes at få negativ indflydelse på de naturværdier i området, som fredningen skal beskytte. Der er herved lagt vægt på, at grøft og nedsivningsbassin sikrer, at der ikke sker afstrømning af tagvand til Holme Å, ikke visuelt påvirker de landskabelige værdier væsentligt og etableres udelukkende på hidtil opdyrket mark.

Fredningsnævnet giver derfor **dispensation** på følgende vilkår:

1. Til grøft og nedsivningsbassin må kun ledes tagvand fra de eksisterende erhvervsbygninger på matr.nr. 8a Nr. Starup By, V. Starup, nord for Hovborgvej
2. Afstand fra nedsivningsbassins søndre ende til nærmeste åbrink skal være mindst 50 m
3. Opgravet materiale skal fjernes fra fredede arealer
4. Der må ikke opstå overfladisk afstrømning til Holme Å, overfladegener eller gener i øvrigt fra grøft, nedsivningsbassin og marken vest for nedsivningsbassinet
5. Lodsejeren skal i øvrigt overholde de vilkår, kommunen har fastsat eller fastsætter i afgørelser i medfør af miljøbeskyttelsesloven
6. Lodsejeren meddeler samtykke til det ansøgte

Hvis vilkårene ikke overholdes, bortfalder dispensationen uden videre.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen, jf. neden for, er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger desuden af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Nævnet beklager den meget lange sagsbehandlingstid.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- En berørt nationalparkfond
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for at efterkomme en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førstestansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Henrik Gjørup
formand